

Tre
Udenlandsrejser

af

Jeppe Søndergaard
Korne



Forord

Bjerremosevej 18 – Hindsigvej 21

1898. Tre søskende køber gården, Hindsigvej 21, nemlig Jeppe Christian Jepsen blev født 1869 i Bjerremose, Abelone Jepsen blev født 1866 i Bjerremose, Karen Jepsen blev født 1861 i Bjerremose. Alle på Bjerremosevej 18. Desuden er der en søster Maren Jepsen hun blev født 1857 og død i København 1937. Hun var gift med Søren Nielsen Jensen, søn fra Hindsigvej 21 "Søndergaard"

Jeppe startede sin første udenlandsrejse, til Amerika 1891. 22 år gammel

Ud fra rejsebeskrivelserne kan vi se at han sammen med en kammerat Mads Sørensen også fra Horne, senere rejste til Sydafrika. Og efter denne tur købte han "Søndergård" sammen med søstrene. Jeppe tog herefter navnforandring til Søndergård.

Gården Søndergård er altså købt i 1898, men 4 år senere bliver Jeppe igen grebet af lysten til at rejse, denne gang bliver det til en Jordomrejse som starter den 21 okt. 1902, hvor han sammen med en bekendt fra Horne begynder turen med skib, hvor 1. mål er Australien og New Zeland

Han skrev bogen "Tre udenlandsrejser" De tre rejsebeskrivelser ligger i perioden 1891 og til 1905 hvor Jeppe nu er 36 år.

Jeppe Christian Søndergård Jepsen født 18.12.1869. i Horne. død 25.12.1920 i Tistrup 51 år gammel.

Horne Sognearkiv.

TRE UDENLANDSREJSER

AF

JEPPE SØNDERGAARD



VARDE
FORFATTERENS FORLAG
1906

OM AFTENEN den 13. Marts 1891, sad jeg i et Iltog, som med en vældig Fart susede af Sted fra Chikago til Milwaukee i Nord-Amerika. Jeg sad og kæmpede en haard Kamp med Sønnen, som hvert Øjeblik truede med at overvælde mig. For at holde denne næsvise Gæst borte, søgte jeg i Tankerne at gennemgaa hvad jeg havde oplevet, efter at jeg for 4 Uger siden havde forladt den hjemlige Arne i Horne Sogn ved Varde. Jeg havde den Gang været enfoldig nok til at tro, at jeg i Løbet af 14 Dage skulde skue det forjættede Land, men jeg var bleven bitterlig skuffet.

Da vi den 18. Februar sejlede ud fra København om Bord paa „Norge“, var Taagen saa tyk, at vi ikke kunde se fra den ene Ende af Skibet til den anden. Som Følge af Taagen gik Sejladsen elendig langsom og ofte laa vi helt stille. Vi skulde have gjort Turen op til Kristiania i 24 Timer, men i Stedet for tog det 75 Timer, saa vi først ankom dertil Lørdag Eftermiddag Kl. 3. Denne Dag var Luften klar, saa vi ret havde Lejlighed til at betragte de storslaaede Naturskønheder, der udbredte sig for os medens vi sejlede op

ad Kristiania Fjord med de høje, stejle, snedækte Fjælde paa begge Sider.

Søndag Formiddag forlod vi Kristiania og Mandag Formiddag anløb vi Kristianssand, hvor vi dog kun opholdt os et Par Timer.

To Dage efter at vi havde forladt Kristianssand fik vi en vældig Vestenstorm, som i hele 5 Dage rasede med en saadan Voldsomhed, at vi umuligt kunde opholde os paa Dækket, og Tilværelsen nede i Kahytten var alt andet end hyggelig. Jeg var heldigvis ikke søsyg; mærkelig nok for Resten, thi jeg havde aldrig før været ude at sejle.

Paa Grund af Taagen og senere Stormen ankom vi ikke til New York før Tre-Ugersdagen efter Afrejsen fra København. Nu var jeg endelig Rejsens Maal saa nær, at jeg kunde beregne at naa det om en Times Tid.

Ikke en eneste Bekendt havde jeg at gøre Følgeskab med da jeg forlod mit Hjem, og af dem jeg havde stiftet Bekendtskab med paa Rejsen havde de sidste forladt mig i Chikago, saa jeg nu befandt mig mellem lutter fremmede Mennesker, hvis Sprog jeg ikke forstod et Ord af.

Klokken var 9, og da jeg ingen havde at tale med, og ikke havde faaet megen Ro paa Rejsen fra New York, maatte jeg give tabt i min Kamp mod Søvn.

Jeg vaagnede ved at en Konduktør lagde sin kraftige Haand temmelig ublidt paa min Skulder. Medens jeg var i Færd med at gnide Søvn af

Øjnene stod Konduktøren og talte meget ivrigt til mig, og da han rimeligvis var klar over, at jeg ikke forstod ham, bestræbte han sig for at gøre sig forstaaelig ved Hjælp af Tegn og Gebærder, af hvilke jeg sluttede mig til, at jeg snart maatte være ved Rejsens Ende, og i denne Tro blev jeg yderligere bestyrket ved at Konduktøren den ene Gang efter den anden gentog: „Milwaukee! Milwaukee!“.

For nu at gøre hvad der stod i min Magt for at stille ham tilfreds, fremtog jeg af min Lomme et Brev, hvorpaa der stod Adressen paa en dansk Logivært i Milwaukee, som Udvandringsagenten havde anbefalet mig at rejse til. Det viste sig, at jeg her havde truffet det rette Middel til at bringe Konduktøren til Rolighed, thi næppe havde han læst Adressen før han nikkede og begyndte at tale i en langt mere rolig og koldblodig Tone. Jeg vilde nu lade ham vide, at jeg ikke var helt blottet for Kendskab til det engelske Sprog, hvorfor jeg sagde: „Yes! Yes!“ Jeg havde nemlig lært, at Yes betyder ja.

Konduktøren gav mig nu en Billet, som han forlangte 50 Cents for; jeg blev lidt lang i Ansigtet, thi jeg havde ikke beregnet at skulle punge ud. Det viste sig dog snart, at de 50 Cents ikke var saa galt udgivet, thi da Toget standsede, kom Konduktøren og gav mig et Vink om at følge sig; han førte mig til en af de mange Omnibusser, som holdt ved Banegaarden, dér blev min

Billet mig affordret, jeg blev skubbet ind og Døren smækket i. Der var kun én ledig Plads, og da jeg havde optaget den, gik det af Sted i strygende Fart.

Efter nogle Minutters Kørsel blev der gjort Holdt, og da nogle af Passagererne steg ud, mente jeg, at det muligvis ogsaa var min Tur, hvorfor jeg hurtigst muligt kom paa Benene og hen til Døren, men der blev jeg stoppet i Farten af Kusken, der greb mig i Armen og betydede mig at blive hvor jeg var. Der blev gjort Holdt flere Gange, Passagererne forsvandt den ene efter den anden, og tilsidst sad jeg ene tilbage, undrende mig over hvorlænge jeg skulde have Lov at køre for de 50 Cents.

Endelig holdt vi udenfor en Skotøjsforretning, hvorefter Kusken gav mig Tegn til at komme ud. Skomageren var netop ude at samle nogle Støvler og Sko ind, som hang udenfor Døren. Da jeg kom nd af Vognen var Kusken og Skomageren allerede i en ivrig Samtale om noget, som jeg anede sikkert angik mig, skønt jeg ikke forstod et Ord af det.

Da jeg kom til Stede, begyndte Skomageren at tiltale mig, men i Stedet for at svare overrakte jeg ham Brevet; da han havde læst Adressen, tiltalte han mig paa Dansk og bød mig med ind. Da vi var kommen ind fortalte han mig, at Manden, hvis Adresse jeg havde, havde boet i denne Lejlighed, men var for en kort Tid siden bort-

flyttet og boede nu i den modsatte Kant af Byen, og da det nu var sent paa Aftenen, foreslog han at vente til næste Dag, før jeg gik derud; han tilbød at skaffe mig Logi for Natten, et Tilbud jeg med Tak modtog.

Den næste Formiddag begav jeg mig paa Vandring for at finde Mr. Mouridsen, den danske Mand, hvis Adresse jeg havde, hvilket ikke faldt mig vanskeligt, da Skomageren havde givet mig god Underretning.

I Mouridsens Hus blev jeg hjertelig modtagen skønt ingen kendte mig, og da Mouridsen var Logivært var det i sin Orden, at jeg straks betingede mig Ophold der; han lovede at være mig behjælpelig med at skaffe Arbejde, „men“, tilføjede han, „De har haft en lang og besværlig Rejse og har derfor godt af at udhvile Dem nogle Dage.“ Jeg havde mest Lyst til straks at begynde at arbejde, om det havde ladet sig gøre, men jeg var nødt til at gøre gode Miner til slet Spil; jeg var jo i et fremmed Land, hvor jeg ingen kendte og ikke forstod Sproget, tilmed var Vinteren ikke helt forbi, der gik mange Arbejdere arbejdsløse, som kunde tale Sproget og var kendt i Byen, saa der var just ikke de lyseste Udsigter for mig. Jeg begyndte allerede at faa en Anelse om, at Amerika ikke var et saadant Paradis, som jeg havde forestillet mig. Dog haabede jeg, at det hele vilde gaa som Fod i Høse, naar jeg fik Mouridsen med

mig; han var jo kendt paa mange Arbejdspladser og kunde lægge et godt Ord ind for mig.

Jeg spurgte ikke straks om, hvad jeg skulde give for Kost og Logis, men da der var gaaet en Uge, spurgte jeg Fru Mouridsen, hvormeget jeg skyldte.

„Ja, ser De,“ sagde hun, idet hun gjorde sig al mulig Umage for at give sit Ansigt saa mildt et Udtryk som muligt, „De er jo fremmed her i Landet og har endnu intet Arbejde, De skal derfor slippe med tre en halv Dollars om Ugen.“

Jeg takkede dog ikke for dette „højhjærtede“ Tilbud, thi jeg havde allerede faaet at vide, at tre en halv Dollars var den almindelige Pris, men der var ogsaa mange Logishuse, hvor der kun betaltes tre Dollars om Ugen. Uden at sige et Ord gav jeg Fru Mouridsen en Ti-Dollarsseddel, som hun smilende og nikkende gav mig tilbage paa. Hun var Høfligheden selv.

Jeg opholdt mig i Mouridsens Hus i to Maaneder og fik i den Tid grundig, men dyrekøbt, Erfaring for, at man ikke altid kan stole paa sine Landsmænd, selv om de taler nok saa fagre Ord.

Da jeg havde været der en Tid, og der ikke var Udsigt for mig til at faa Arbejde, begyndte jeg at tale om at rejse hundredeogtredestyve engelske Mil længere Syd paa, ned til en lille By i Staten Illinois, hvor jeg havde en Fætter, som havde skrevet til mig, at han kunde give

mig Arbejde for et Par Maaneder; men hver Gang jeg lod en Ytring falde desangaaende, lagde Mouridsen al sin Veltalenhed for Dagen for at fraraade mig det. Han sluttede gerne sin Ordstrøm omtrent saaledes:

„De er min Landsmand, og derfor er De ogsaa min Ven. Jeg vil gøre alt muligt for at hjælpe enhver Dansker, som kommer her. Jeg har hjulpet mange, og jeg vil ogsaa hjælpe Dem. Jeg kender Forholdene her og ved, at saa snart som Vejret bliver godt, vil her blive meget Arbejde, og De vil da kunde tjene mere her end i Illinois, hvorfor jeg ligefrem betragter det som min Pligt at fraraade Dem at rejse.“

Skønt hans vammelsøde Talemaade mishagede mig, var jeg dog ikke i Stand til at gennemskue ham og se, at han var en Ulv i Faareklæder, før det allerede var for sent.

Marts og April gik, Vejret var nydeligt, Solen straaledede; men trods Varmen stod mit Humør ved Frysepunktet. Jeg havde nemlig intet Arbejde endnu og havde heller ingen Udsigt til at faa noget. Mouridsen var fulgt med mig til adskillige Arbejdspladser og talt lidt med Formændene; om det var om mig, han havde talt, kan jeg ikke sige, men jeg ved med Sikkerhed, at jeg ikke var bleven rigere derved. Jeg blev tværtimod fattigere Dag for Dag. En Tjenestekar, som udvandrere til Amerika, fører som Regel ikke store Kapitaler med sig. Nogle Penge havde

jeg jo dog, da jeg kom til Milwaukee, og tillige godt Tøj, hvilket Mouridsen nok forstod at vurdere, eftersom han havde været Pantelaaner og Marskandiser hjemme i Danmark.

Min Rejseplan havde jeg for længe siden opgivet af den simple Grund, at jeg intet havde at rejse for. Jeg var begyndt at leve paa Kredit, og dette gik godt nok en Tid, indtil det hele pludselig tog en Ende med Forskrækkelse, hvorom jeg her skal berette.

Blandt dem, som boede hos Mouridsen, var en ældre Mand, som var Maler af Profession, og da Mouridsen ogsaa kunde smøre lidt med en Pensel, var de to gaaet i Kompagni og paa taget sig at male nogle Huse, og da de vidste, at jeg ogsaa havde fusket lidt i Malerprofessionen, havde de taget den ædelmodige Beslutning at give mig Arbejde.

Det var den ellefte Maj om Morgenen tidlig, at jeg modtog det overraskende Tilbud, at jeg kunde faa Arbejde som Maler hos Mr. Mouridsen & Co. for en Dollar om Dagen. Og skønt en Dollar just ikke var nogen flot Dagløn, naar jeg deraf skulde betale tre en halv om Ugen for Ophold, saa modtog jeg dog uden Betænkning Tilbudet.

Den gamle Dansker og jeg begav os straks til Arbejdspladsen, hvor vi ankom Klokken syv. En Times Tid senere kom Mouridsen; han fortalte, at han ikke havde haft Tid at komme før,

thi der var noget hjemme, som han nødvendigvis skulde have forrettet først.

Hvad det var, som havde opholdt ham, fik jeg tidlig nok at vide. Da jeg om Aftenen efter Hjemkomsten og efter at have spist Aftensmad gik op paa mit Kammer for at skifte Tøj, mødte der mig den ubehagelige Overraskelse, at min Kuffert og alt mit Tøj var forsvundet. Nu bebyndte jeg at forstaa, hvad det var, Mouridsen havde forrettet om Morgenen, før han gik paa Arbejde. Der blev dog ikke lang Tid til Grublen, thi umiddelbart efter, jeg havde gjort den kedelige Opdagelse angaaende Tøjets Forsvinden, kom Mouridsen op ad Trappen, og i næste Øjeblik bankede han paa min Dør; da jeg bad ham komme ind, aabnede han Døren saa meget paa Klem, at han netop kunde se ind til mig, og meddelte mig da paa en usikker og forfjamsket Maade, at paa Grund af, at jeg skyldte elleve Dollars for Kost og Logi, havde han taget mit Tøj i Besiddelse; men han trøstede mig med, at jeg nok skulde faa det igen altsammen, naar jeg betalte, hvad jeg skyldte, og indtil den Tid kunde jeg vedblivende have Arbejde hos ham for en Dollar om Dagen. Han sluttede med at sige, at vi kunde tales nærmere ved om den Sag den følgende Dag; derpaa sagde han god Nat og forsvandt, efterladende mig i en halv fortvivlet Sindsstemning.

Jeg lagde mig paa Sengen, men det varede

længe, før jeg faldt i Søvn, thi en Strøm af Tanker gennemkrydsede min Hjerne, saa det ligefrem forvoldte mig Hovedpine. Et stod klart for mig, dette nemlig: at Mouridsen havde holdt mig grundig for Nar og sørget for at faa mine Penge til at glide over i hans Pengepung. Nu vilde han sætte Kronen paa Værket ved saa godt som at tvinge mig til at arbejde for sig for en efter de derværende Forhold ussel Løn; men dette skulde dog blive Løgn, hellere gaa nøgen derfra end arbejde en Time længere for ham. Med denne faste Beslutning sov jeg ind og vaagnede ikke før næste Morgen, da Fru Mouridsen kom og bankede paa Døren som sædvanlig. Jeg stod op, klædte mig paa og vaskede mig, men da jeg kom ned, gik jeg ikke ind i Spisestuen, som jeg plejede, men ud paa Gaden.

Uden at have noget bestemt Maal for Øje vandrede jeg Gade op og Gade ned, og næsten før jeg vidste af det var jeg naaet ud til Østkanten af Byen, ud til Michigan-Søen, om hvis Bredder jeg fortsatte min Vandring indtil jeg kom til et Stykke ilanddrevet Tømmer. Paa dette satte jeg mig ned og begyndte at overtænke min Stilling, som var alt andet end morsom.

O, hvor Verden dog var fuld af Skuffelser! For ca. 3 Maaneder siden havde jeg forladt mit Fædreland i det Haab, at naar jeg kom til Amerika saa var jeg paa den grønne Gren, Lykken vilde tilsmile mig og jeg vilde sikkert svinge mig op

til noget stort, — og nu sad jeg her ene og forladt, ingen kunde jeg tale med, thi skønt jeg dog havde været to Maaneder i Amerika, havde jeg ikke lært at tale Engelsk, da der nemlig aldrig blev talt andet end Dansk i Mouridsens Hus. Tøj havde jeg intet af uden det jeg havde paa Kroppen, og det var kun et Sæt tarveligt Arbejdstøj. Jeg talte mine Penge og udregnede, at de vilde være tilstrækkelige til Mad for denne Dag, hvorimod der ikke var noget til Nattelegi; men sulte vilde jeg dog ikke saalænge jeg havde Penge og da jeg var skrupsulten gik jeg tilbage til Byen, hvor jeg vederkvægede mig med Mad og Drikke. Da jeg var færdig dermed, besluttede jeg at gaa en Tur ud paa Landet for at besøge en dansk Familie, som jeg havde stiftet Bekendtskab med.

To engelske Mil nord for Milwauke laa en Cementfabrik, hvor jeg flere Gange havde været for at høre om Arbejde. Den derværende Formand, Jakob Thomsen, var nemlig en Dansker; han var fra Flensborg, havde været med i Krigen 64, var efter Krigens Slutning rejst til Fyn, hvor han havde været bosiddende i flere Aar før han udvandrede til Amerika. Han havde lovet at give mig Arbejde paa Fabriken, saasnt der gaves Lejlighed, men hidtil var det ikke lykkedes, thi en af Fabrikens Aktionærer, Mr. Gruber, førte Tilsyn med Minen og uden hans Tilladelse kunde Thomsen ingen Arbejdere antage.

Derud var det nu jeg styrede min Kurs hin

mindeværdige Dag den 12. Maj 1891. Jeg havde ikke Spor af Haab om at faa Arbejde, thi jeg havde været derude for nogle Dage siden, men var da hverken bleven antagen ellet faaet Haab om at blive det i en nær Fremtid. Dog vilde jeg derud, thi det var et Sted hvor man fik en hjertelig og gæstfri Modtagelse.

Foruden Thomsen og Hustru var der to voxne Sønner, som begge arbejdede i Fabriken, og en Flensborger ved Navn Henrik, en stor Tyksak, som altid var i godt Humør.

Da jeg kom derud var det Middag; jeg blev naturligvis budt til Bords, og da jeg havde fortalt min triste Historie blev det drøftet om der kunde være Mulighed for at faa mig i Arbejde. Da vi havde spist gik Thomsen over paa Kontoret for at tale med Mr. Gruber om Sagen, og — en halv Times Tid senere begyndte jeg at arbejde.

Jeg arbejdede der fra denne Dag og til den 2. December. Kosten fik jeg hos Thomsen for 11 Dollars om Maaneden, og da jeg gennemsnitlig tjente 39 Dollars foruden Overarbejde, saa blev der jo i ren Fortjeneste noget over 100 Kr. om Maaneden. Det var noget andet og bedre end at arbejde for Mouritsen og Co, for 1 Dollar om Dagen, og saa betale tre en halv om Ugen for Kost og Logi.

Da det muligvis kan have Interesse for Læseren at vide hvorledes Cement fabrikeres, skal jeg

give en ganske kort Forklaring over hvorledes det fabrikeredes paa den Fabrik; dog skal dette ikke betyde, at det er den eneste Maade, hvorpaa Cement kan laves.

Kl. 7 om Morgenen besteg vi en Elevator, som førte os tredsindstyve Fod ned under Jordens Overflade. Der var vor Arbejdsplads. Der nede i Minen var der overalt sexten Fod til Loftet. Cementstenene laa nemlig i Lag paa to Fods Tykkelse, og vi tog otte Lag; dybere kunde vi ikke gaa, thi der traf vi paa en Art Sten, hvoraf der ikke kunde laves Cement, og højere maatte vi ikke gaa for ikke at gøre Overfladen usikker. Stenene sprængtes ud med Dynamit. Der blev boret Huller, sex Fod dybe, i de kolossale Stenvægge ved Hjælp af dertil indrettede Maskiner. Naar der var boret en Snes, eller somme Tider flere, saadanne Huller, blev de ladet med Dynamitpatroner og tilproppet med Papirhylstre, fyldte med Sand. Det hele blev derpaa skudt ud ved Hjælp af et elektrisk Batteri, som ved Traade var sat i Forbindelse med Dynamitpatronerne. Vi kunde paa den Maade sprænge ca. et Hundrede Læs Sten ud med et eneste Puf.

Mange af Stenene var dog for store til at kunne haandteres, de blev derfor slaaet i passende Stykker, derefter læssede paa Vogne som bestod af en stor, firkantet Jærnkasse med fire smaa Hjul under; en saadan Vogn kunde rumme ca. tre Tusinde Pund. Læsset blev af en Hest eller et

Mulæsel trukket hen til Elevatoren, og for at lette denne Kørsel var der nedlagt Sveller og Skinner til de Pladser i Minen, hvor vi arbejdede.

Stenene blev brændte i fire store Kedler, hvoraf hver kunde rumme fem og treds å halvferds Læs Sten; disse Kedler var bygget af Mursten og paa den udvendige Side beklædt med solide Jernplader. Over Kedlerne var der bygget en Bro med en Aabning over hver Kedel til at lade Stenene dumpe ned i. Naar Elevatoren havde ført Stenlæsset op i Højde med denne Bro, blev det af to Mænd skubbet hen over den Kedel det var bestemt for; man gav nu et Ryk i et Haandtag, som fandtes paa Vognens Forside, derved smækkede Bunden ned og Stenene forsvandt med et Bulder i Kedlen. For hver to Læs Sten kom der et Læs Kul derned, som blev antændt naar Kedlen var fuld.

Naar Stenene var tilstrækkelig brændt, hvilket tog tre å fire Dage, blev de skovlet ud af en Aabning forneden i Kedlen; de blev da transporteret hen i en Kværn, hvor de knustes og derfra over i en anden Kværn, hvor de maledes; de blev derefter fyldt i Sække eller Tønder, færdig til at forsendes. —

Som allerede nævnt arbejdede jeg paa Fabriken til den 2den December. Denne Dag standsede Virksomheden paa Grund af, at Byggearbejdet i Byerne, hvortil Fabriken sendte sin Vare, var standset ved Vinterens Frembrud.

Jeg var nu atter arbejdsløs, men det saa alligevel ikke saa mørkt ud for mig som det havde gjort for 7 Maaneder siden. Jeg havde lært at tale nogenlunde ordentlig Engelsk og havde tillige sparet saa mange Penge sammen, at jeg kunde slaa mig igennem om Vinteren, selv om jeg intet Arbejde fik, hvad jeg dog helst vilde have.

Den yngste af Jacob Thomsens Sønner, Peter Thomsen, og jeg gik derfor en Dag ind i Byen til et Kontor, hvor man kunde faa Anvisning paa Arbejde, altsaa noget lignende som vi paa Dansk vilde kalde et Fæstekontor. Da Fæstemanden hørte, at vi var vante til Minearbejde, spurgte han, om vi ikke havde Lyst til at rejse to Hundrede og firsindstyve engelske Mile længere Nord paa, op i den nordlige Del af Michigan for at arbejde i en Jernmine; Daglønnen var en Dollar firsindstyve Cents for ti Timers Arbejde, men det meste var Akkordarbejde, hvorved der kunde tjenes fra to en halv til fire Dollars om Dagen.

Peter og jeg blev snart enige om at gaa ind paa Forslaget. Vi gik hjem og snørede vore Randsler, og den næste Dag i Mørkningen begav vi os paa Rejsen. Paa Banegaarden, hvor vi ankom i god Tid, traf vi sammen med en Russer, der skulde samme Vej, som vi, saa vi kunde følges ad et langt Stykke. Han fortalte os, at han havde været Sømand og havde flere Gange været i København, hvilket bidrog til at vi fik betyde-

lig mere Agtelse for ham; med Glæde sluttede vi Følgeskab med ham, men Slutningen paa vort Følgeskab blev ikke saa hyggelig som Begyndelsen.

Jeg skal her fortælle af hvilken Aarsag. De amerikanske Passagervogne er alle Gennemgangsvogne med en Dør i hver Ende, saa man kan gaa fra Vogn til Vogn hele Toget igennem. Med hvert Passagertog følger som Regel en Handelsmand, som vimser omkring blandt Passagererne og falbyder Aviser, Bøger, Cigarer, Æbler, Sukkergodt og meget andet. Af en saadan Handelsmand købte Russeren en engelsk Bog, som han straks gav sig til at læse i; men da han snart blev søvnig, lagde han Bogen fra sig paa Sædet og satte sig til Rette for at sove. Peter og jeg fulgte hans Eksempel, og inden ret længe sov vi alle tre og vaagnede ikke før, vi i Morgenstunden holdt ved den Station hvor Russeren skulde af. Han fik travlt med at samle sine Sager sammen, men Bogen, som han om Aftenen havde købt og ærlig betalt med to Dollars, kunde han ikke finde; jo længere han søgte efter den, des mere gnaven blev han. Han turde ikke sige rent ud, at Peter eller jeg havde taget den, men vi kunde tydelig forstaa, at han nærede en skummel Mistanke til os. Jeg kunde mærke paa Peter, at han var ked af at vor Ærlighed droges i Tvivl; han hjalp til med at søge efter Bogen, men ligemeget hjalp det. Jeg tog Sagen fra den gemyt-

lige Side, jeg tænkte som saa, det var første Gang vi var sammen med Russeren, rimeligvis ogsaa sidste Gang, hvorfor det var af mindre væsentlig Betydning om han ansaa os for et Par Tyveknægte. Jeg lænede mig tilbage i Sædet og gav mig til at le af fuld Hals, hvorved jeg paadrog mig en alvorlig Irettesættelse af Peter, medens Russeren tilkastede mig et arrigt Blik. Hvor Bogen var bleven af kan jeg ikke sige noget om, men jeg ved i al Fald, at hverken Peter eller jeg havde stjaalet den.

Ved Middagstid ankom vi til Neganne, som var den By, hvortil vi havde Billet. Ved at spørge os for paa Stationen erfarede vi, at Minen, hvor vi skulde arbejde, laa omtrent en engelsk Mil derfra, og med den Efterretning traskede vi saa af Sted.

En halv Time senere befandt vi os paa Kontoret, hvor vi fremviste Brevet fra Fæstemanden. Kontoristen, som modtog og læste Brevet, var meget forekommende overfor os. Vi fik at vide, at vi den næste Morgen kunde begynde vort Arbejde i Minen.

Vi var selvfølgelig glade ved Udsigten til stadigt Vinterarbejde, det betalte sig bedre end at sidde hjemme i Milwaukee og tære af sit eget Fedt. Men ak! Hvor længe var Adam i Paradis? Otte og en kvart Dag arbejdede vi i Jernminen, saa var den Herlighed forbi.

Da Læseren maaske vil undre sig over, at vort

Minearbejde fik saa brat en Afslutning, vil jeg her, saa godt jeg formaar, give en Skildring af Forholdene i Minen.

Minen, hvori vi arbejdede, var 400 Fod dyb, men desuagtet fandtes der ingen Elevator som i Cementminen; vi maatte foretage Ned- og Opstigningen ad smalle, næsten lodretstaaende Stiger. Vi arbejdede sammen i Hold eller Delinger paa sexten Mand, hvoraf de otte arbejdede om Dagen fra 7—6, med en Times Hvile i Middagsstunden; de andre otte arbejdede fra 7 Aften til 6 Morgen, ligeledes med en Times Hvile. Der blev skiftet om i hver Uge, saa at de der arbejdede om Natten i den ene Uge i den næste arbejdede om Dagen.

Peter og jeg kom til at arbejde sammen med fire Finlændere og to Italienere, hvilke to Nationer var overmaade rigelig repræsenteret. Vi arbejdede sammen to og to, stadig væk fremad i smalle Gange, syv Fod vide og syv Fod høje. Eftersom vi kom frem anbragte vi svære Pæle ved begge Sider af Gangen og tillige oven over, for at det Hele ikke skulde ramle sammen. Men trods denne Forsigtighedsregel skete der dog ofte Ulykker, hvorved Arbejdere mistede Livet eller blev Krøblinger paa Livstid.

I den Tilstand Jernet var, naar vi arbejdede det ud, havde det nogen Lighed med rødt Ler, men var naturligvis meget haardere, dog ikke haardere end at vi kunde bore Huller i det med Haand-

kraft; i Cementminen brugte vi Maskiner til Boring. Naar Jernet ved Hjælp af Dynamit var sprængt løs, blev det fyldt i en stor Kasse, som kunde rumme to Tusinde Pund, hvorefter det Hele blev hejset op ved Hjælp af elektriske Maskiner. Der blev ført Regnskab med hvor mange Tons der kom op fra hvert Hold og derefter fik vi Betaling naar Maaneden var omme.

Der var meget fugtigt nede i Minen, mange Steder dryppede Vandet ned uophørligt, hvorfor vi næsten altid var drivvaade,

Naar vi efter endt Arbejde kom op af Minen gik vi ind i et stort Hus, hvor vi vaskede os og skiftede Tøj. Huset var altid opvarmet og der var baade varmt og koldt Vand at vaske sig i; Haandklæde, Sæbe, Spejl og Kam maatte vi selv medbringe.

Naar vi havde skiftet Tøj hængte vi det der var vaadt til Tørring over en Snor, det var da tørt og varmt naar vi kom igen lidt før Arbejdets Begyndelse, og Tøjet, som vi da var iført hjemmefra, hængte vi ind i et Skab, hvortil vi selv havde Nøglen; vi var to Mand fælles om hvert Skab. For at passe paa, at alt gik reglementeret til var der 2 Mænd som Vagt Dag og Nat.

Hvad Peter og jeg ærgrede os mest over var det, at vi skulde arbejde sammen med disse Finlændere og Italienere, hvoraf ikke en eneste kunde tale eller forstaa Engelsk. Peter og jeg var langt fra det engelske Sprog mægtigt, men kunde dog

saa meget, at vi med Lethed kunde klare os. Vi var naturligvis komne der for at arbejde og ikke for at passiare med vore Kammerater i Arbejdstiden, men da vi ikke før havde arbejdet i en Jernmine, var der dog mangt og meget, som vi kunde ønske Underretning om af de mere øvede, men dette kunde vi ikke faa og det af den simple Grund at vi ikke forstod dem.

Da der var flere Ting, som ikke behagede os, besluttede vi en Dag at nedlægge Arbejdet og vende tilbage til Milwaukee's Kødgryder. Som sagt saa gjort! Vi gik til Formanden og anmodede om Afregning, som han uden Indvending gav os, da det jo stod os frit for at rejse naar vi vilde, men da vi ikke havde arbejdet Maaneden ud, maatte vi nøjes med Dagløn: en Dollar og firsindstyve Cents om Dagen.

For Kost og Logi betalte vi efter 20 Dollars om Maaneden, hvilket var den almindelige Pris der paa Pladsen.

Lidt rigere paaa Erfaring og lidt fattigere paa Penge ankom vi en Morgen tidlig til Jacob Thomsens hyggelige Hjem efter at have foretaget denne Svipetur til Michigans Jernminer. Hele Husets Befolkning laa endnu i deres søde Slummer, men vi fik dem snart purret ud af Fjerene, og stor var Forbavselsen, da de vaagnede og saa os lyslevende for dem. De havde modtaget Brev fra os et Par Dage i Forvejen, og i dette Brev havde vi givet en meget rosende Skildring af

Forholdrne. Nu maatte vi jo ud med Sproget og indrømme, at vi ikke havde befundet os saa vel, som vi havde givet det Udseende af i vort Brev.

Det var lige før Jul, vi kom hjem til Thomsens, og vi gik nu uden Arbejde til midt i Januar. Da begyndte der at blive Isarbejde enkelte Steder, men der meldte sig saa mange Arbejdere, at der langt fra blev Brug for dem alle, hvorfor det var meget vanskeligt at blive antaget. En Morgen begav vi fire Danskere, Henrik, Johannes, Peter og jeg os ud for at prøve Lykken.

Et stort Ølbryggeri havde begyndt Isarbejde en halv Times Gang fra, hvor vi boede, vi henvendte os til Formanden med Forespørgsel om Arbejde, men blev kort og godt afviste med den Besked, at han havde Folk nok. Paa Hjemvejen gik vi ind til en tysk Værtshusholder for at drukne vor Ærgrelse i et Glas Øl. Værtshusholderen kendte os godt, da vi, med Skam at melde, hørte til hans solide Stamgæster. Han spurgte os, hvor vi havde været saa tidlig paa Dagen, vi fortalte ham, hvor vi havde været, og hvorledes vi var blevet afvist af Formanden.

„Jeg kan nok skaffe Eder Arbejde paa den Plads, hvis I ønsker det,“ sagde han med en Alvor, som overtydede os om, at han mente, hvad han sagde, skønt det næsten forekom os utroligt. Han skrev et Brev, som han overrakte Henrik med de Ord:

„Naar I nu i Morgen gaar hen paa Arbejdspladsen og foreviser Formanden dette Brev, saa vil han sikkert tage Eder i Arbejde, thi jeg er en af Bryggeriets bedste Kunder, og en anbefaling fra mig vil Formanden utvivlsomt tage Hensyn til.“

Det viste sig virkelig, at Værtshusholderen havde Ret, hans Trylleformular skaffede os Arbejde den næste Morgen, og vi vedblev at arbejde der i enogtyve Dage, saa sluttede Isarbejdet, men vi havde da tjent toogtredive og en halv Dollars, og disse Penge modtog vi med en rolig Samvittighed, thi vi havde ærligt tjent dem.

Isen var circa toogtyve Tommer tyk. Isfladen blev omhyggelig rensed for Sne og Snavs, og blev da pløjet med en dertil indrettet Plov, som dannede fire á fem Tommer dybe Ridser med nøjagtig en Alens Mellemrum. Naar et passende Stykke saaledes var pløjet paalangs, blev det paa samme Maade pløjet paatvers. Efter disse Ridser blev Isen nu gennemsavet med en Sav, der var saa stor, at en Mand netop havde nok at gøre med at haandtere den. Naar Isblokkene var løsnede, blev de ad en Skraaplan ført op paa en Platform, hvor vi var omtrent tredive Mand beskæftiget med at læsse dem paa de Vogne, som holdt langs med Platformens ene Side. Isen kørtes derefter ind til Bryggeriets Ishuse i Milwaukee.

Vi arbejdede fra seks til tolv og fra et til fem, altsaa ti Timer. I Middagstimen samledes vi om et stort Baal, som hver Formiddag antændtes, for at vi kunde varme os selv og vor Mad; thi dette var sandelig ogsaa højest nødvendigt. Maden, som for de flestes vedkommende bestod af Smørrebrød, var saa stivfrossen, at den var haard som et Stykke Is, men naar vi havde faaet det nogenlunde optøet, spiste vi det med glubende Appetit, thi det haarde Arbejde og den frygtelige Kulde gav en Appetit, som lettere lader sig tænke end beskrive. Af Bajersk Øl kunde vi drikke saa meget vi ønskede, uden det kostede os en Cents.

Da Isarbejdet var forbi, gik vi atter arbejdsløse en Tid, men det varede dog ikke ret længe, thi sidst i Februar begyndte Arbejdet i Cementminen atter, og vi Danskere var blandt de første, der blev antagne. Jeg arbejdede der i noget over to Maaneder; men saa fik Rejselysten Overhaand, jeg maatte ud at se noget mere af Amerika. Jeg forlangte min Afregning, den fik jeg, og næste Dag henvendte jeg mig til den Fæstemand, som havde skaffet mig Arbejde i Jernminen. Der kom jeg tilpas, thi han havde i den Tid langt mere Arbejde at give Anvisning paa, end han kunde skaffe Folk til.

Jeg valgte at rejse til Illinois paa Jernbanearbejde, og et Par Dage senere begav jeg mig paa

Rejse sammen med en Nordmand og fire Irlændere.

Rejsen var fri, thi Jærnbaneselskabet manglede Arbejdsfolk, og saa brugtes fri Rejse som et passende Lokkemiddel. Klokken fire om Eftermiddagen ankom vi til Palatine, en lille By, beliggende seksogtyve Mil vest for Chicago. Fra Palatine havde vi en halv Times Gang til Arbejdspladsen, hvor vi skulde arbejde. Vi gik straks derud for at gøre os bekendt med Forholdene. Det var en ny Bane, der blev anlagt, og Arbejdsfolkene levede i Telte, hvoraf der var opstillet fire i forskellige Størrelser. Vi henvendte os til en af Formændene og fremviste Brevet fra Fæstemanden.

Da vi havde faaet at vide, at vi kunde begynde at arbejde den næste Morgen, gik vi over i et andet Telt for at faa noget at spise. Til en smækfed Kok, der trippede omkring ved Komfuret, hvilket var opstillet i den ene Ende af Teltet, fremsatte vi vort Ønske om at faa noget Mad, men fik kun det gnavne Svar, at han ikke serverede Mad paa denne Tid af Dagen. Dermed lod vi os dog ikke nøje, thi vi havde intet faaet at spise siden om Morgen. Vi fremsatte derfor vort Ønske en Gang til; det blev unægtelig i en mindre høflig Tone, men maaske den fedtglinsende Kok satte større Pris paa Frækhed end paa Høflighed; Faktum er i al Fald, at han uden flere Indvendinger hentede en Tallerken med Hvedebrød

og satte frem for os. Medens Maaltidet varede, var der ikke en af os, der mælede et Ord, men da vi havde faaet den værste Sult stillet, gav jeg og Nordmanden os i Samtale med et Par af Arbejderne, som opholdt sig derinde i Teltet. Vi spurgte om Forholdene der paa Pladsen og fik da omtrent følgende Forklaring:

„Vi faar en Dollar og femoghalvfjerds Cents om Dagen, deraf betaler vi for Kost og Logi tre og en halv Dollars om Ugen. Men i den sidste Tid har vi kun tjent til Kost og Logi, thi det har regnet næsten hver Dag“.

Denne Forklaring egnede sig ikke til at vække min Begejstring. Jeg sagde derfor paa Dansk til Nordmanden, at her vilde jeg ikke arbejde.

„Skal vi følges ad“, sagde han, „saa rejser vi til Chikago, der vil vi let kunne faa Arbejde, da jeg er godt kendt der“.

Dette Forslag syntes jeg godt om. Vi gik da straks tilbage til Paletina, hvor vi forblev Natten over, og den næste Morgen rejste vi med første Tog til Chikago.

Efter Ankomsten til Chikago var Nordmanden særdeles flink til at vise mig omkring fra et Sted til et andet hvor der var noget seværdigt, og jeg indsaa snart, at han havde talt sandt da han sagde, at han var godt kendt der. Alligevel var min Glæde over at have faaet ham som Rejsekammerat kun middelmaadig. Sagen var nemlig den, at hans økonomiske Omstændigheder var saa daar-

lige, at han havde set sig nødsaget til at anmode mig om at forstrække sig med lidt Mønt. Jeg gjorde det kun grumme nødig, og undskyldte mig med, at jeg ikke var videre godt beslaaet; men Nordmanden forstod at snakke; han viste mig en Bankanvisning, som efter hans Udsagn var lige saa god som fem og fyrretyve Dollars. Der var kun den Hage ved Sagen, at Anvisningen lød paa „Farmers Bank“ i Chikago og kunde kun hæves der; men nu vilde han godhedsfuldt overlade mig den som Pant, mod at jeg forstrakte ham med et lille Laan.

Jeg maatte omsider til at laane ham nogle Dollars, men paa den Betingelse, at vi straks efter Ankomsten til Chikago skulde gaa til Banken og faa vore Pengesager i Orden.

Men vi kom til Chikago og Time efter Time gik uden at Nordmanden gav nogen Hentydning til, at vi skulde have Bankanvisningen omsat i klingende Mønt. Jeg fremkom af og til med en Bemærkning desangaaende, men fik længe kun undvigende Svar.

Omsider blev jeg dog saa paatrængende, at det lod til som om Nordmanden vilde gøre Alvor af Sagen. Vi tog Plads i en Sporvogn, som skulde føre os ud til „Farmers Bank“. Men da Sporvognen var godt i Gang, kom der et Vindpust, der blæste min Hat af, saa den fløj langt hen ad Gaden. Uden at betænke mig sprang jeg af og af Sted efter Hatten, som jeg da ogsaa snart indhen-

tede og fik anbragt paa sin rette Plads; men da jeg skulde til at se mig for, var Sporvognen saa langt borte, at jeg kunde indse det var en Umulighed at indhente den.

Min norske Kammerat har jeg aldrig siden haft Fornøjelsen at se.

Nu stod jeg saa der med Bankanvisningen, og hvis den virkelig var god — hvorom jeg dog nærede stærk Tvivl — saa havde jeg jo gjort en storartet Forretning. Jeg havde ikke Mod til at gaa hen til Banken, som jeg ellers let kunde have faaet opspurgt. Jeg foretrak at prøve mig frem hos en Jøde ved at købe en Overfrakke og byde Anvisningen som Betaling, saa skulde jeg snart faa at vide om den duede.

Tilfældet kom mig til Hjælp; thi da jeg havde vanket om en Tid, kom jeg om i et Jødekvarter hvor der udenfor hver Butiksdør stod en Jøde, som raabte og skreg, at her var det billigste Udsalg, det største Oplag, de bedste Varer osv.

Jeg gik uden Tøven ind i en Butik og spurgte om Prisen paa en Overfrakke. Prisen blev vi snart enige om, thi for mig spillede det ingen Rolle om jeg skulde betale en Dollar eller to for meget, blot jeg kunde komme godt af med Bankanvisningen.

Jeg spurgte Jøden om han vilde veksle en Anvisning lydende paa „Farmers Bank“, hvorpaa jeg fik det fornuftige Svar, at hvis den var gyldig vilde han tage den til dens fulde Værdi. Jeg

overrakte ham Værdipapiret, som han betragtede meget skarpt samt vendte og drejede det adskillige Gange, medens jeg stod som paa Gløder og afventede Resultatet af hans sagkyndige Undersøgelser. Da han endelig var færdig, stillede han en Række Spørgsmaal: hvorfor jeg ikke var gaaet til Banken, hvorlænge jeg havde været i Chikago, hvor jeg kom fra, hvad mit fulde Navn var osv. Men jeg syntes dog der var Maade med Nysgerighed; et saadant Krydsforhør var jeg slet ikke belavet paa. Jeg blev gnaven, og i Stedet for at besvare alle hans nærgaaende Spørgsmaal spurgte jeg, om han vilde have Anvisningen eller ej, jeg ønskede Besked.

„Ja, nu kan de blot vente her i nogle Minutter“, sagde han, „jeg vil gaa hen og faa at vide om den er ægte, men jeg skal straks være her igen“.

„De behøver ingen Ulejlighed at gøre Dem i den Anledning“, sagde jeg, snappede Papiret fra ham og fjernede mig med lange Skridt. —

Ud paa Aftenen gik jeg ind paa et Hotel og spurgte om jeg kunde faa Logi. Det kunde jeg nok, og da jeg ønskede at komme til Ro snarest muligt, var der straks en Opvarter, som førte mig gennem et Labyrinth af Gange og op ad en stor Mængde Trapper, indtil vi omsider standsede i et Kammer, hvor der stod to opredte Senge. Opvarteren satte Lampen paa Bordet, gav mig Nøglen til Døren, sagde God Nat og forsvandt.

Da han var gaaet, gik jeg hen for at aflaase Døren, men gjorde den ubehagelige Opdagelse, at den slet ikke kunde laases. Laasen var der, men Dørstolpen var i Stykker. Havde jeg vidst dette, før Opvarteren forsvandt, vilde jeg have sagt et Ord derom; nu var jeg bleven mistænksom og vilde derfor have hele Værelset undersøgt.

Foruden de to Senge og Bordet var der kun ét Stykke Bohave, en Stol med 3 Ben. I et Hjørne af Værelset hang et Gardin, hvis oprindelige Kulør jeg ikke formaaede at udgranske — skønt jeg ikke er farveblind. Bagved Gardinet var et stort Hul, hvor der sikkert en Gang havde været et Vindue, nu var der imidlertid ikke andet end Karmen tilbage. Over Døren havde der vistnok ogsaa været et Vindue af samme Bredde som Døren og ca. tre Kvarter højt, men ogsaa dette var borte.

Jeg har aldrig lidt af Nervøsitet, men maa dog indrømme, at jeg var uhyggelig stemt, da jeg var færdig med mine Undersøgelser. Sæt nu, at jeg skulde blive overfalden; man havde jo hørt saa mange gyselige Historier om Røveri og Mord. Jeg havde ikke mange Penge hos mig, men dem jeg havde vilde jeg dog helst selv nyde godt af. I Tilfælde af Overfald havde jeg kun mine Næver at forsvare mig med. Revolver eller Dolk var jeg ikke i Besiddelse af, og havde heller ingen Lommekniv.

Døren vilde jeg dog have bunden for at være en Smule mere tryg. Jeg bandt derfor Dørens

Haandtag fast til Stolens Bagside med en stærk Snor, som jeg heldigvis havde hos mig; derefter bandt jeg det ene Stoleben fast til Sengebenet med min Livrem. Da jeg var færdig med disse Forsigtighedsregler, gik jeg tilsengs og faldt snart i Søvn. Mærkelig nok drømte jeg hverken om Tyve eller Røvere.

Da jeg havde sovet en Tid, vaagnede jeg ved, at nogen puslede ved Døren. Jeg satte mig op i Sengen og lyttede. Nu hørte jeg tydelig, at der blev taget temmelig haardt i Døren, men den gav ikke efter. „Hvem er det?“ raabte jeg med en Stemme, som jeg søgte at gøre saa barsk som mulig. „Luk op!“ lød det som Svar ude fra Gangen.

Men jeg var ikke tilsinds at ville lukke op, før jeg vidste hvem det var, der ønskede Adgang. Snart stod jeg i min fulde Højde paa Sengekanten og stak Hovedet og Overkroppen gennem Aabningen over Døren; det var alligevel godt for noget, at Vinduet var væk! Jeg saa nu to Mænd staa udenfor min Kammerdør, den ene var den Opvarter, som havde ført mig op, den anden var en gammel, krumbøjet og hvidskægget Mand, han saa slet ikke røveragtig ud, og da Opvarteren forklarede mig, at det var en Herre, som skulde dele Værelse med mig, lukkede jeg strax op for dem.

Jeg benyttede nu Lejligheden til at klage over, at Døren ikke var til at laase, men Opvarteren lo kun af mig og sagde, at jeg ikke behøvede at

være bange for Overfald. Det viste sig da ogsaa, at der ikke var nogen Grund til at ængstes, thi jeg sov rolig og uforstyrret Resten af Natten.

Den næste Dag rejste jeg til St. Mary, en lille Stationsby halvfjerds Mile syd for Chikago, der boede den Fætter, som jeg havde tænkt paa at rejse til kort efter min Ankomst til Amerika. Han manglede en Mand, og da jeg nu intet hellere ønskede end at komme i Virksomhed igen, tilbød jeg min Tjeneste. Vi blev snart enige om Lønnen, hvorefter jeg arbejdede hos ham i fire Maaneder.

Kort efter min Ankomst til St. Mary sendte jeg den tvivlsomme Bankanvisning til min gode Ven Henrik i Milwaukee og bad ham forsøge paa at faa den vexlet, hvis det lykkedes ham maatte han selv beholde de ti Dollars for sin Ulejlighed. Nogle Dage senere skrev han til mig, at Anvisningen var falsk, og han havde maattet betale to Dollars i Mulkt fordi han havde forsøgt at faa den vexlet. De to Dollars maatte jeg selvfølgelig punge ud med; jeg kunde ikke være andet bekendt, thi Henrik havde været mig en god Ven og flink Kammerat. Siden den Tid har jeg været mere forsigtig med at udlaane Penge.

Da jeg var færdig hos min Fætter kom jeg til at arbejde paa et Teglværk i Momence, en By, som læa 15 Mil fra St. Mary; der arbejdede jeg til kort efter Nytaar.

Der er maaske dem der vil undres over, at man kunde arbejde paa et Teglværk om Vinteren,

især da denne er meget strengere der end her hjemme; men desuagtet kunde det lade sig gøre, thi Leret blev om Sommeren bjærget ind i et vældig stort Skur i saa stor Mængde, at der var nok til at fabrikere Sten af hele Vinteren. Leret blev ikke æltet, men malet saa det blev fint som Mel, hvorefter det gik gennem en Maskine, hvor det blev presset i Olie; hvorledes dette gik til kan jeg egentlig ikke forklare, thi det var en Hemmelighed, som jeg ikke blev indviet i. Naar Stenene kom ud af Maskinen, var de glatte som et Spejl og saa faste, at man meget godt kunde haandtere dem uden at de gik i Stykker. De blev nu transporteret hen i Lokaler hvor de tørredes, før de sattes i Ovnene. Som Brændsel brugtes ikke Kul, men Olie. Jeg tjente halvanden Dollars om Dagen og betalte halvfjerde om Ugen for Opholdet.

Mens jeg arbejdede paa Teglværket indtraf en Begivenhed, som i lang Tid var det almindelige Samtaleemne, naar to eller flere traf sammen. Det var Præsidentvalget, noget, som indtræffer i de forenede Stater i Begyndelsen af November hvert fjerde Aar, og hver Gang giver Anledning til en Bunke Væddemaal, hvorved mange taber mere end de godt har Raad til, medens andre faar deres økonomiske Omstændigheder betydelig forbedrede.

Dette Aar var Valgkampen haard og Spændingen stor. Mange hævdede, med en til Fanatisme grænsende Ivrighed, at Harrison vilde blive gen-

valgt; andre paastod med samme Sikkerhed, at han vilde blive vippet af Cleveland.

Jeg blev ogsaa angreben af denne Væddemaals-Epidemi, som rasede i disse Dage, men væddede dog ikke mere end, at jeg med nogenlunde Sindsro kunde imødesee Valgresultatet. Jeg væddede fem Dollars, som jeg maatte punge ud med straks; min Modpart lagde fem Dollars ved Siden af og hele Beløbet blev saa overgivet til en Mand, vi begge havde Tillid til. Naar Valget var forbi og Resultatet bekendt, saa skulde hele Beløbet udbetales til mig — det vil sige hvis Harrison blev genvalgt. Hvis derimod Cleveland blev valgt, gik Sølvtøjet den anden Vej. Jeg havde ikke Spor af Kendskab til den politiske Situation, saa jeg kunde for den Sags Skyld lige saa godt have holdt paa Cleveland.

Valgdagen kom; om Aftenen var der stort Røre i Byen, men dog ingen Uorden. Efter hvad Telegrammerne meldte fra de forskellige Valgsteder, kunde man slutte sig til, at Cleveland var valgt. Demokraterne jublede, men Republikanererne listede omkring med slunkne Portemonaier og lange Næser. Jeg holdt dog Humøret temmelig godt oppe, thi jeg vilde slet ikke tro, at Demokraterne havde sejret; men da jeg de følgende Dage hørte det gentage atter og atter og tillige saa Bladene stadfæste det, maatte jeg endelig til at gøre mig fortrolig med den Tanke, at Harrison og jeg havde tabt — Harrison sit Embede og jeg mine 5 Dollars.

Da jeg kort efter Nytaar holdt op med at arbejde paa Teglværket, fordi jeg ikke var rigtig rask, holdt jeg mig en kort Tid i Ro; men inden ret længe tog jeg Arbejde ved Banen der i Byen. Banearbejdet blev jeg dog snart ked af, thi det var altfor koldt til at arbejde ude paa denne Tid af Aaret. —

I nogle Uger forslog jeg saa Tiden med at sidde hjemme i Kakkeløynskrogen at læse Aviser og Romaner, eller ogsaa gaa i By og passiare eller spille Kort. Denne Maade at tilbringe Vinteren paa forekom mig meget behagelig, men der blev Underballance i Finanskassen, og det var derfor med Glæde, at jeg i Slutningen af Marts modtog Tilbud fra min Fætter i St. Mary om at komme til at arbejde hos ham igen for en Dollar om Dagen foruden Kost, Logi og Vask. Jeg arbejdede hos ham til sidst i Juni og var derpaa atter ledig.

Jeg tvivlede ikke om, at jeg let kunde faa Arbejde, det var lige midt paa Sommeren, da var der i Reglen altid Arbejde nok. Jeg havde nok hørt Tale om, at der var Arbejdsløshed mange Steder den Sommer, men troede dog ikke paa disse Beretninger. Jeg rejste først til Kenkakee, en Fabriksby, der var stærk i Opvækst og tillige havde Ord for at være en god Plads for Arbejdere. Til Kenkakee ankom jeg en Formiddag og aflagde straks Besøg hos en dansk Familie, som jeg var kendt med. Manden var ikke hjemme, men Ko-

nen skildrede mig Arbejdsforholdene; hun fortalte, at hendes Mand længe havde haft Arbejde paa en Fabrik, men at denne nu for en Uge siden havde standset sin Virksomhed. Siden den Tid havde han intet Arbejde kunnet opdrive, endskønt han havde hørt og spurgt paa forskellige Arbejdspladser hver Dag. Mange Fabriker havde helt eller delvis nedlagt Virksomheden og som Følge deraf var de Arbejdsløses Antal stort og forøgedes hver Dag.

Denne mørke Skildring stadfæstedes af flere, som jeg senere kom i Samtale med, hvorfor jeg tabte Lysten til at blive i Kenkakee og afrejste snart til Momence. Men der var det ikke bedre; eksempelvis kan nævnes, at paa Teglværket, hvor jeg havde arbejdet, og hvor der den Gang arbejdede et Hundrede og tyve Mand, nu kun beskæftigedes de tyve.

Jeg indsaa snart, at der intet var at fortjene, og rejste derfor til Chikago for at besøge nogle Bekendte, som jeg havde arbejdet sammen med paa Teglværket; deres Adresse havde jeg, og ved at spørge mig for fandt jeg dem snart. De havde Arbejde, men vidste ikke hvor længe det vilde vare, thi ingen Steder mærkedes de sløje Tider mere end i Chikago, hvortil der havde været en overordentlig stærk Tilstrømning af Arbejdere det sidste Par Aar, da der jo var meget Arbejde som skulde udføres i Anledning af Verdensudstillingen; men nu da Udstillingen var aabnet, var næsten

alt Byggearbejde standset, og tilmed havde mange Fabrikker standset Virksomheden.

Republikanerne knyttede arrigt Næverne og bandede paa, at det hele var Clevelands Skyld; han var valgt paa et Frihandelsprogram, og hvis han gennemførte dette Program, vilde Følgen blive, at Amerika vilde blive oversvømmet med Varer fra Europa, hvor Arbejdskraften var en Del billigere.

Det var ene og alene af Frygt for Frihandelsprogrammet at Fabriksarbejdet standsedes. Denne Paastand hørte jeg saa ofte gentagen, at jeg selv lærte at fremsætte den med en forbausende Færdighed baade paa Dansk og Engelsk.

Da jeg havde været i Chicago nogle Dage, og været ude at se lidt af Verdensudstillingen, rejste jeg til Milwaukee, hvor jeg fik en hjertelig Modtagelse af mine gamle Venner og Bekendte. Men det var ogsaa alt hvad jeg kunde glæde mig ved, thi Udsigt til Arbejde var der ikke.

Jeg opholdt mig tre Uger i Milwaukee og tjente i den Tid en Smule ved tilfældigt Arbejde, men ikke mere end til at betale for Opholdet. Saa rejste jeg tilbage til Momence og var virkelig saa heldig at faa Arbejde, som vedvarede til Udgangen af August Maaned. Da jeg atter var arbejdsløs, besluttede jeg at rejse hjem til Danmark, thi i Amerika var der sikkert ikke mere godt at vente efter.

Jeg foretog nu en lille Rundrejse omkring til mine mange Bekendte. Da jeg var færdig med

at aflægge Besøg pakkede jeg min Kuffert, og Lørdag Eftermiddag den 9. September befandt jeg mig atter i Chikago, hvor jeg straks gik til et Udvandrerkontor og forlangte Billet til Danmark; Billetten fik jeg straks, men skulde alligevel vente i Chikago til den næste Torsdag, der skulde da afgaa et særskilt Tog med et Par Hundrede Passagerer, som alle skulde rejse med Thingvalla-Liniens Dampner „Amerika“, der skulde afgaa fra New York Lørdag den 16.

Den Mand, som udfærdigede Billetten til mig, spurgte om jeg var kendt i Chikago; jeg sagde nej, og han tilbød da beredvilligt at følge med mig til et dansk Hotel, hvor jeg kunde leve godt og billigt i de fem Dage før min Afrejse. Han tog Hatten paa og fulgte øjeblikkelig med til Hotellet, som kun laa et Par Huse fra Udvandrer-Kontoret.

Agenten tiltalte Værten paa Dansk og sagde, at her var en Mand som ønskede Ophold til førstkommende Torsdag. Værten bød mig hjertelig velkommen og trykkede min Haand. Jeg skulde skrive mit Navn i en Protokol, men var dog saa forsigtig først at spørge, hvad Opholdet kostede.

„En Dollar femogtyve Cents om! Dagen,“ lød Svaret.

„Saa vil jeg ikke opholde mig her“, sagde jeg og vendte mig for at gaa.

Men nu begyndte baade Værten og min Vejleder at lægge al deres Veltalenhed for Dagen: de for-

sikrede, at jeg endelig ikke maatte tro at kunne leve billigere et andet Sted; det var ikke saadan her i Chikago som ude paa Landet hvor jeg kom fra, jeg risikerede altfor meget ved at gaa til en ukendt Plads; Chikago var en farlig By at opholde sig i, men her var jeg kommen paa et hæderligt Hotel.

Jeg blev helt gnaven ved at høre paa al den Tale, thi det lod jo næsten som om de ansaa mig for en uerfaren Bondekarl. Da jeg bestemt nægtede at blive, vilde de absolut vide, hvorhen jeg agtede mig, men det fandt jeg mig ikke beføjet til at meddele dem. Jeg sagde, at jeg nok skulde møde paa Kontoret Torsdag Formiddag, og saa gik jeg, skønt Værten satte Prisen ned til en Dollar.

Ved et Tilfælde traf jeg samme Eftermiddag en god Bekendt ved Navn Hans, som jeg havde arbejdet sammen med i Momence; han var rejst ind til Chikago tidlig i Foraaret, og havde længe godt Arbejde, men nu var han blandt de arbejdsløses Tal. Han logerede et Sted hvor han kun betalte femten Cents pr. Nat for et Værelse med Seng. Jeg fulgte med ham om Aftenen og logerede der hver Nat indtil min Afrejse. Det var et stort Logihus hvor der var 600 Soveværelser, allesammen Enkeltmandsværelser. Værelserne var smaa og tarveligt udstyrede, men alt var rent og propert. Vi kunde hverken faa Spise eller Drikke der i Huset, men ikke langt derfra var et billigt Spisekvarter, hvor Hans og jeg forsynede os med det nødvendige til Livets Ophold.

Om Søndagen, da Hans og jeg sad paa en Bænk ude i en Park, fortalte han mig sine Fremtidsplaner.

Han vilde rejse til Florida. Det vilde jo rigtignok blive en lang og kostbar Rejse, men man kunde blive sendt derned som Banearbejder og Rejsen kostede da kun ti Dollars. Syntes man ikke om Arbejdet, kunde man jo stikke af derfra og søge Arbejde et andet Sted. Der var en svensk Fæstemand, der allerede havde sendt en Del Banearbejdere derned, til ham vilde Hans henvende sig. Han vilde gerne have en Rejsekammerat og beklagede, at jeg allerede havde Billet til Danmark, ellers kunde vi passende have taget en Tur sammen til Florida.

Jeg var bleven saa begejstret ved at høre min Vens Plan, at jeg erklærede at ville sælge min Billet, hvis jeg kunde slippe med at tabe fem Dollars paa den.

Hele Eftermiddagen og Aftenen drøftede vi vore Fremtidsplaner, som gik ud paa, at vi vilde forsyne os med Jagtrekvisitter. Vi vilde da forslaa Tiden med at gaa paa Jagt i Stedet for at arbejde paa Banen. Naar Foraaret kom, haabede vi at Arbejdsforholdene vilde blive bedre; vi vilde da rejse til New York, denne Rejse kostede nemlig kun sex Dollars fra Florida naar man rejste med Damper. Men i Tilfælde af, at Arbejdsforholdene vedblev at være daarlige, vilde vi rejse til Mexiko.

Vi fik denne Dag bygget et dejligt Luftslet, men uheldigvis ramlede det sammen den næste Dag, thi da vi Mandag Morgen kom hen til Fæstemanden for at blive sendt til Florida som Banearbejdere, fik vi til vor store og ubehagelige Overraskelse at vide, at Rejsen kostede toogtyve og en halv Dollars. Det havde før kun kostet ti Dollars at komme derned, forklarede Fæstemanden, men da der var saa mange, som havde snydt Banekompaniet, derved at de tog andet Arbejde naar de kom til Florida, var Prisen bleven sat saa meget op.

Hans og jeg indrømmede, at der maaske nok kunde være enkelte, som kunde være samvittighedsløse nok til at bære sig saaledes ad, men vi talte ikke om, at vi selv havde haft den samme, skumle Plan.

Da vi kom ud fra Fæstemanden, blev vi enige om at tage med Sporvogn ud til Vestsiden, hvor Louis Pio boede, for at tale med ham om Forholdene i Florida; han var nemlig Agent for store Landstrækninger dernede. Snart sad vi i god Ro og Mag i Sporvognen og overtænkte vor Stilling.

„Min Tillid til Amerika har faaet et voldsomt Knæk“, sagde Hans og stirrede melankolsk frem for sig. Han var i høj Grad ærgelig over, at vor Plan var strandet.

Jeg tog Sagen med overlegen Ro; det var mig omtrent ligegyldigt om jeg skulde til Danmark eller til Florida.

Louis Pio traf vi ikke hjemme, og dette ærgede mig meget mere end, at jeg ikke kunde komme til Florida for ti Dollars, thi Pio var en Mand, jeg gerne vilde have set og talt med. I det dansk-amerikanske Blad „Den danske Pioer“, som jeg havde holdt det sidste Aarstid, havde Pio skrevet en Række Artikler om Florida og opfordret Skandinaverne til at rejse ned og bosætte sig i dette herlige Land.

Hvor meget der var Løgn og hvor meget der var Sandhed af det han skrev, kan jeg naturligvis ikke afgøre, men jeg syntes nu han smurte temmelig tykt paa somme Tider. I „Den danske Pioer“ for Torsdag den 18. Maj 1893 sluttede han en Artikel med følgende Salve:

....., det herlige Land, hvor Snestorme, Kulde, Cykloner, Solstik, gale Hunde, Jordskælv, Oversvømmelser, Sommersygdomme, Hungersnød og lignende knapt nok kendes af Navn, og hvor den værste Ubekvemmelighed er, at selv den døvneste kan, jeg vil ikke sige finde, men fortjene Føden“.

Dette syntes jeg dog var en temmelig drøj Mundfuld; jeg kunde i al Fald ikke godt faa den til at glide ned, og der var andre end mig, der havde det ligesaa. Han blev haardt imødegaaet af en i Florida bosiddende dansk Farmer, der bl. a. skrev følgende i en Artikel i „Den danske Pioneer“:

„Allerførst tillader jeg mig at forelægge de ærede Læsere et Spørgsmaal: Til hvis Udsagn

tør I fæste den største Tillid? Til en jævn borger- og bondefødt samt landsbyopdraget Mand, der har boet og farmet her paa Stedet i halvntittende Aar, eller til en højtlærd, fornem Købstadsmand, som har opholdt sig her i Syden i fem, siger og skriver fem, Uger? Med al Ære og Respekt for Hr. Louis Pios Skrivefærdighed, formaar han dog ikke at forvandle de virkelige Forholde ved at paatrykke dem et overdrevent Rosenskær". —

De fem Dage jeg opholdt mig i Chikago, gik let for mig. Jeg benyttede Tiden til at se noget mere af Verdensudstillingen; om denne vil jeg ikke skrive noget, da det for længe siden er besørget af Folk, som er bedre til at føre Pennen end jeg.

Da Dagen kom, at jeg skulde afrejse, gik Hans og jeg sammen til Udvandrerkontoret, hvor der allerede da vi ankom, var samlet en hel Mængde Passagerer, som jeg kom til at følges med til Europa.

Hans og jeg skulde jo have et Atskedsbæger, vi gik derfor ind til vor Landsmand, den førnævnte danske Hotelvært, som straks kendte mig, han var tilsyneladende ikke det mindste fornærmet, fordi jeg ikke havde taget Ophold hos ham. Da vi havde faaet et Glas Øl, spurgte han mig, om jeg ikke skulde have en Flaske Brændevin med mig paa Rejsen; jeg svarede, at Brændevin var for dyrt i Amerika, jeg vilde hellere vente,

til jeg kom til Danmark, saa fik jeg mere for Pengene; men han mente nu, at jeg absolut burde forsyne mig, før jeg begav mig paa saa lang en Rejse.

„Hvad synes De om denne her, den koster kun en Dollar?“ sagde han og viste mig en Flaske med en straalende Etikette. „Det er den bedste Drik, De kan faa. Prøv en Gang at smage paa Varerne,“ sagde han, idet han trak Proppen op.

Jeg var ikke den Mand, der sagde nej til en Taar, naar jeg kunde faa den gratis, hvorfor jeg satte Flasken for Munden og tog en ordentlig Slurk. „Ja, det smager godt,“ indrømmede jeg og slikkede mig om Munden, og det samme erklærede Hans, da han ligeledes blev trakteret.

„Naa, skal det saa være denne Flaske?“ Dette Spørgsmaal fik Værten intet Svar paa, thi i det samme sagde vi Farvel og gik.

Klokken to om Eftermiddagen forlod vi Chikago, og Klokken otte den næste Morgen ankom vi til en By i Nærheden af det verdensbekendte Vandfald Niagara, hvor vi opholdt os til om Eftermiddagen Klokken fem. Vor Agent fra Chikago, Alfred Mortensen, var med os helt til New York, og det var ham, som havde faaet det ordnet saaledes, at vi fik saa langt et Ophold, for at vi kunde komme ud og se Vandfaldet, hvilket vi var ham meget taknemlige for, thi dette Vandfald er noget saa storartet, at det absolut maa

gøre et imponerende Indtryk paa selv den mest flegmatiske Beskuer.

Lørdag Formiddag ankom vi til New York, hvor „Amerika“ laa og ventede paa os. Vi kom straks om Bord, og saa snart vor Bagage var besørget gled „Amerika“ ud fra Bolværket.

De første fire Dage havde vi det fineste Vejr vi kunde ønske, men den femte Dag fik vi en tyk Taage og bidende Kulde. Natten mellem den 20. og 21. September indtraf det meget uhyggelige Tilfælde, at der gik Ild i Kulbeholdningen. Efter nogle Timers Anstrængelse blev man heldigvis Herre over Ilden, og det hele kom i Orden uden at have afstedkommet Panik.

Den 28. anløb vi Kristianssand, men der opholdt vi os kun et Par Timer, og samme Aften ankom vi til Kristiania, hvor vi forblev til Lørdag Morgen.

Søndag Formiddag gik vi i Land i København og dermed var jeg færdig med den Udenlandsrejse.

II.

MINDER FRA SYDAFRIKA

Den 5. November 1895, om Aftenen Kl. 6, gik jeg om Bord paa „Koldinghus“ nede i Esbjerg Havn. Jeg og en Kammerat fra Horne, ved Navn Mads Sørensen, havde nemlig — efter moden Overvejelse -- besluttet at vende vort Fædreland Ryggen og prøve vor Lykke i Syd-Afrika, og vi stod netop nu i Begreb med at realisere denne Plan.

Den gamle, adstadige Hjuldampers, „Koldinghus“ vovede sig selvfølgelig ikke paa en saadan Langfart; den skulde blot føre os over til Englands Kyst.

Vi kom ikke ud frá Esbjerg før den næste Morgen Kl. 4, og efter 36 Timers Sejlads skulde vi være i England. Jo pyt! Nej, vi fik nok noget andet at vide.

Det blæste stærkt, da vi sejlede ud, og før Middag havde Blæsten forvandlet sig til en Storm. Jeg havde jo før været til Søs i Storm og aldrig faaet Søsyege, hvorfor jeg troede, at det var noget, jeg var højt hævet over. Men man skal ikke være overmodig, selv om man tror sig sikker. Vi havde ikke sejlet ret mange Timer, før jeg følte noget, som jeg var temmelig sikker paa var Søsyege, og

deri tog jeg heller ikke fejl. Snart lå jeg nede i Køjen og vred mig som en Orm, og hele Resten af Rejsen gennemgik jeg de frygteligste Kvaler. Var vi saa endda blot ankommen til England til den bestemte Tid; men paa Grund af Stormen tog det 52 Timer for os i Stedet for 36.

Vi kom til Parkeston om Morgenen Kl. 8 og maatte skynde os over paa Banegaarden for at komme med Toget som afgik til London. Vi kom gennem Toldboden med en saadan Fart, at Toldbetjentene ikke en Gang fik Tid til at efterse vort Tøj. De spurgte os om vi havde Spiritus, Tobak eller Cigarer, og da vi sagde Nej, fik vi Lov at passere. En af Banepersonalet, som vi foreviste vore Billetter, smed vore Kufferter ind i en Bagagevogn, skubbede os ind i en Kupé, og næsten i samme Øjeblik rullede Toget af Sted med os til London, hvortil vi ankom Kl. 10.

Paa Banegaarden i London blev vi modtaget af en Agent, som førte os til Upsons Hotel, hvor vi havde frit Ophold indtil Skibet gik. Foruden vi to fra Horne var der tillige en Fynbo, som ogsaa skulde til Syd-Afrika; vi havde været sammen med ham fra Esbjerg. Paa Vejen til Hotellet fortalte Agenten mig, at „Lismore-Castle“, som vi skulde med til Afrika, var sejlet ud fra London for 12 Timer siden.

Jeg blev lidt lang i Ansigtet ved denne Efterretning, men Agenten beroligede mig med, at der slet ingen Ulykke var sket, thi den næste Dag

vilde der afgaa et Ekstratog til Southampton med Passagerer til samme Skib, som vi skulde med. „Lismore Castle“ gik nemlig ind til nævnte By, og vi kunde altsaa naa at komme med Skibet endnu.

Da jeg oversatte Samtalens Indhold for mine Kammerater, der begge to var fuldstændig ukendt med det elgelske Sprog, blev Fynboen rædselsslagen og forsikrede paa det bestemtteste, at han vilde af Sted til Southampton straks for ikke at udsætte sig for at komme for sent. Jeg maatte til at gøre Brug af al min Veltalenhed for at faa ham til at indse det taabelige i dette, saaledes at rejse bort den samme Dag, naar Agenten havde sagt, at det var tidsnok den næste Dag, og at vi da vilde faa fri Rejse derned.

Opholdet paa Hotellet var udmærket. Vi fik Middagsmad, Aftensmad og Frokost næste Morgen, og om Natten havde vi et hyggeligt Værelse. Da vi om Aftenen skulde i Seng, tog Fynboen Lyset og satte det midt paa Gulvet, hvorefter han lagde sig paa Knæene og saa ind under Sengen. Jeg blev ikke saa lidt forbauset, hvorfor jeg spurgte ham hvad dette skulde betyde.

„Jo“, sagde han, „der kunde godt ligge et Skarnsmenneske inde under Sengen, som kunde komme frem og udplyndre og myrde os, naar vi er falden i Søvn.“

Der var heldigvis hverken Tyve eller Røvere

under Sengen og vi sov godt hele Natten uden at blive forstyrret af nogen.

Den næste Dag blev baade vi og vor Bagage kørt til Banegaarden. Kusken sørgede for at faa vort Tøj ekspederet og løste Billet for os. Jeg gav ham en Skilling for hans Ulejlighed og snart rullede Toget ud fra Verdens største By.

Vi havde ikke faaet meget af London at se, da det havde regnet hele Tiden, saa vi af den Grund ikke godt kunde faa vor Nysgerrighed tilfredsstillet.

Efter et Par Timers Kørsel med Toget ankom vi til Southampton, og en Times Tid senere befandt vi os om Bord paa „Lismore Castle“, hvor vi traf tre Landsmænd, to Københavnere og en Vestjyde ved Navn Kristian.

Om Rejsen til Cape Town er der ikke noget videre af Interesse at meddele. Opholdet om Bord var fortrinligt i enhver Henseende baade hvad Renlighed, Opvartning og Forplejning angik. Vi havde noget, der lignede Storm, da vi sejlede gennem den biskayske Bugt, ellers havde vi godt Vejr paa hele Rejsen. Jeg mærkede heldigvis ikke noget i Retning af Søsye.

Vi anløb kun en Plads paa hele Rejsen, nemlig Las Palmas, en af de canariske Øer, sydvest for Spanien.

Den 9. November sejlede vi ud fra England, og den 2. December om Morgenen tidlig ankom vi til Capstaden, som jo ligger paa Sydspidsen

af Syd-Afrika, ved Foden af Det Gode Haabs Forbjerg.

De to Københavnere havde gennemgaaende Billet til Johannesburg i Transwaal. Vi andre 4 Danskere havde derimod kun Billet til Capstaden og saafremt der var noget at tjene der, var det vor Agt ikke at rejse længere.

Vi traskede rundt hele Dagen og spurgte om Arbejde paa flere forskellige Steder, men det lod ikke til at der var noget at opdrive; tillige var Daglønnen saa ussel, at det ligefrem forbausede os. En almindelig Arbejdsmand kunde kun tjene 4 sh. (3 Kr. 60 Øre) om Dagen. Ja, havde det været hjemme i Danmark, havde en saadan Dagløn jo ikke været til at kimse ad, men i Capstaden var det en hel anden Sag, thi der skulde man betale 22½ sh. om Ugen for Opholdet; saa blev Overskudet jo ikke stort, kun 1 Kr. 35 Øre i danske Penge, og saa maatte der endda ikke gaa en eneste Dag væk, hvis man skulde naa dette Resultat.

Grunden til, at Arbejdslønnen var saa lille, var, at alt almindeligt Arbejde udførtes af de sorte, som det vrimlede af overalt. De kunde udføre lige saa meget Arbejde som de hvide, men kunde leve langt billigere, thi de stillede ikke store Fordringer, hverken hvad deres Kost eller Klædedragt angik.

Paa et Teglværk, hvor vi ogsaa spurgte om Arbejde, kom vi i Samtale med en gammel Ar-

bejdsmand; han klagede i høje Toner over Arbejdsforholdene i Capstaden, thi den hvide Arbejdsmand var uheldig stillet, fordi de sorte tog Brødet ud af Munden paa ham. Nu havde han gaaet her i saa og saa mange Aar og slidt paa Teglværket og kunde aldrig komme videre. Nej, Livet her var en Trædemølle, som det var vanskeligt at komme ud af, naar man først var kommet i Fælden. Han havde nu været i Fælden saa længe, at han allerede havde opgivet Tanken om at slippe ud; men han havde ellers kendt bedre Dage, han havde arbejdet i Diamantminerne i Kimberley i den nordlige Del af Capkolonien. Der var rigtignok Penge at tjene, 4 á 5 Pund Sterling (1 Pund = ca. 18 Kroner) om Ugen var den almindelige Løn for en hvid Mand. Han sukede ved Tanken om denne herlige Tid, som forlængst var forbi og aldrig mere kom tilbage. Han saa ingen Udvej til at faa saa mange Penge tilovers, at han kunde komme til Kimberley, ellers skulde han nok vide, hvor han skulde hen. Men da han var færdig med sin dybe Beklagelse over Capstaden og sin høje Lovprisning over Kimberley, vidste ogsaa vi, hvor vi skulde hen. Vi gik sporenstregs til Banegaarden og spurgte, hvornaar Toget gik til Kimberley; det gik Kl. 9 om Aftenen og Billetten kostede ca. 45 Kr. Vi tre Vestjyder havde saa mange Penge i Behold, at vi kunde tiltræde Rejsen straks; værre saa det ud for Fynboen, thi hans Penge var slupne op.

Han klagede sig gudsjammerligt: nu vilde vi af Sted til Kimberley, hvor vi kunde tjene 4 á 5 Pd. Sterling om Ugen, og han skulde blive tilbage i Capstaden, uden Penge, uden Arbejde, uden Venner eller Bekendte, hvad skulde han gøre? Dette var det brændende Spørgsmaal, som han atter og atter fremkom med, uden at hverken Mads Sørensen eller jeg var i Stand til at give ham et tilfredsstillende Svar, thi ingen af os havde saa mange Penge, at vi, selv med vor bedste Villie, kunde hjælpe ham. Men Christian var heldigvis bedre stillet i økonomisk Henseende, og det viste sig da ogsaa, at han havde Hjertet paa det rette Sted, idet han tilbød Fynboen at laane ham den nødvendige Kapital, saa han kunde følge med til Kimberley. Ved dette højhjertede Tilbud blev Fynboens Sorg forvandlet til Glæde, og om Aftenen begav vi os alle 4 paa Vej til Kimberley.

Den første Times Tid sad jeg og stirrede ud af Kupévinduet for at danne mig et lille Begreb om Landskabets Udseende. Jeg fik et ret godt Indtryk af Omgivelserne, thi Egnen omkring Capstaden er frugtbar og dejlig. Men da jeg den næste Morgen vaagnede og straks saa ud for at fryde mig over Naturen, blev jeg bitterlig skuffet. Hele denne Dag saa vi næsten ikke andet end Bjerge, Sten og Sand. En enkelt Gang holdt Toget ved et Træskur, som kaldtes Station, og hvor man kunde faa noget at spise medens Lokomotivet tog Vand.

Mit Humør stod paa et lavt Punkt den Dag. Jeg havde rigtignok ikke tænkt mig, at Syd-Afrika saa saaledes ud; jeg havde ved Hjælp af min livlige Fantasi dannet mig en Forestilling om Landets Udseende længe før jeg kom der og nu viste det sig, at dette Fantasibillede ikke havde det mindste med Virkeligheden at gøre. Da jeg den næste Morgen saa ud, var der foregaaet den Forandring i Omgivelserne, at der var bleven mere fri Udslgt; vi var nemlig kommen ud paa mere fladt Terræn, hvor der ikke var noget, der hindrede Udsigten. Men elendig saa det ud baade nær og fjært. Et enkelt Sted saa man en Flok Faar, hist og her en Flok Strudse, det var alt, hvad der repræsenterede Dyreriget. Græsset stod i Smaatotter med flere Alens Mellemlum, Sand og Sten fandtes i Overflødighed; jeg er sikker paa, at Befolkningen der aldrig kommer til at mangle Vejmateriale.

Jeg havde et svagt Haab om at Udseendet vilde forandre sig inden vi kom til Kimberley, thi det var da næsten utænkeligt, at denne rige By laa i en saadan Ørken; men dette Haab maatte jeg give Slip paa, da vi ved Middagstid holdt ved Stationen og blev anmodet om at stige ud.

Nu var vi altsaa ved Maalet, og det varede da heller ikke længe før vi var kendt med Forholdene saa vidt, at vi kunde gøre os et Begreb om vor Stilling. —

Med vore Kufferter traskede vi af Sted til et

Logihus, hvor vi fik Middagsmad, som kostede os 2 $\frac{1}{2}$ sh. hver, og den samme Pris maatte vi betale for Nattelogi; vilde vi betale for en hel Uge, var Prisen 25 sh. Nu vidste vi altsaa hvad det kostede at leve i Kimberley, men det havde jo tillige en vis Interesse for os at vide, hvor meget man kunde tjene.

Efter at vi havde spist gik vi derfor alle fire ud i Byen for at høre om Arbejde. Det var en trist Eftermiddag for os; alle dem, vi talte med, sagde, at der ikke var Arbejde at opdrive i Byen, der gik i hundredvis af Arbejdere og sultede. At komme til Diamantminerne og faa Arbejde der var en ren Umulighed for en fremmed, som ikke havde en indflydelsesrig Bekendt til at hjælpe sig. Arbejdet i Minerne udførtes af de sorte, medens Opsynsmændene var hvide. De fik 4 á 5 Pund Sterling om Ugen; det var altsaa alligevel sandt nok, hvad Manden i Capstaden havde fortalt os, men han havde ikke fortalt os noget om hvor vanskeligt det var for en fremmed at faa en saadan Plads.

Det forholdt sig nemlig saaledes, at de, der var naaede frem til Fadet og havde faaet en saadan Stilling som Opsynsmand, vidste meget vel, hvad en saadan Plads var værd, hvorfor de selvfølgelig ikke gav Slip paa den, og traf det endelig at en eller anden fik i Sinde at trække sig tilbage, saa gik han til en Overordnet 3 Maaneder i Forvejen og meddelte, at han ønskede at trække sig

tilbage til den og den Tid, men at han havde en Broder, en Fætter eller en god Ven, som gerne vilde have Pladsen efter ham, og som han derfor vilde anbefale. Paa den Maade var de eventuelle ledige Pladser bortlovede til andre længe før de blev forladt, og der var saaledes ikke mindste Haab om, at vi fire Danskere, som ikke havde en eneste Bekendt, nogen Sinde kunde komme i Betragtning.

Vi talte sammen om vor Stilling, hvad der var at gøre; en Ting var vi fuldstændig enige om, den nemlig, at vor Stilling ikke var til at le sig fordærvet over.

Fynboen havde ingen Penge, Mads og jeg saa mange, at vi kunde leve for dem et Par Dage, saa var vi færdige. Christian var den eneste, der var nogenlunde godt beslaaet, han havde saa mange Penge, at han kunde komme tilbage igen til Capstaden, naar han skyndte sig, og han var snart enig med sig selv om, at han vilde tilbage igen næste Dag, thi i Capstaden var der dog Haab om, at man kunde faa Arbejde, selv om Daglønnen var lille i Forhold til Livsfornödenhederne, og tillige var der en dansk Konsul, til hvem man eventuelt kunde henvende sig i sin Nød.

Vi talte med adskillige og forklarede dem vor Stilling, og alle beklagede os, men ingen trøstede. Saaledes gik den Eftermiddag. En af dem vi talte med, anbefalede os at tage Ophold paa „Bene-

volet Home“, thi der kunde vi leve paa Kredit, det kunde man ingen andre Steder, og da han havde forklaret os, hvor „Benevolent Home“ var, gik vi straks derhen.

Navnet „Benevolent Home“ betyder paa Dansk „Barmhjertigheds-Hjem“; dette var oprettet af barmhjertige Mennesker, som ikke kunde taale at se deres Medmennesker sulte ihjel, og et ungt Ægtepar bestyrede Hjemmet. Enhver kunde komme der og faa Kost og Logi; Betalingen var 6 Pence for hvert Maaltid og 6 Pence for Nattelegi, altsaa 2 sh. i Døgnet, 14 sh. om Ugen. Havde man ingen Penge, kunde man leve paa Kredit.

Vi fik vor Aftensmad, den var yderst tarvelig; det var tydeligt nok, at den stod i Forhold til Betalingen. Den næste Morgen flyttede Mads og jeg derhen med vore Kufferter for at tage Ophold der indtil videre. Christian rejste tilbage til Capstaden og Fynboen købte et Hvedebrød for de sidste Penge han havde, hvorpaa han gik sin Vej efter at have overladt sin Kuffert til Mads og mig; han vilde nu ud paa Landet, sagde han, og naar han fik Arbejde vilde han komme efter sit Tøj eller ogsaa skrive efter det. Jeg søgte at overtale ham til at blive paa „Benevolent Home“ sammen med os, der var han da i alt Fald sikker paa ikke at sulte ihjel; at gaa ud i en saadan Ørk, som den vi var rejst igennem med Toget til Kimberley, forekom mig at være vanvittigt, der

var mere Udsigt til at omkomme af Sult og Tørst end til at faa Arbejde; men da han var urokkelig i sit Forsæt, bad jeg ham til Slutning om at skrive til os hvordan det gik ham; dette lovede han, og dermed skiltes vi.

Samme Dag skrev baade Mads og jeg hjem til vore Slægtninge, skildrede dem vor ulykkelige Stilling og anmodede dem om at sende os hver 400 Kr. for at vi kunde komme hjem til Danmark igjen.

Foruden os to var der 6 à 7 andre Kostgængere, der, ligesom vi, var kommen paa Knæene. Dem, som vi blev mest fortrolige med, var en Russer og to unge Nordmænd. Disse tre havde haft Hyre paa samme Skib fra England til Capstaden, der havde de hørt Tale om Diamantminerne i Kimberley og var saa alle tre deserterede fra Skibet. Ingen af dem havde saa mange Penge at de kunde løse Billet til Kimberley, men de maatte nøjes med Billet til en Station ca. 100 engelske Mile Nord for Capstaden; ankomne dertil fik den ene Nordmand og Russeren Ordre til at staa af og gaa. Den anden Nordmand sad i en Krog og sov. Om nu Konduktøren har tænkt paa det gamle Ord: „Lad den Hund sove, som sove vil“, eller han ikke selv har været helt vaagen, er jo ikke godt at vide, men saa meget er i al Fald sikkert, at Nordmænden uantastet fik Lov at køre med næsten helt til Kimberley, før han blev sin Billet affordret. Han afgav da Billetten, som

ganske vist kun gjaldt til en Station, som Toget havde passeret for over et Døgn siden; men medens Konduktøren filosoferede over dette mærkelige Tilfælde, saa Nordmanden Lejlighed til at forsvinde, dels fordi han skønnede paa, at han havde faaet nok for sine Penge, og dels fordi han frygtede, at Køreturen skulde tage en Ende med Forskrækkelse, hvis den blev fortsat. Han kom altsaa paa en billig Maade til Kimberley, og inden ret længe indhøstede han den samme Erfaring som vi, at det var lige saa umuligt for en fattig og ukendt at blive Opsynsmand i Diamantminerne som for en rig at komme ind i Himmeriges Rige.

Han havnede naturligvis paa „Benevolent Home“ og tre Uger senere ankom hans to Kammerater; de tre havde været der en Uges Tid, da vi kom. Den førstankomne Nordmand havde fusket lidt i Smedeprofessionen før han begyndte at fare til Søs, saa dette kom ham nu til Gode; han fik Arbejde hos en Smed, men da han langt fra var udlært, tjente han ikke ret meget.

Russeren havde intet Arbejde, men det lod ogsaa til, at han ikke brød sig om at faa noget. Han levede jo paa Kredit, og man fik det Indtryk af ham, at han ikke tænkte ret meget paa Fremtiden, men lod hver Dag have nok i sin Plage. Pludselig forsvandt han, uden at vi senere hørte mere til ham.

Mads og jeg fik Arbejde som Stenslaaere efter

et Par Dages Forløb. Dette var noget Arbejde, som Kommunen lod udføre; men det blev saa usselt betalt, at der var ingen der paatog sig det uden i den yderste Nød. Vi fik 5 sh. for hver Kubikyard og Stenenes Størrelse maatte ikke være over 2 Tommer. Hver Torsdag blev vore Dynge maalt op, og om Lørdagen fik vi vore surt fortjente Penge.

Vi havde aldrig prøvet at slaa Sten, saa det blev naturligvis ikke til meget i Begyndelsen: siden blev det lidt bedre. Det trat sig tre Uger i Rad, at jeg tjente 25 sh., idet nemlig min Dynge maalte 5 Kubikyard; men saa stod jeg ogsaa som en flot Nr. 1. Jeg var den eneste, som drev Fortjenesten op til over 1 Pd. Sterling om Ugen. Vi var ialt en halv Snes Mand, som var beskæftiget med Stenslaaning.

Den ene af Nordmændene, han som ikke var Smed, forsøgte ogsaa at ernære sig som Stenslaaer, men Forsøget faldt uheldigt ud, idet han kun tjente 4 sh. i en hel Uge; saa opgav han det og fordrev derpaa Tiden med at bygge Luftslotte. Han var en Præstesøn og havde siddet lunt og godt hjemme i Kristiania og studeret; men dette Liv behagede ham ikke. Han var ikke tilfreds med at se Jordkloden afbildet paa et Landkort, han vilde ud, „saa langt, langt, langt over de høje Fjælde“. Præstemanden vilde ikke tillade ham at rejse, men saa gjorde han kort Proces og stak af til Søs. Han havde den store Plan at ville

rejse ud i Verden og samle sig en stor Formue, rejse Jorden rundt en Gang eller to og saa til Slutning rejse hjem til Norge og overraske sine Forældre. For at faa denne Plan fuldtud realiseret, var han jo ganske vist kommen paa en forkert Plads, thi paa „Benevolent Home“ var der ingen, der samlede Grunker, men han levede i Haabet om at komme ud af Klemmen ved en eller anden Lejlighed.

I den sidste Tid vi var sammen med ham begyndte hans Humør dog at forlade ham, og tilsidt blev han hel melankolsk, hvad der nu slet ikke forundrede mig; thi at bygge Luftslotte er jo en ret behagelig Tidsfordriv i ledige Timer, men en daarlig Levevej. Et Par Dage før vi rejste fra Kimberley, skrev han hjem til sin Fader efter Penge; jeg antager derfor, at han er rejst hjem til Norge igen og har taget fat paa sine Studeringer efter at have faaet sine geografiske Kundskaber udvidet betydeligt.

Vi var 9 Uger i Kimberley, nemlig fra Begyndelsen af December til hen i Februar, saa fik vi 800 Kroner sendt hjemme fra Danmark og dermed slog endelig Forløsningens Time, men det var heller ikke for tidligt. Vi var rigtig godt til Pas med at flytte, og jeg har da heller aldrig længtes efter at komme tilbage dertil, thi det var unægtelig en stram Skole vi gennemgik i de 9 Uger.

Kimberley ligger omtrent under den sydlige

Vendekreds, og da det netop var paa Aarets varmeste Tid vi opholdt os der, December, Januar og Februar, saa havde vi det saa varmt som vi med nogen Rimelighed kunde forlange. Vi sled fra Morgen tidlig til Aften sent for at tjene saa meget som muligt, men undertiden maatte vi holde op midt paa Dagen fordi Varmen var uudholdelig, idet vi nemlig ingen Skærm havde, der kunde beskytte os mod Solens brændende Straaler. Blot vi saa endda havde faaet en ordentlig Kost, men den var rigtignok sløj. Da vi havde været der i to Dage, behøvede vi ikke at spørge om hvad Spisesedlen lød paa, thi det var bestandig de samme Retter og ikke en Gang Jule- eller Nyt-aarsaften var der nogen Afvigelse fra Reglen; det havde vi da ellers saa smaat haabet paa, men vi blev skuffet.

Vi spiste tre Gange om Dagen. Om Morgenen fik vi Grød, som bestod af Majsmel, kogt i Vand. For at Grøden ikke skulde blive siddende fast i Halsen paa os, fik vi noget at skylle den ned med, som gik under Navn af Mælk, men som i Virkeligheden bestod af 25 pCt. Mælk og 75 pCt. Vand. De blandede nemlig 1 Flaske Mælk med 3 Flasker Vand. Efter at Grøden var sat til Livs, fik vi tørt Hvedebrød og dertil Kaffe eller The. Jeg kunde aldrig opdage anden Forskel paa Kaffen og Theen end selve Navnet. Tillige fik hver af os en stor Spiseskefuld kogt Frugt, som Regel Pærer; Frugten var skaaret i Stykker og tørret,

og kunde derfor holdes frisk i Maaneder. Om Middagen fik vi kogte Ærter eller Bønner, samt Kartofler eller Kaalrabi. Aftensmaden var akkurat som Frokosten med Undtagelse af Grøden, der manglede. Saadanne Luksusartikler som Kød, Flæsk, Fisk, Æg, Ost, Smør eller Fedt var noget vi aldrig saa eller smagte. Vi levede som Vegetarianere. Jeg har hørt denne Levemaade anbefale af mange, men den faldt nu slet ikke i min Smag. Desuagtet kan der jo godt være mange andre, der synes om at være Vegetarianer. Smag og Behag er jo saa forskellig.

Da vi fik Pengene fra Danmark, fik vi tillige Adressen paa en dansk Mand ved Navn P. Debel. Denne Mand var fra Varde, hvor en Del af hans Slægtninge levede; han var i Firserne udvandret til Syd-Afrika, hvor han nu havde en Kulmine i Oranjeflodfristaten. Saa snart jeg fik P. Debels Adresse, skrev jeg til ham og forklarede ham vor uheldige Stilling og sluttede med at anmode ham om at skaffe os Arbejde, hvis det var ham muligt. Et Par Dage efter modtog vi Brev fra ham, hvori han meddelte os, at han ingen Brug havde for os, da han havde Folk nok, men kunde vi ikke faa Arbejde andre Steder, var han villig til at tage imod os og give os noget at bestille, saa vi kunde da i al Fald faa en ordentlig Kost, han vilde saa se at skaffe os en ordentlig lønnet Plads ved et eller andet; men dette turde han ikke give os noget Haab om, thi det var daarlige Tider for

den hvide Arbejder i Oranjeflodfristaten saavel som i Capkolonien. Skønt Hr. Debel i sit Brev altsaa ikke forsøgte at kaste et rosenrødt Skær over Forholdene eller lovede os Guld og grønne Skove, blev vi dog snart enige om at henvende os til ham personligt og den næste Dag vendte vi Kimberley Ryggen.

Den sidste Søndag før Afrejsen modtog vi et uventet Besøg: Fynboen kom for at afhente sit Tøj. Det var den Dag 8 Uger siden han havde forladt os, og da vi ikke havde hørt et eneste Ord fra ham, tiltrods for at han havde vor Adresse og bestemt havde lovet at skrive til os, saa troede vi selvfølgelig at han paa en eller anden Maade var omkommen og ikke mere fandtes blandt de levendes Tal. Vor Glæde og Overraskelse var derfor stor, da han pludselig viste sig for os, lyslevende frisk og sund.

Han fortalte os i Korthed sit Æventyr. Han havde i nogle Dage lidt ganske frygteligt af Hede, Tørst og Sult, men naar Nøden er størst er Hjælpen nærmest. Da han var saa udmattet og ussel, at han lige var ved at opgive den sidste Rest af Haabet, kom han til en By hvor han tilfældigvis traf en Dansker; denne Landsmand hjalp ham først og fremmest med Mad og Drikke, og senere ogsaa til Arbejde. At han ikke havde skrevet til os var kun Ligeegyldighed; men denne Ligeegyldighed kom rigtignok til at svie til ham selv, thi da vi i længere Tid havde antaget ham for død

og han ikke havde efterladt sig noget Testamente, saa mente vi, at vi lige saa godt som nogen anden kunde tage hans Efterladenskaber i Besiddelse, hvorfor vi havde tilladt os den Frihed at tage nogle af hans Uldtrøjer og Skjorter i Brug. Et Par lange Støvler, som han havde med sig fra Danmark, havde jeg uden videre skaaret Skafterne af, da jeg manglede et Par Sko og ikke havde Raad til at købe et Par nye. Fynboen blev dog slet ikke fornærmet over vor provisoriske Fremgangsmaade. Han tilhragte hele Dagen sammen med os, og om Aftenen fulgte vi ham til Bane-gaarden. Siden den Tid har jeg hverken hørt eller set ham.

Et Par Dage efter at Fynboen havde aflagt os sit uventede Besøg, tog min Kammerat og jeg Afsked med Kimberley og efter ca. 36 Timers Rejse med Toget ankom vi til Bestemmelsesstedet, en Kulmine, beiggende ved den nordligste Station i Oranjeflodfristaten, lige op til Grænsen af Transwaal.

Vor Landsmand, Hr. P. Debel, havde aldrig set os før, det eneste Kendskab han havde til os var kun hvad han havde erfaret gennem Brevet, han havde modtaget fra mig. Til Trods herfor gav han os en saa hjertelig Modtagelse, at selv vore Slægtninge eller bedste Venner ikke kunde have modtaget os bedre.

Der arbejdede omtrent 100 Kaffere i Minen, og kun 3 hvide Mænd, nemlig 3 Englændere. Min

Kammerat og jeg kom ned i Minen for at holde Opsigt med Kafferne. Dette Arbejde tog ikke saa haardt paa Kræfterne som at sidde i en stegende Solhede og slaa Sten, og ikke alene var Arbejdet lettere, men saa fik vi tillige en god Kost. Vi spiste sammen med de tre Englændere og saa havde vi en Neger til at koge for os, hvorfor han fik 10 sh. om Ugen foruden Kosten. Naar Ugen var til Ende blev Regnskabet opgjort, og vi fem betalte hver sin Part, der som Regel beløb sig til 16 à 17 sh.

Jeg opholdt mig i Kulminen i 7 Uger, og i den Tid fik jeg et bedre Indtryk af Syd-Afrika end jeg før havde haft. Egnen deromkring var nemlig lige saa frugtbar som Egnen omkring Kimberley var øde. Desuagtet var der ikke meget at gøre for hvide Mænd som Landarbejdere. Farmerne kultiverede ikke Jorden; de holdt en Mængde Kvæg, og da der var rigeligt Græs baade Sommer og Vinter, behøvede de ikke at bjærge Hø eller dyrke Jorden, saa af den Grund kunde selv en temmelig stor Farm drives med en ganske ubetydelig Arbejdskraft, og manglede Farmeren en Mand, tog han selvfølgelig en Kaffer, thi ham kunde han faa for en Ubetydelighed i Sammenligning med hvad han skulde betale en hvid Mand.

Da jeg havde været i Kulminen i 7 Uger raadede Hr. Debel mig til at rejse til Transwaal og se at faa Arbejde der, enten i en Kulmine eller

i en Guldmine. Han mente nok det vilde lykkes mig, da jeg jo kunde tale Engelsk og var vant til Minearbejde fra den Tid jeg havde været i Amerika. Han havde en Broder i Transwaal ved Navn Hans Debel, ham kunde jeg rejse til og opholde mig hos indtil jeg fik Arbejde.

Jeg snørede saa min Randsel, og efter 6 à 7 Timers Kørsel med Toget ankom jeg til Boksburg, en Station omtrent en Snes engelske Mil fra Johannesburg. Uden stor Vanskelighed fandt jeg Hans Debel, som beboede en Farm tæt ved Boksburg. Hos ham fik jeg en lige saa hjertelig Modtagelse som den vi før havde faaet hos hans Broder.

Jeg opholdt mig hos ham en Uges Tid. Egnen deromkring var af samme Udseende og Beskaffenhed som i den nordlige Del af Oranjeflodfristat, ingen Skove, ingen Bjerge, kun fladt Land med frodig Græsvækst. Guldminer og Kulminer fandtes næsten overalt. Hans Debel og jeg tog hver en Hest og red rundt til de omliggende Miner. Jeg søgte om Arbejde, og Hans Debel anbefalede mig, men til trods herfor blev mit Forsøg paa at faa Arbejde ikke kronet med Held, alle Steder var der fuldt op af hvide Mænd; jeg begyndte allerede at tabe Modet. Hans Debel trøstede mig med, at der nok skulde blive Arbejde, og i alt Fald behøvede jeg ikke at sørge for Føden; thi den skulde jeg nok faa, saa længe jeg var hos ham. Da der imidlertid ikke var Ar-

bejde at faa i Minerne, gik Debel til Chefmaskinisten ved Banen i Boksburg og spurgte, om der ikke var Mulighed for, at jeg kunde faa Ansættelse ved Banen. Maskinisten gav ham den Besked, at hvis jeg var stor og stærk nok til at være Fyrbøder, saa kunde jeg nok faa Ansættelse, da han manglede Fyrbødere for Tiden; men hvis jeg var altfor lille og spinkel, saa havde han ingen Brug for mig; thi i saa Fald kunde jeg ikke udholde Arbejdet.

Den næste Morgen tidlig gik jeg til Chefmaskinisten, for at han kunde tage mig i Øjesyn; der var heldigvis ikke noget at udsætte paa min Legemsbygning, jeg bestod Prøven; men dermed var jeg dog ikke færdig. Chefen i Boksburg havde nemlig ingen Ret til at antage mig i Banens Tjeneste, men han gav mig et anbefalingsbrev til Chefen for Hovedkontoret i Johannesburg samt en Fri-Billet.

Et Par Timer senere befandt jeg mig paa Selskabets Kontor i Johannesburg, hvor 20 til 30 blegnæbede Skriversdreng eller Kontorister sad bøjet over hjer sin Pult. Jeg stillede mig ærbødig indendfor Døren med Hatten i den ene Haand og Brevet i den anden. En af Kontoristerne kom straks hen til mig og tiltalte mig paa Hollandsk; Banen i Transwal ejedes nemlig af et hollandsk Selskab, hvorfor Flertallet af dem, der arbejdede ved Banen var Hollændere. Jeg havde arbejdet en Del sammen med Tyskere i Amerika, som

Følge deraf forstod jeg en Del Tysk, og da det hollandske Sprog er omtrent det samme som Plattysk, var jeg i Stand til at forstaa det meste af, hvad Kontoristen sagde til mig, men jeg kunde ikke give ham Svar paa samme Sprog. Jeg sagde derfor til ham paa Engelsk, at jeg ikke forstod Hollandsk, om han ikke vilde være saa venlig at tale Engelsk; denne venlige Anmodning tog han imidlertid intet Hensyn til, han vedblev at tale Hollandsk, og jo længere, han talte, desto mere ivrig blev han. Af hans rige Ordstrøm forstod jeg, at han ønskede, at jeg skulde forlade Kontoret straks og komme igen en anden Gang, thi i Dag kunde jeg ikke faa Chefen i Tale; men denne Opfordring følte jeg ingen Lyst til at tage Hensyn til, thi da der nu var saa stor Udsigt til at faa Arbejde, saa havde jeg selvfølgelig ingen Lyst til at trække mig tilbage med uforrettet Sag.

Da Kontoristen mærkede, at al hans Veltalshed var spildt, gik han hen og satte sig, men han havde næppe sat sig, før en anden rejste sig og kom hen til mig. Jeg tænkte ved mig selv, at hvis det skulde gaa hele Rækken igennem, var der lange Udsigter. Nr. 2 var heldigvis ikke saa udholdende i sine Bestræbelser som Nr. 1. Da jeg havde gjort ham opmærksom paa, at jeg ikke talte Hollandsk, gik han ganske rolig hen og satte sig, og efter ham, var der ingen, der prøvede paa at faa en Passiar med mig. Jeg blev

staaende mindst en halv Times Tid uden at blive tiltalt eller forstyrret paa nogen Maade, og nægtes kan det ikke, at Ventetiden begyndte at forekomme mig noget lang. Endelig aabnedes Døren til et Kontor ved Siden af, og en høj, svær Mand med sort Fuldskæg traadte ind. Da han saa mig staa ved Døren med et stort Brev i den ene Haand og en graa Filthat i den anden, kom han straks hen til mig og sagde noget til mig paa Hollandsk, i Stedet for at svare rakte jeg ham Brevet, som han straks aabnede og læste, dermed var jeg klar over, at han var Manden, jeg søgte. Da han havde læst Brevet, tiltalte han mig atter paa Hollandsk, jeg var jo nu nødt til at gøre ham opmærksom paa, at jeg ikke forstod dette Sprog. Jeg var rigtignok slet ikke glad ved at anmode ham om at tale Engelsk, thi jeg var jo fremkommet med den samme Anmodning til de to Kontorister, uden at de havde taget Hensyn dertil, og hvis nu Chefen skulde optræde paa samme Maade, kunde jeg jo gaa med en lang Næse. Jeg kunde dog godt have sparet min Bekymring i saa Henseende, thi saa snart jeg havde tiltalt ham paa Engelsk og gjort ham opmærksom paa, at jeg ikke forstod Hollandsk, begyndte han straks at tale Engelsk, hvilket Sprog han talte lige saa flydende og korrekt som en indfødt Englænder.

Han anmodede mig om at følge med ind i det tilstødende Kontor. Efter at at være kommen ind

i dette viste han mig en Del forskellige Farver, som jeg skulde skelne imellem, hvilket ikke faldt mig vanskeligt, eftersom jeg ikke er farveblind. Dernæst underkastede han mig en lille Prøve for at overbevise sig om, at der ikke var noget i Vejen med mit Syn. Prøven bestod deri, at han holdt et Blad op mod Væggen i den ene Ende af Kontoret, mens jeg befandt mig i den anden Ende og derfra skulde nævne de forskellige Bogstaver, han pegede paa, og for at være sikker i sin Sag, gav han mig Ordre til at lukke det højre Øje og kun se med det venstre, bagefter fik jeg Lov at se med det højre, men saa maatte jeg lukke det venstre Øje; da jeg hverken var enøjet eller nærsynet, var denne Prøve jo kun Smaating for mig, og da jeg tillige havde overbevist ham om, at jeg baade kunde læse og skrive, saa syntes jeg, at der ikke kunde være Tvivl om, at jeg var tjenstdygtig; Chefen var vistnok af samme Mening, men for en Sikkerheds Skyld spurgte han om min Fortid. Det var tydeligt nok, at han ikke var af den Slags Folk, der købte Katten i Sækken, og da jeg lige saa lidt var af den Slags, der sætter sit Lys under en Skæppe, fik han snart sin Nysgerrighed tilfredsstillet, jeg fortalte hvad jeg havde foretaget mig, ikke alene i Sydafrika, men ogsaa i Amerika og hjemme i Danmark. Det blev en lang Fortælling, thi jeg havde jo oplevet adskilligt, men jeg kunde se paa Chefen, at han fulgte min Fortælling med

Interesse, og af den Grund udtalte jeg mig mere udførligt, end jeg maaske ellers havde gjort, og da jeg endelig sluttede, sagde Chefen, at han vilde antage mig som Fyrbøder af anden Klasse, jeg kunde begynde at arbejde i Boksborg næste Morgen.

Jeg maa ærlig tilstaa, jeg led en lille Smule af Hjertebanken, da jeg den næste Morgen meldte mig til Tjeneste. Jeg havde jo aldrig før sat min Fod paa et Lokomotiv, og dertor var jeg selvfølgelig fuldstændig blottet for Kendskab til dette Arbejde, som jeg fra nu af skulde udføre; men jeg klarede Begreberne storartet. De første 2 Dage kom jeg ikke længere end i Lokomotivhuset, hvor mit Arbejde bestod i at pudse Messingtøjet paa de Lokomotiver, som var inde til Reparation, dette Arbejde var ikke mere indviklet, end jeg med Lethed kunde gøre mig fortrolig dermed. Efter nogle Dages Forløb kom jeg ud at køre som tredje Mand paa Lokomotivet for at faa lært at fyre. Jeg kom der til at indtage omfrent samme Plads som femte Hjul til en Vogn, jeg gjorde nemlig ingen Gavn, men stod bare i Vejen. Hver Gang Fyrbøderen fyrede, gav han en lille Forklaring over, hvorledes man skulde bære sig ad med at holde Dampen oppe, af og til lod han mig have den Fornøjelse at fyre, medens han med et skarpt, kritisk Blik fulgte enhver af mine Bevægelser. Jeg gjorde mig den yderste Flid for at udføre mit Arbejde tilfreds-

stillende, og det varede da heller ikke mange Dage, før jeg blev betroet til selv at udføre Arbejdet som Fyrbøder paa et lille Lokomotiv, som benyttedes til Rangering paa Boksborg Station.

Arbejdet paa Rangermaskinen var langtfra anstrængende, men i Længden blev det unægtelig ensformigt og kedeligt, thi vi kom jo aldrig ud paa Linien, men kørte blot frem og tilbage der hjemme ved Stationen, saasnart en Vogn skulde flyttes fra et Spor til et andet. Ikke saa sjældent holdt vi stille en Times Tid, thi der var langt fra nok til os at bestille hele Tiden, men desuagtet havde vi ikke Lov til at forlade Maskinen.

Vor Arbejdstid var fra 6—6 de søgne Dage, om Søndagen rangerede vi ikke, men da havde vi Kedelvaskning, dette tog os gærne 4—5 Timer, Resten af Dagen var vi fri. Min Løn var 13 Pd. (234 Kr.) om Maaneden, foruden Kørepenge. Vi fik lidt ekstra Betaling for hver 100 Kilometer, vi kørte, men dette beløb sig ikke til ret meget, saa længe jeg var paa Rangermaskinen, thi da blev Kørepengene kun beregnet efter 6 Kilometer i Timen.

Lønnen var jo storartet, beregnet efter danske Forhold, men det var rigtignok ogsaa dyrt at leve. 6 Pd. om Maaneden var den almindelige Pris for Kosten, og saa maatte man desuden betale for et Værelse. Den første Tid havde jeg et

Værelse hos en Købmand, for hvilket jeg betalte $1\frac{1}{2}$ Pd. om Maaneden, dette var endda billigt. Paa Hotellet, hvor jeg fik Kosten, betaltes 2 Pd. om Maaneden. Man vil heraf se, at Levemaaden stod i Forhold til Fortjenesten. For Folk, som havde stadigt Arbejde, kunde Indtægter og Udgifter sagtens komme til at balancere, men det saa sørgeligt ud for de mange, som intet Arbejde havde.

Banekompagniet ejede nogle Huse i Nærheden af Stationen, hvor der var Lejligheder for gifte Folk og enkelte Værelser for ugifte. Jeg var saa heldig at faa et Værelse der efter en Maanedes Forløb. Lejen var forholdsvis billig, kun et Pd. Sterling om Maaneden, og da vi var to Mand i samme Værelse, slap vi med 10 sh. hver.

Efter at have fyret paa Rangermaskinen i fire Maaneder kom jeg til at køre paa Linien; derved fik jeg mere at bestille, men tjente jo saa ogsaa mere i Kørepenge, og Tiden gik bedre for mig. Fra den Tid begyndte jeg at koste mig selv, thi Arbejdstiden var saa uregelmæssig, at jeg ikke godt kunde vedblive med at faa Kosten paa Hotellet. Somme Tider kørte vi ud Kl. 6 om Morgen og kom ikke tilbage før Kl. 6 om Eftermiddagen, andre Tider kørte vi ikke ud før ved Middagstid og kom saa ikke hjem før sent om Aftenen eller tidlig den næste Morgen. Paa Grund af denne Uregelmæssighed fandt jeg det forbunden med stor Ulempe at leve paa Hotellet, hvor-

for jeg købte en Petroleumskoger, en Kaffekande, en Stegepande samt flere andre nødvendige Husholdningsartikler og begyndte saa egen Husholdning, noget, der var meget almindeligt blandt mine Kolleger, men som jeg aldrig havde be-fattet mig med før.

Det gik helt godt med Madlavningen. Kogebog var overflødig for mig, idet jeg kunde koge Kaffe, Risengrød og Æg samt stege Flæsk; dette var omtrent alt det Kendskab jeg havde til Madlavning og det var da ogsaa tilstrækkeligt. Jeg kunde koste mig selv for 3 Pund Sterling om Maaneden; der var altsaa 3 Pund sparet.

I Begyndelsen af Oktober blev jeg forflyttet til Springs, en Station nogle Mile fra Boksborg og paa den Plads blev jeg i 16 Maaneder. Da jeg havde været et Aar i Banens Tjeneste blev jeg forfremmet til Fyrbøder af 1ste Klasse; derved blev min faste Maanedsløn forhøjet til 14 Pund Sterling.

Jeg var ret godt tilfreds med mit Arbejde og vilde sikkert have holdt ud et Par Aar eller tre længere, hvis mit Helbred havde tilladt det, men jeg var desværre ikke rask. Jeg var sjælden mere syg end at jeg kunde udføre mit Arbejde, ofte dog kun med stort Besvær. Det var særlig Hovedpine og Fordøjelsesuorden, jeg led af. Vi som arbejdede ved Banen havde gratis Lægehjælp, hvorfor jeg ofte var hos Lægen, men hos ham fik jeg kun den Besked, at jeg led af Klimafeber

og det var nok en Sygdom, som Lægerne ikke vidste Raad mod, jeg fik i al Fald ingen Medicin men maatte nøjes med det Raad at ligge til Sengs indtil det blev bedre. En Gang var jeg dog saa daarlig, at Lægen fandt det nødvendigt at jeg blev indlagt paa Hospitalet i Johannesburg, hvor jeg saa laa i 6 Dage. Da jeg blev udskreven, syntes jeg selv, at jeg var fuldstændig rask, men det varede ikke mange Dage før Sygdommen indfandt sig igen, og jeg besluttede da at rejse hjem til Danmark, før mit Helbred blev helt ruineret.

Den 4. Februar 1898 forlod jeg Johannesburg og efter 49 Timers Kørsel med Toget ankom jeg til Capstaden, hvor jeg opholdt mig i 6 Dage; men der var ikke mange Seværdigheder, som fængslede min Opmærksomhed, og jeg drog et Lettelsens Suk, da jeg gik om Bord paa Dampere som skulde føre mig til England.

Efter 4 Dages Sejlads fra Capstaden anløb vi St. Helena, den lille Klippeø, som er bleven saa bekendt fordi Napoleon dér tilbragte sine sidste Aar som Fange. Øen er kun 30,000 Acres (24000 Tønder Land) og Befolkning udgør ca. 5000.

Straks da vi kom i Land paa St. Helena omringedes vi af en Flæk Kvinder, dels gamle, dels unge, som falbød Billeder, Blomster og forskellige Husflidsgenstande. Alle Blomsterne var plukkede paa Napoleons Grav og alt det øvrige de havde at sælge stod ogsaa paa en eller anden Maade i

Forbindelse med Napoleons Grav, og som Følge deraf var det naturligvis ikke billige Varer; men trods den opskruede Pris var Omsætningen dog livlig, thi enhver vilde jo da have en Erindring fra denne verdenshistoriske Plads.

Øens eneste By ligger inde i en lang, smal Kløft mellem Bjergene. Paa Toppen af et Bjerg bagved Byen ligger en Artillerikaserne. En bred temmelig stejl Trappe fører op til Bjergets Top. Jeg mente, der maatte være en herlig Udsigt, naar man kom saa højt til Vejrs, og begav mig uden Betænkning op ad Trappen, men det blev rigtignok en drøj Tur. Sveden haglede ned ad mig, og jeg maatte flere Gange sætte mig ned for at puste ud.

Da jeg endelig naede Bjergets Top, blev jeg tildels skuffet; ganske vist var Udsigten ud over Havet henrivende, men Øen kunde jeg ikke overse; thi Klipper, som var højere end den, paa hvis Top jeg befandt mig, spærrede Udsigten.

Da Øen næsten udelukkende bestaar af nøgne Klipper, er der ikke megen Vegetation, kun enkelte Steder findes en lille Plet, som kan dyrkes. Jeg antager, at Befolkningen hovedsagelig ernærer sig ved Fiskeri.

Den næste Plads, vi anløb, var en lille ubetydelig Ø, som hedder Accension og er beliggende lige under Ækvator, og som er ligesaa flad som St. Helena er klippefuld, Øen tilhører England,

som har en Garnison der, og denne Garnison udgør vist omtrent hele Øens Befolkning. Da Skibet kastede Anker, kom en Baad med 2 Mand ud og modtog Postsagerne samt bragte en halv Snes Skildpadder, som blev hevet om Bord; disse Skildpadder var de største, jeg nogensinde har set, jeg antager, de vejede 2—300 Pund pr. Stykke. Vort Ophold der var kort, næppe mere end en Times Tid.

Fra Accension gik Turen uden Ophold til Teneriffa, en af de canariske Øer, sydvest for Spanien. Der opholdt vi os en hel Dag, saa jeg var selvfølgelig i Land. Pladsen faldt ikke rigtig i min Smag; rigtignok var Byen ret smuk, men Befolkningen saa gennemgaaende pjaltet, snavset og saa ussel ud. Vin og Frugt var forbavsende billig, men det kneb for os at gøre de Handlende begribeligt, hvad vi ønskede, thi Engelsk var ligesaa uforstaaeligt for dem, som Spansk for os.

Den 22de Dag efter, at vi havde forladt Capstaden, ankom vi i bedste Velgaaende til Southampton. De fleste af os havde Billet til London, men da Skibet ikke gik længere end til Southampton, beholdt vi et Bevis, som berettigede os til en Banebillet til London.

Jeg opholdt mig to Dage i Southampton, rejste saa derfra en Morgen tidlig med Toget til London. Fra London var det min Agt at rejse ufortøvet videre til Parkeston, hvorfra der samme Aften af-

gik Damper til Esbjerg; men det kom ikke til at gaa som jeg havde beregnet.

Ved Ankomsten til Banegaarden i London henvendte jeg mig til en Drager og bad ham være mig behjælpelig med at løse Billet til Parkeston; dette lovede han meget beredvilligt, men tilføjede, at vi maatte skynde os, da Toget straks gik. Uden videre Snak snappede han begge mine Haandkufferter og banede sig Vej gennem Mængden med en saadan Fart, at jeg næppe kunde følge ham, skønt jeg var bleven befriet for al min Bagage. I Løbet af nogle faa Minutter havde jeg faaet Billet og baade mig og min Bagage anbragt i Toget, som derpaa snart dampede af Sted.

Jeg var glad ved at være bleven ekspederet saa hurtig, men min Glæde fik snart Ende, thi vi havde ikke kørt ret længe, før jeg opdagede, at vi kørte tilbage ad akkurat samme Vej, som jeg nylig var kommen ind til London; dette var ikke i Overensstemmelse med min Beregning, thi jeg vidste, at vi skulde den modsatte Vej for at komme til mit Bestemmelsessted. Jeg var derfor straks klar over, at der maatte foreligge en Fejltagelse, og fremtog min Billet for at overbevise mig om, at den lød paa Parkeston; jo, det passede godt nok. Ja, saa maatte jeg være kommen med forkert Tog, tænkte jeg.

Da Konduktøren kom for at billettere, spurgte jeg om dette Tog gik til Parkeston, hvortil han svarede ja; men dette Svar beroligede mig ikke,

da jeg var fuldstændig overbevist om, at jeg var paa den gale Vej. Efter to Timers Kørsel ankom vi til Southampton, som jeg havde forladt for noget over 4 Timer siden. Efter et kort Ophold fortsattes Rejsen gennem en Egn, jeg aldrig havde set før. Men jeg forholdt mig ganske rolig; vel vidste jeg, at jo længere jeg kørte, jo længere kom jeg bort fra Bestemmelsesstedet, men jeg havde betalt min Billet og var fast bestemt paa at køre saa langt, som Billetten tillod.

Endelig blev der raabt „Parkeston!“ Jeg sprang ud paa Perronen med min Bagage og saa mig om. Der var ikke ret meget at se; Stationen var kun et lille, uanseeligt Træskur, og dette var den eneste Bygning indenfor Synskredsen. Stationsforstanderen betragtede mig med et nysgerigt Blik (Folk paa saadanne Smaapladser er altid plaget af en ustyrlig Nysgerrighed), han hilste og spurgte meget høfligt, hvor jeg agtede mig hen:

„Jeg er kommen hertil for at afrejse med første Damper til Danmark,“ svarede jeg.

„Hvad? Afrejse med første Damper til Danmark!“ udbrod han og trak sig uvilkaarlig et Skridt tilbage. Han troede rimeligvis det var en sindsforvirret Person, han stod overfor, men blev dog snart beroliget da jeg havde forklaret ham Sagens Sammenhæng.

Efter at være bleven overtydet om, at der ikke var noget i Vejen med mine Aandsevner, brast

han i en hjertelig Latter. „Ja, De er ganske vist kommen til Parkeston“, sagde han, „men De skulde jo have været til Parkeston Kaj i Stedet for“.

Han bød mig med ind paa Kontoret, hvor han fremtog en Sejlingsliste, som vi begge i Forening studerede. Der gik jo Skib til Esbjerg samme Aften, men jeg havde allerede opgivet Haabet om at komme med. Forstanderen trøstede mig med, at det muligvis endnu kunde lade sig gøre selv om Udsigten ikke var den lyseste.

„De kommer ind til Waterloo-Street Station i London,“ sagde han, „men derfra kan De ikke faa Billet til Parkeston Kaj. De maa derfor tage en Drosche til Liverpool-Street Station; dette er en temmelig lang Vej, saa De maa anmode Kusken om at skynde sig for at komme tidsnok til Toget“.

Jeg maatte vente i Parkeston i to Timer, men den Tid gik hurtig for mig, thi Forstanderen var en baade ligefrem og snakkesalig Mand, saa Tiden gik med en gemytlig Passiar.

Da Klokken var noget over 7 om Aftenen, kom jeg tilbage til London fra min interessante Udflugt. Jeg var saa heldig at faa en Droskekusk, som hverken sparede Pisken eller Hesten for at føre mig saa hurtig som mulig til Liverpool-Street Station. Jeg naaede at komme med Toget, og Kl. 9 $\frac{1}{2}$ var jeg i Parkeston Kaj, men der blev jeg Genstand for den bitre Skuffelse, at Damperen,

som i Følge Sejlingslisten skulde afgaa til Esbjerg, var under Reparation og ingen vidste naar den blev færdig til at afgaa. En Politibetjent, som jeg henvendte mig til for at faa Oplysning om Sagen, mente, at det maaske endda vilde vente et Par Dage.

Jeg havde besluttet at forlade England denne Aften, og da jeg ikke kunde komme til Danmark, saa gik jeg om Bord paa en Damper, som laa sejlklar til Belgien. Billetten kostede kun 10 sh., og efter 12 Timers Sejlads gik jeg i Land i Antwerpen. Toldbetjentene kom om Bord og eftersaa vort Tøj, før vi fik Lov at gaa i Land. Paa Kajen stod en Flok Dragere, Logiværter og Hotelværter, som baade paa Tysk, Engelsk og Fransk søgte at overgaa hverandre i Veltalenhed for at faa fat paa os. Jeg betroede mig til en graaskægget Logivært, dels paa Grund af hans ærværdige Udseende og dels fordi han tiltalte mig paa godt Engelsk.

Om Eftermiddagen begyndte jeg at overveje, hvorledes jeg skulde komme hjem til Danmark, thi at jeg ikke vilde opholde mig ret længe i Belgien, var jeg snart enig med mig selv om. Jeg kunde nok rejse pr. Bane, men havde dog mere Lyst til at sejle, og da der ingen direkte Dampskibsforbindelse var mellem Antwerpen og nogen af de danske Havne, var der ikke andet for mig at gøre end at gaa fra det ene Skib til det andet og spørge om vedkommeude Fartøjs

Bestemmelsessted. Der var Skibe baade til Ostindien, Syd-Amerika, Nord-Amerika, Australien og mange andre forskellige Pladser, men ingen til Danmark. Tilsidst kom jeg om Bord paa en lille tysk Fragtdamper, som den følgende Nat skulde afgaa til Hamborg. Fartøjet var ikke bestemt for Passagerer, men for 30 Shilling fik jeg Lov at følge med. Sent om Aftenen gik jeg om Bord, og saasart jeg havde faaet min Kahyt anvist, gik jeg i Køjen, da jeg var baade søvrig og træt.

Jeg vaagnede ikke igen før højlys Dag og var da sikker paa, at vi maatte være godt paa Vej til Hamborg; men hvor blev jeg ikke forbauset, da jeg kom op paa Dækket og saa, at vi kun var et lille Stykke udenfor Antwerpen, og min Forbauselse blev endnu større, da jeg opdagede, at vi styrede mod Land. Jeg fik snart Opløsning paa Gaaden, thi Kaptajnen kom hen til mig og fortalte, at der havde fundet et Sammenstød Sted; et andet Skib havde stødt sin Forstavns mod Siden af vort Skib, som derved havde faaet et betydeligt Læk, saa Rejsen ikke kunde fortsættes, hvorfor jeg fik mine 30 Shilling tilbage, og nogle Minutter senere gik jeg i Land i Antwerpen.

Samme Aften forlod jeg paany Antwerpen, men denne Gang med et gennemgaaende Eksprestog. Det skulde ikke i mindste Maade have undret mig, om Toget var løbet af Skinnerne, eller der var sket Sammenstød, men der skete slet ikke noget mærkværdigt.

Kl. 8 den næste Morgen ankom jeg til Altona, længere havde jeg ikke Billet. Jeg opholdt mig 4 Timer i Altona, men fik ikke noget at se af Byen, da det hele Tiden var et øsende Regnvejr, saa jeg ikke vovede mig udenfor Banegaarden. Jeg rejste paa 4. Klasse fra Altona til Flensborg; denne Klasse er meget billig, men desværre kunde jeg ikke rejse saa økonomisk længere end til Flensborg, enten skulde jeg saa rejse paa 3. Kl. derfra eller ogsaa vente til næste Dag; jeg valgte at fortsætte Rejsen, stod derfor ud og løste 3. Kl. Billet til Vamdrup.

Kl. 11 om Aftenen ankom jeg til Varde, og en halv Time senere laa jeg i en lun og hyggelig Seng paa Hotel „Dania“ og glædede mig over, at jeg nu var kommen lykkelig og vel tilbage til min Fødeegn, trods alle de Genvordigheder, jeg havde gennemgaaet, siden sidst jeg havde været hjemme.

— — —
Da jeg havde opholdt mig her hjemme et Aars Tid, købte jeg en Gaard i mit Fødesogn; men Gaardmandslivet behagede mig ikke, hvorfor jeg solgte Ejendommen i April 1902, og i Oktober s. A. udvandrede jeg for tredie Gang.

III.
MINDER
FRA EN JORDOMREJSE

Tirsdag Aften den 21. Oktober 1902 sejlede jeg ud fra Esbjerg om Bord paa „I. C. la Cour“. Vi var 6 Passagerer, som skulde til New Zealand. En af dem var en god Bekendt fra Horne, de andre 4 var Sjællændere, dem kendte vi to fra Horne selvfølgelig ikke noget til, men vi stiftede snart Bekendtskab med dem.

Om Rejsen til England er der ikke noget videre at fortælle, den varede kun 24 Timer, saa der var ikke noget at beklage sig over, hvad Hurtigheden angik. Vi kom ind til Parkeston om Aftenen Kl. 7, men blev om Bord paa „I. C. la Cour“ Natten over. Vi var i Land nogle Timer om Aftenen for at forslaa Tiden, men der var for Resten ikke ret meget at se; der var en stor Toldbod, en Jernbanestation og en Restauration, det var omtrent alt. Selve Byen, som hører til Havnepladsen, hedder Harwich og ligger ca. $\frac{1}{2}$ dansk Mil fra Parkeston, men en Havnearbejder som jeg talte med, sagde, at der de sidste Aar var bygget ikke saa faa Huse i Nærheden af Haven, og der vilde efter hans Formening snart opvokse en By, hvilket jeg fandt meget naturligt,

thi der er stor Trafik; der kommer Dampere ind hver Uge fra Esbjerg, Hamborg, Antwerpen, Rotterdam og flere andre Pladser.

Vi fik ikke megen Søvn om Natten, thi Havnearbejderne begyndte at losse, straks Skibet kom ind, og de Lyde, som var forbunden med dette Arbejde, var just ikke søvndyssende.

Den næste Morgen kom vi med Toget, som i Løbet af to Timer førte os til London, hvor vi paa Banegaarden modtoges af en Missionær fra „Skandinavisk Sømandshjem“, som førte os til nævnte Hjem, hvor der var Rum for 175 Mand; det Døgn, vi opholdt os der, var der opfyldt til sidste Plads. Forplejningen var god og Betalingen forholdsvis billig.

Vi drev omkring i Byen hele Dagen for at se saa meget som muligt af Kæmpebyen. Om Aftenen gik vi en Tur gennem en stor Tunnel, (Blakwall-Tunellen) som gaar under en Del af Themsen og er mindst $\frac{1}{2}$ dansk Mil lang. Det er unægtelig et fint Stykke Arbejde, der er udført, da denne Tunnel er bleven bygget; Stenene er glasserede, saa hele den kolossale Hvælving er saa glat som et Spejl. Tunnellen, som baade Dag og Nat er oplyst af elektriske Lamper, er saa bred, at der er et temmelig bredt Fortov ved hver Side af Kørebanen. Da vi skulde tilbage, tog vi med Omnibus, hvilket kun kostede en Penny pr. Næse.

Ved 11-Tiden gik vi hjem, thi i Følge Reglementet skulde man være i Seng senest Kl. 12.

Den næste Formiddag kom vi med Toget ud til Tilburry Dok, hvor vi kom om Bord paa en Færge, som førte os ud til „Orontes“, en splinterny Damper, der, ligesom vi, skulde til den fjerne Verdensdel for første Gang.

Det var en Fredag, vi sejlede ud fra London, og om Lørdagen anløb vi Plymouth; der var jeg ikke i Land, da „Orontes“ ikke gik helt ind til Bolværket. Der kom en Færge ud til os med de Passagerer, som skulde med, og med den kunde vi komme ind til Byen og tilbage igen til „Orontes“ for 2 Shilling, men jeg foretrak at beholde mine Penge og saa nøjes med at se Byen paa Afstand.

England er et frugtbart Land; dette Indtryk faar man ved at rejse derigennem med Toget og tillige ved at sejle langs Kysten. Jeg stod oppe paa Dækket og saa ind over Land, da vi sejlede gennem Plymouth Sund; man kunde se frugtbart Agerland, inddelt i Fenner, strække sig lige ud til Sundet.

Efter nogle faa Timers Ophold forlod vi Plymouth. De to følgende Dage var der ikke meget Fornøjelse ved at være paa Dækket, thi da var der kun Himmel og Hav at se. Den tredie Dag var Udsigten mere interessant, da sejlede vi nemlig langs Portugals Kyst. Det saa ud som var vi kun 4–500 Alen fra Land, men Afstanden var

naturligvis meget større. Høje, stejle Fjelde stod som en Kæmpemur ud mod Havet. Gennem Kløfterne mellem Fjeldene saa man en flad, nøgen Slette, ikke Spor af Plantevækst.

Onsdag den 29. Oktober, tidlig om Morgen, anløb vi Gibraltar. Vi slugte Frokosten og saa af Sted i Land. Gibraltar, som jo er en engelsk Fæstning, har en dejlig Beliggenhed, omgiven af høje Bjerger paa de 3 Sider. Byen udmærkede sig ved sin Renlighed, i al Fald den Del, vi saa, men Tiden tillod os ikke at se hele Byen. Frugt og Tobak var meget billigt, hvorfor vi forsynede os med disse to Artikler i rigelig Mængde. Befolkningen er dels Englændere, dels Spaniere.

Efter to Dages Sejlads fra Gibraltar ankom vi til Marseille, beliggende paa den sydøstlige Del af Frankrigs Kyst. I disse to Dage havde vi kunnet se Land hele Tiden, thi vi havde sejlet langs Spaniens sydlige og østlige Kyst, som ikke var vidt forskellig fra Portugals Kyst.

I Marseille maatte vi selvfølgelig ogsaa i Land, om ikke for andet saa for at vi kunde sige at vi havde været i Frankrig.

Straks vi kom i Land, var vi saa uheldige at træffe sammen med en Dansker, som lagde Mærke til, at vi talte Dansk sammen. Han vilde vise os rundt i Byen, men vi paaskønnede ikke hans Velvillighed. Jeg har rejst saa meget i Udlandet, at jeg med nogenlunde Sikkerhed ved, at naar man paa saadanne Pladser træffer en tilsyneladende flink

og høflig Landsmand, saa kan man være temmelig sikker paa, at Vedkommende ruger over en eller anden Bondefangerplan, som han vil have realiseret og derigennem faa sin Ulejlighed betalt. Vi gjorde Fyren opmærksom paa, at vi ikke satte Pris paa hans Førerskab, men desuagtet vedblev han længe at følge os og prøvede nu og da paa at indlede en Samtale med os, hvilket dog totalt mislykkedes for ham, da han kun fik korte, afvisende Svar. Tilsidst sagde jeg ham rent ud, at han ikke skulde beregne sig noget for sin Ulejlighed, thi vi følte ikke Trang til at have en Fører med os; dette sagde jeg i en saadan Tone at han umuligt kunde misforstaa det, og det bevirkede da ogsaa, at han forsvandt.

Marseille er en smuk By. Mærkelig nok var der slet ingen af dem vi traf, der kunde tale Engelsk; dette Sprog plejer man ellers at kunne klare sig med i de fleste Havnebyer. Ingen af os Danskere kunde tale Fransk, hvorfor vi maatte gøre os forstaaelige ved Tegn. Franskmændene grinede ad os, saa de rystede over hele Kroppen, men vi tog da ogsaa Sagen fra den gemytlige Side og tog selv vor Part af Grinet.

Ved Midnatstid forlod vi Marseille, og den 2. November om Morgen var vi i Neapel. Da vi ikke skulde afsejle derfra før Midnat, havde vi altsaa den hele Dag og den halve Nat til at bese den verdensberømte Stad. Vi kunde faa Lejlighed til at forvise os om, hvorvidt de gamle Romeres

Ordsprog endnu passede: „Se Neapel og dø!“, hvormed de jo vilde udtrykke, at naar man havde set Neapel, havde man set det skønneste her paa Jorden.

Det var med store Forventninger, jeg havde imødeset vor Ankomst til denne Plads, og nægtes kan det ikke, at det var et henrivende Syn at staa paa Skibets Dæk og beskue Staden, som den laa der foran os i en Halvcirkel ud mod Havet, og bagved til højre den mægtige Vulkan, Vesuv, som sendte en vældig Røgsøjle i Vejret. Straks vi havde spist Frokost, gik jeg i Land sammen med fire andre Danskere. Vi var saa heldig at træffe en ung Italiener, som talte udmærket godt Engelsk og som tilbød at være vor Vejleder, hvilket Tilbud jeg paa Selskabets Vegne med Tak modtog.

Vi aflagde Besøg i en katholsk Kirke, som skulde være den flotteste i Neapel; hvad den hed har desværre glemt, dens Udseende er det mig ogsaa umuligt at skildre i Enkeltheder, hvorfor jeg vil nøjes med at sige, at den var overmaade pragtfuld, den prægtigste Kirke, jeg nogensinde har været i. Der var Gudstjeneste, da vi kom anstigende, det var nemlig Søndag; men vor Ankomst lod ikke til at forstyrre Menigheden i mindste Maade. Saa snart vi kom indenfor Døren og havde faaet Hatten af, var der en Mand, som overstænkede vort Hoved med koldt Vand; det hører formodentlig med til den katholske Religion, at man

skal have Styrtebad, før man faar Lov at indtræde i Helligdommen.

Vor Vejleder førte os rundt i Kirken og forklarede til mig de forskellige Billeders Betydning samt adskillige andre Ting vedrørende Kirkens Udstyrelse; alt, hvad han fortalte mig, oversatte jeg paa Dansk for mine Kamerater, hvoraf ingen var fortrolig med det engelske Sprog.

Efter endt Kirkesøg foreslog vor Vejleder os at bese et Museum, som laa paa Toppen af en høj Bakke, omtrent i Byens Centrum. Dette Forslag vandt vor udelte Bifald, men for at faa Planen realiseret, maatte vi have fat i et Par Droscher; dette blev snart besørget ved vor Vejleders villige Hjælp. Men det blev slet ingen billig Historie; vi fire Danskere maatte indgaa paa at betale hver 90 Øre i Timen. Turen op til Museet tog en hel Time, thi Vejen var hele Tiden meget stigende, saa vi kun kunde komme frem i Skridtkørsel. Endelig naaede vi Maalet, og Vejlederen førte os rundt i Museets tre Etager. Fra øverste Etage var Adgang til en bred Veranda, hvorfra man kunde overskue hele Neapel samt Havnen med de Hundreder af Fartøjer.

Alt var unægtelig meget smukt baade inde og ude; men nede ved Porten holdt Droskekuskene og beregnede, hvor meget de kunde tjene, hvis vi opholdt os i Museet hele Eftermiddagen. Min Tanke gik i en lignende Retning, om jeg end saa Sagen fra en anden Side; jeg foreslog derfor at

vi meldte os færdig tiltrods for, at den snakkesalige Italiener forsikrede, at der var meget mere at se.

Vi begyndte altsaa Tilbagevejen, som jeg havde udregnet vilde tage ca. en halv Time. Men jeg tog fejl; det gik lige saa langsomt nedad som opad. Om dette nu var begrundet i, at Kuskene var Medlemmer af Foreningen til Dyrenes Beskyttelse eller det kom af, at vi betalte pr. Time, derom kan jeg intet sige; men Fakta er, at vi kørte i halvanden Time og det ad Gader, som vi slet ikke havde passeret paa Turen opad. Omsider brast min Taalmodighed; jeg rejste mig op, lagde min Haand paa Vejlederens Skulder — han sad i forreste Sæde ved Siden af Kusken — og sagde i en alt andet end godmodig Tone:

„Hvornaar faar denne Køretur Ende? Vi bryder os ikke om at køre rundt i Neapel hele Dagen, naar vi skal betale pr. Time.“

Den tiltalte forsikrede paa den høfligste Maade, at nu var det snart forbi, og det viste sig da ogsaa, at han havde Ret; men havde jeg ikke gjort Vrøvl, saa kunde Turen vist gerne være bleven fortsat nogle Timer.

Da vi betalte Kuskene, fik Vejlederen tillige sin Afsked, og Resten af Dagen og Aftenen drev vi omkring paa egen Haand og havde det ret fornøjeligt. Hvad vi plagedes mest af var Tiggere, der omsværmede os, hvor vi end færdedes; mange af dem var Krøblinge, andre tilsyneladende raske,

men alle pjaltede og smudsige. Ud paa Aftenen gik vi om Bord paa „Orontes“ og vi var enige om at have tilbragt en fornøjelig og tillige interessant Dag.

Vi havde faaet 60 á 70 Passagerer om Bord, Italienerne, Østerrigere og Grækere.

Den næste Dag sejlede vi forbi nogle Bjerge, der laa som kæmpemæssige Muldvarpeskud op over Havfladen; flere af dem var vulkanske, dette var f. Eks. Tilfældet med dette, som vi passerede nærmest, Stromboli var dets Navn; dette opsendte, ligesom Vesuv, en kraftig Røgsøjle. Mærkelig nok er Stromboli desuagtet beboet, nede fra Havet og op til midt paa Bjergene ligger en ganske anseelig By. Nogle Timer efter, at vi havde passeret Stromboli, kom vi ind gennem Mesinastrædet, hvor vi til højre havde Øen Cecilien og til venstre Italiens Kyst.

Den 6. November anløb vi Port Said, som ligger i Ægypten ved Indsejlingen til Sues-Kanalen. Vi fik desværre ikke Lov at komme i Land paa Grund af, at der var Kolera i Ægypten, men vi kunde forresten ogsaa godt overse Byen frá Skibet. Port Said er kun en tarvelig By, som ligger paa en bar, sandet Slette. Lige ved Indsejlingen til Kanalen staar en stor Statue af Franskmanden Lessep, som jo har bygget Kanalen; han staar med højre Haand udstrakt, som om han vilde sige til de forbisejlende! „Vær saa god, Kanalen er sejlbar!“ —

Det var en trykkende Hede, den Dag vi opholdt os i Port Said, vi gik og badede os i vort Ansigts Sved; nede ved Siden af Skibet laa en Flok Dreng og badede sig i Kanalens salte Vand. Jeg hørte ikke noget til, at de klagede over Varmen; de laa og raabte og skreg om, at vi skulde kaste Penge ud i Vandet til dem; dette fik de nu ikke mig til, dertil havde jeg mine Penge for kær; men der var mange andre af Passagererne, der kastede en Penny ud. Saa snart dette skete, kunde man se de brune Ægypterdrenge vende Fødderne i Vejret og gaa lige paa Hovedet efter Kobbermønten, somme Tider helt ned til Bunden af Kanalen; ikke en eneste Penny gik tabt for dem. Naar Drengene atter kom op til Overfladen puttede den heldige Finder Mønten i Munden og saa begyndte de atter at raabe: „Money! Money!“ (Penge! Penge!)

Det tog ikke mindre end 20 Timer at sejle gennem Kanalen, skønt den kun er 87 engelske Mil; men det er rimeligvis ikke tilladt at sejle derigennem med fuld Fart. Vi kunde paa Sejlturen gennem Kanalen se Afrika og Asien paa hver sin Side af os; men der var ikke megen Stads ved Landskabet. Paa Asiens Kyst var ikke et eneste Hus at se, ingen Mennesker og ingen Plantevækst. Paa Ægyptens Kyst gik baade en Vej og en Bane langs Kanalen helt fra Port Said til Sues.

Den 7. anløb vi Sues, en lille By omtrent som

Port Said, maaske fuldt saa stor. Den ligger i to Dele, hvoraf den ene Del ligger ved Kanalen, den anden noget længere tilbage. Vort Ophold her var kort, kun en Times Tid.

Den 17. November skulde vi i Følge Sejlingslisten anløbe Colombo, som ligger paa Øen Ceylon i Asien, men „Orontes“ havde skudt en saadan Fart gennem det røde Hav, at vi ankom til Colombo allerede Søndag den 16. om Formiddagen. Vi gik straks i Land, thi der var heldigvis ingen Kolera; det vilde ogsaa have ærget mig nederdrægtigt, om vi ikke havde faaet Lov at komme i Land, da Colombo var den eneste Havn, vi anløb i Asien.

Vi havde næppe sat Foden paa Landjorden, før vi var omsværmet af en Flok Indfødte, som paa mer eller mindre gebrokkent Engelsk tilbød deres Tjeneste som Vejledere. Jeg var saa forsigtig at spørge en af dem, hvor meget han lorlangte for at føre os omkring i nogle Timer; han var ikke fordringsfuld, vi kunde give ham som vi selv syntes, og da han saa ud til at være en kvik Fyr, og talte temmelig godt Engelsk blev vi enige om at betro os til ham.

Vi skulde først og fremmest ud at se et Afgudstempel, kaldet Budhas Tempel; men da det laa en Tur udenfor Byen, lejede vi to Drosker derud; det var ikke saa dyrt at faa et Køretøj her som i Neapel, idet vi kun betalte 5 sh. (4 Kr. 50 Ø.) for 3 Timers Kørsel.

Da vi kom ud til Templet, var der en Indfødt, som var villig til at vise os dets Herligheder; han forlangte ingen Betaling for sin Ulejlighed, men om vi vilde give en Penny i de fattiges Bøsse, da vilde en saadan Gave blive modtaget med Taknemlighed. Vi fulgte altsaa med ind i Helligdommen, men maatte efter den Indfødtes Anmodning først blotte vort Hoved.

Templets Udstyrelse var ikke særlig imponerende; et stort Træbillede af Budha indtog en fremtrædende Plads, og omkring dette var en Mængde andre Afgudsbilleder, ligeledes udskaarne i Træ, som den Indfødte forklarede os var Budhas Profeter. Der holdtes Gudstjeneste, eller maaske rettere sagt Afgudstjeneste i Templet to Gange om Maaneden. Vi skrev vore Navne, Hjemsted og Bestemmelsessted i en stor Protokol, som fandtes i Templet. Nogle af os købte Budhisternes Trosbekendelse; denne forefandtes i stort Oplag baade paa Engelsk og paa de Indfødtes eget Sprog. Jeg købte et Eksemplar paa begge Sprog; det engelske for at faa et lille Indblik i Budhismen. Det andet Eksemplar paa de Indfødtes Sprog købte jeg kun for Kuriositetens Skyld; læse det kunde man ikke, det var blot nogle underlige Tegn, trykt paa en lang, smal Strimmel, som havde en forbausende Lighed med en Høvlspaan, ca. 3 Kvarter lang og knap et Par Tommer bred.

Da vi havde spyttet i de fattiges Bøsse, og

Tempelherren erklærede, at der ikke var mere at se, gav vi ham 6 Pence for hans Ulejlighed; vi syntes det kunde være et passende Vederlag, eftersom han forud havde erklæret, at det intet kostede. Men Raden var ikke tilfreds; han var fræk nok til at forlange 6 Pence af hver; derover blev jeg fornærmet og det udviklede sig til et Skænderi mellem os. Han fulgte os ud af Templet og hen til Vognen, ja ikke engang, da vi begyndte at køre, vilde han give tabt, men vedblev en Tid at løbe ved Siden af Vognen; dette blev han dog snart ked af, hvad der slet ikke undrede mig, thi Varmen var frygtelig. For os, der sad i Vognen, kunde det sagtens gaa an; vi sad helt behagelig under et udspændt Lærred og røg vore Cigarer, men for Tempelherren, der løb barhovedet og barbenet, var det nok mindre behageligt.

Paa Turen ud til Templet saa vi en Rigdom af Plantevækst, som man sjælden ser Mage til. Vor Fører fortalte os Navnene paa de forskellige Træarter. De Arter, jeg særlig lagde Mærke til, var: Brødfrugttræet, Banantræet og Kokuspalmen.

Da vi kom tilbage til Byen, kørte vi til et Hotel for at faa Middagsmad; der betalte vi Kusken og Føreren, sidstnævnte med to Shilling, hvorfor han takkede; han havde maaske lagt Mærke til, at det ikke nyttede at forlange mere, end vi selv syntes om at give. Tempelherren havde jo anstillet et komplet mislykket Forsøg i den Retning. Paa Hotellet traf vi mange af vore Medrejsende

fra „Orontes“. Vi fik en god Middagsmad til en nogenlunde rimelig Pris. Efter Middagen fik vi en „Gammel Carlsberger“ med Is; den fremkaldte behagelige Erindringer om Danmark, men den var rigtignok ikke billig, idet vi betalte 1 Shilling 6 Pence (1 Kr. 35 Ø.) pr. Stk.

Efter endt Maaltid gik vi en Tur omkring i Byen, og da vi blev ked af at gaa, lagde vi os til Hvile under Træernes Skygge i en dejlig Park.

Den hvide Befolkning i Colombo udgør kun et meget lille Mindretal; selv Forretningsmændene tilhørte den brune Race. Tiggeri florerede der lige saa stærkt som i Neapel, selv paa Postkontoret, hvor vi var inde for at faa nogle Breve og Postkort besørgede, var vi ikke fri for det væmmelige Tiggeri.

Før jeg slutter min Skildring om Colombo maa jeg dog nævne de mærkelige Køretøjet, som benyttes der. Det var smaa, lette, tohjulede Vogne med Sæde til kun en Person. Vognen blev trukken af en Indfødt, og det gik med en ret god Fart. Til svær Kørsel brugtes Okser; de var hverken saa store eller svære som de danske Okser, og de havde en Pukkel over Bovene. De kørtes paa den Maade, at Tømmen var sat i Forbindelse med en tyk Snor som var trukken gennem Oksens Næsebor.

Henad Aften gik vi om Bord og Kl. 11 sejlede vi ud, styrende Kursen ad Freemantle, som

ligger paa Vest-Australiens Kyst; dertil ankom vi den 27. om Aftenen Kl. 7.

Mange af Passagererne skulde ikke med længere og de gik derfor straks i Land. Det samme vilde vi Danske have gjort, thi naar man i 10 Døgn har opholdt sig paa et Skib, saa er det en hel Nydelse at komme til at bevæge sig paa Landjorden. Men der kom en Mand i Vejen med en Slæde. Vi fik streng Ordre til at blive om Bord, ja der blev endog sagt, at vi ikke fik Lov at gaa i Land, før vi naaede vort Bestemmelsessted. Dette var en Undtagelseslov, som kun angik os Danske, Italienerne, Østerrigere og Grækere; Englænderne og de fra engelske Kolonier kunde gaa hvorhen de vilde. Jeg begreb ikke, hvad dette Forbud skulde betyde, og begriber det heller ikke endnu. Jeg søgte at faa Gaaden løst ved at spørge den Officer, som forkyndte os Loven, men fik kun det Svar, at det var Gouvernementets Lov; dette lod til at være alt, hvad han vidste om denne mystiske Sag. Først blev vi forbausede over dette Forbud, derefter blev vi forbitrede og inden ret længe gik Forbitrelsen over til Trods. Da Udviklingen havde naaet dette Stadium, gik vi i Land, og ikke for en eneste af os blev der lagt saa meget som et Halmstraa i Vejen, skønt en af Mandskabet stod Post ved Landgangsbroen.

Der var aldeles intet at bemærke med Hensyn til Byens Seværdigheder; af saadanne fandtes der nemlig ingen. Der var kun én Gade med

store Butiker og god Belysning. Resten af Byen henlaa i Mørke.

Ved Midnatstid sejlede vi igen.

To Dage senere anløb vi Adelaide, men der var vi ikke i Land, thi „Orontes“ gik ikke ind til Bolværket, og Havnepladsen saa ikke saa interessant ud, at vi fristedes til at betale Penge for at komme i Land. Selve Byen ligger temmelig langt fra Havnepladsen og for at komme dertil maa man rejse med Toget; dette var der ingen Tid til paa Grund af Skibets korte Ophold.

Den næste Plads, vi anløb, var Melbourne, beliggende i Gouvernementet Viktoria. Der var vi fra Kl. 8 om Morgenen til næste Dags Middag; men Tiden gik hurtig for os, thi Melbourne er en livlig By med store flotte Bygninger, brede Gader, elektriske Sporvogne, stor Trafik, kort sagt, alt hvad man kan vente at finde i en Storby med ca. 500,000 Indbyggere.

Da vi næste Dag sejlede ud, blev vi først rigtig klar over, hvormange Passagerer der havde forladt „Orontes“. I vor Kahyt, hvor vi hele Tiden, siden vi forlod Neapel, havde været 135 Mand, var vi nu kun 30 tilbage. Paa Dækket havde det næppe før været muligt at faa en nogenlunde ordentlig Spadseretur, nu var der ikke noget i Vejen i saa Henseende. Man saa kun nogle enkelte Passagerer hist og her paa Dækket; de fleste med et kedsommeligt Udtryk i Ansigtet, som om de tænkte: „Bare Rejsen dog

snart fik Ende.“ Men alt faar en Ende, selv en Rejse til Ny-Zealand.

Den 6. December gled vi ind i Sydneys Havn, og der maatte vi forlade „Orontes“, som nu i 43 Døgn havde været vort Hjem.

Jeg er sikker paa, at de fleste var glade ved, at vi nu endelig var naaet saa langt, thi man imødeser altid med Længsel en saa langvarig Rejsets Afslutning. Men vi maatte jo indrømme, at det ikke havde taget længere Tid, end vi forud vidste ifølge Fartplanen, thi Skibet var gaaet efter denne saa bestemt som et Urværk, kun med den Undtagelse, at vi kom en Dag for tidlig til Colombo, men det var der vist ingen, der havde noget imod, thi Varmen var ikke fri for at være generende, medens vi sejlede gennem det røde Hav, ja, forresten hele Tiden fra Ægypten, indtil vi naaede Australiens Kyst. Havde der ikke været udspændt Lærred over Dækket, saa vi kunde gaa i Skygge, saa yilde det næsten have været uudholdeligt; men da vi kunde dette og tillige gaa ind i Badeværelserne og tage et forfriskende Saltvandsbad naarsomhelst, saa var Tilværelsen langt fra beklagelsesværdig. Humøret var da ogsaa udmærket, lige til vi forlod Melbourne, saa var det forbi. Før den Tid var der nok af opfindsomme Hoveder, som kunde hitte paa de utroligste Ting til at forkorte Tiden med.

Den Dag, vi passerde Ækvator, blev der øvet en Leg, som jeg nok havde hørt Tale om før,

men aldrig været Vidne til, skønt jeg jo to Gange før havde passeret Ækvator.

Oppe paa Dækket blev der stillet et stort Kar, fyldt med Vand, og lige foran dette en Bænk. En af Ophavsmændene til Legen var udstyret med et stort Skæg, bestaaende af Hamp, og paa Hovedet havde han en Krone af udskaaret Zink. Denne Mand kaldtes Kongen. En anden fungerede som Præst, thi alle skulde døbes. To haandfaste Mænd agerede Haandlangere; de havde nemlig forudset, at ikke ret mange viide gaa godvillig med til den højtidelige Handling, som nu skulde foregaa.

Vedkommende, som skulde døbes, blev anbragt paa Bænken med Ryggen mod Karret. Præsten smurte ham i Ansigtet med en stor Kost, dyppet i Klister, af samme Slags som man bruger, naar man tapetserer; jeg havde aldrig anet, at dette Stof havde noget med Daaben at gøre, men man skal jo lære, saa længe man lever. Naar man havde faaet Ansigtet godt indsmurt, blev man skubbet bag over i Karret, og naar man fik sig selv samlet op derfra, saa vaad som en druknet Mus, var der en barmhjertig Herre, som bød den nydøbte en Drik salt Vand. Nogle slugte denne Læskedrik uden at ane, hvad det var, før det var for sent. De, der havde Mistanke om, hvad Glasset indeholdt, betakkede sig. Kvinder, Børn og gamle Folk var fritagne for at gennemgaa Daabsceremonien og forresten ogsaa

andre, som ikke kunde taale en Spøg, der var forbunden med et Saltvandsbad. Alle vi Danskere gennemgik denne højtidelige Handling med Undtagelse af en. Ophavsmændene til Legen lod dem selv døbe først for at vise os andre et godt Eksempel.

For Børnene var der forskellige Lege, hvorved nogle af Deltagerne fik Præmie, i hvilket Øjemed der var indsamlet et Beløb blandt os voksne Passagerer.

Jeg skal her nævne en af Børnenes Lege, hvor omtrent en Snes Drengene deltog, men ingen Piger. To dybe Tallerkener blev anbragt paa Dækket, den ene fyldt med Sirup, den anden med Flormel, og hvori der var blandet Smaapenge. Drengene kom nu frem en for en, lagde sig fladt ned og dyppede hele Ansigtet ned i Sirupstallerkenen, derpaa kravlede de hen til den anden Tallerken og borede Ansigtet ned i Flormelet med de fristende Pengestykker. De Penge, som de med Munden kunde tage op af Tallerkenerne, maatte de beholde. Jeg tror nok, de fik Præmie omtrent alle sammen, thi der blev jævnlige fyldt Sirup, Mel og Penge i Tallerkenerne, saa de kunde ikke let tage fejl. Læseren kan heller ikke let tage fejl, naar han vil danne sig en Forestilling om, hvorledes Drengene kom til at se ud i Ansigterne efter at have dyppet dem eftertrykkeligt i to saa forskellige Stoffer som Sirup og Flormel.

Jeg skal ikke længere opholde mig ved de forskellige Tidsfordriv ombord paa „Orontes“, men vil skynde mig til Sydney, hvortil vi, som jeg før har nævnt, ankom den 6. December. „Orontes“ gik ikke helt ind til Bolværket, men blev liggende ude i Havnen. Vi maatte nemlig ikke stjele os i Land.

Vi Danskere, Italienerne, Østrigere og Grækere fik Ordre til at gaa op paa 1. Klasses Dæk. Det var baade første og sidste Gang, vi fik Lov til at betrede denne privilegerede Plads. Men Æren var af en meget tvivlsom Beskaffenhed; det var nemlig for at skille Bukkene fra Faarene, og vi var Bukkene.

Vi blev opstillet hver Nation for sig selv. Saa kom en af Skibsofficererne sammen med en Herre fra Sydney, som var kommen ombord. Hvad sidstnævntes Stilling i Samfundet var, kunde jeg hverken se eller gætte mig til, og da jeg var altfor beskeden til at spørge derom, svæver jeg den Dag i Dag i den pinligste Uvidenhed desangaaende; men at han var noget stort, har jeg ikke tvivlet et Øjeblik om.

Han henvendte sig først til os Danskere, for hvem jeg var Ordfører. Han ønskede at vide, hyortil vi havde Billet, og hvormange Penge vi var i Besiddelse af. Paa hans første Spørgsmaal svarede jeg, at de 5 af os havde Billet til Wellington, den 6. til Napier. Som Svar paa hans andet Spørgsmaal fremtog jeg min Pengepung,

som han kastede et nysgerrigt Blik i. Mine Landsmænd fulgte mit Eksempel. Jeg ved ikke, om man skal være i Besiddelse af et bestemt Beløb ved Ankomsten, men hvis saa er, da maa Grænsen være sat meget lavt, thi en af mine Landsmænd havde kun én Shilling (90 Øre), dette var hans hele Kapital, men desuagtet blev der ikke gjort Bemærkninger med Hensyn til hans Formuesomstændigheder.

Da den højtstaaende Herre havde faaet sin Nysgerrighed tilfredsstillet, fik vi Lov at træde af. Kort efter kom en lille Damper og lagde sig ved Siden af „Orontes“. Al vor Bagage blev bragt over i den, hvorefter Turen kom til alle os, som skulle med til Wellington.

Vort Ophold paa denne Damper blev dog ikke af lang Varighed. Den førte os til en anden Plads i Havnen, hvor vi kom ombord paa „Monnoway“, som samme Eftermiddag afgik til Wellington.

Vi fik ikke Tid til at komme i Land og se Sydney, men hvis dens Indre svarer til dens Ydre, saa er den ualmindelig smuk; en smukkere Beliggenhed kan man ikke tænke sig, der manglede blot et ildsprudende Bjerg som Vesuv for at komme i Højde med Neapel.

Sydneys Indbyggerantal er omtrent det samme som Melbournes. Indtil 1903 var Melbourne lidt foran, men siden har Sydney Æren at være Australiens største By.

Lørdag Eftermiddag forlod vi Sydney og Onsdag sent om Aftenen ankom vi til Wellington.

Paa denne Rejse havde vi det paa en Maade godt, thi vi fik en udmærket Kost og Opvartning, men paa en anden Maade havde vi det mindre godt, thi Skibet var saa overfyldt med Passagerer, at man næsten ikke kunde røre sig. Den Kahyt, vi fik anvist, var et Kreaturum, som var gjort rent og i en Fart omdannet til Kahyt for 3. Kl.s Passagerer. Der var opstillet 40 Køjer, men da vi var 50 Mand, saa maatte de 10 af os nøjes med at sove paa Madratser paa Gulvet. Vi fik dog et rigeligt Antal Tæpper udleveret, saa vi ikke var udsat for at fryse.

Torsdag Morgen den 11. December kom vi i Land i Wellington, en By med ca. 50,000 Indbyggere. Vi var snart klar over, at der ikke var noget at gøre for Arbejdsfolk. Der kom nemlig Tusinder af Arbejdsfolk derover fra Sydney paa Grund af, at der de sidste Aar havde været daarligere Tilstande i Queensland. En langvarig Tørke havde foraarsaget Misvækst i det ellers saa frugtbare Land. Næsten alle Farmere var helt eller delvis ruinerede, og utallige Arbejdere brødløse. De, som saa sig i Stand dertil, sørgede for at komme bort derfra. Mange rejste til Sydney og og derfra til Wellington. andre rejste til Brisbane og derfra til Anchland.

Dagen efter vor Ankomst til Wellington rejste jeg og to af mine Landsmand til Palmerston, en

lille By med 5--6000 Indbyggere. Til nævnte By, som ligger 65 engelske Mile nord for Wellington, ankom vi Kl. 4 om Eftermiddagen. Vi fandt snart et Logi og gik derpaa ud i Byen for at se os om og tillige høre om Arbejde.

Jeg var saa heldig at blive lovet Arbejde hos en Maler, som havde en stor Forretning der i Byen og anden Forretning i Wangenni, en By 60 Mile nord for Palmerston. Det blev bestemt, at jeg den næste Dag skulde rejse til Wangenni, og Mandag Morgen kunde jeg saa begynde at arbejde der som Husmaler; jeg havde sagt, i Overensstemmelse med Sandheden, at det var den Slags Malerarbejde jeg var mest vant til. Jeg havde jo aldrig faaet nogen alsidig Uddannelse i Faget, men noget Kendskab havde jeg dog til Malerprofessionen, idet jeg havde arbejdet som Maler hos min Fætter i Amerika. Og da det næsten udelukkende var Træhuse i Ny Zealand, saavel som i Amerika, saa mente jeg, at jeg lige saa godt kunde slaa mig igennem som Husmaler det ene Sted som det andet. Jeg glædede mig allerede ved den lyse Udsigt, der syntes at have aabnet sig for mig.

Mine to Rejsekammerater, Carl og Skou, blev intet Arbejde lovet den første Dag, men alle, vi talte med, var enige om, at der var Arbejde nok at faa paa denne Tid af Aaret.

Den næste Formiddag, før jeg forlod Palmerston, gik jeg med mine Kammerater til et Fæste-

kontor, som jeg havde faaet opsnuset ved at studere Byens Blad.

Jeg vil ikke paastaa, at vi fik noget imponerende Indtryk af Kontoret. Det var kun en lille snæver Butik, hvor der var Udsalg af Frugt og Grøntsager. En halvgammel, trivelig Dame udgjorde hele Kontorpersonalet, og da hun tillige var Ekspeditrice i Butikken, maa man formode, at hverken den ene eller den anden Forretning var af udstrakt Betydning, thi Damen lod ikke til at være mere kvik i Vendingen end Folk i Almindelighed. Hun spurgte mine Kammerater om de kunde malke, og da dette Spørgsmaal besvaredes bekræftende, lovede hun at skaffe dem Arbejde paa en Farm; Løn 18 Kr. om Ugen foruden Kost og Logi. Carl kunde komme af Sted den samme Eftermiddag og Skou den næste Morgen. Sagsomkostningerne maatte betales kontant, 7 Shilling 6 Pence var Prisen for at faa Anvisning paa Arbejde gennem dette „Kontor“. Da Beløbet var betalt, fik Carl og Skou deres Navne indført i Protokollen, nej, undskyld, paa et Stykke brunt Indpakkingspapir.

Ved Middagstid forlod jeg Palmerston og efter 3 $\frac{1}{2}$ Timers Kørsel med Toget holdt jeg mit Indtog i Wangenni.

Det første, jeg sørgede for, var et Logi. Derefter gik jeg ud i Byen, men der var ikke meget, som fængslede min Interesse, thi Wangenni er en ganske tarvelig lille By. Den ligger ved en Flod,

og ad denne er der megen Lystsejlad, særlig i Sommertiden; en saadan Sejltur skal nok være meget skøn, thi Floden strækker sig mange Mile ind i Landet mellem skovklædte Bjærg og frugtbare Landskaber, hvorfor ogsaa Floden i daglig Tale kaldes Rhinen, skønt dens virkelige Navn er ret og slet Wangenni-River (Wangenni-Floden).

Jeg kedede mig helt forfærdeligt baade Lørdag Aften og hele Søndagen; men endelig oprandt Mandag Morgen, og nogle Minutter før Kl. 8 stillede jeg i Malerforretningen, hvor jeg blev antagen af Forretningsføreren.

Jeg kom til at male et Stakit, et Arbejde, som jeg syntes rigtig godt om, og alt gik rigtig vel den første Dag. Arbejdstiden var 8 Timer og Daglønnen 9 Shilling 4 Pence. Den næste Dag, da jeg stod og arbejdede, og i mine egne Tanker var helt tilfreds med Tilværelsen i Almindelighed og Stakitsmørerbestillingen i Særdeleshed, kom Mesteren fra Palmerston og aflagde mig et Besøg. Han kom med den kedelige Meddelelse, at det Arbejde, jeg udførte, kunde han ikke betale med Fagforeningsløn, da det var noget, som han ellers havde Lærlinge til at udføre, men da han ingen Dreng havde for Tiden, vilde al den Slags Arbejde tilfalde mig, hvorfor jeg maatte nøjes med en mindre Løn.

Jeg saa Sagen fra en anden Side, idet jeg resonnerede som saa: Arbejdet skal udføres, og da jeg kan gøre det lige saa hurtigt og godt, som hvis

jeg havde udstaaet min Læretid, saa vilde jeg ogsaa have fuld Løn, thi at arbejde som Skruebrækker var under min Værdighed. Mesteren havde slet ikke Lov til at beskæftige Skruebrækkere, idet Fagforeningsbevægelsen er saa stærk i Ny Zealand, at enhver Mester er nødt til at respektere den. Han vilde da have mig til at gaa udenom Loven paa den Maade, at jeg skulde udføre Arbejdet paa Akkord, og naturligvis til saa lav en Pris, at jeg ikke kunde tjene stort ved det. Planen var meget snedig, men jeg gennemskuede den og bragte den til at strande.

Den ene af mine Kammerater, Carl, var kommen til Wangenni om Mandagen og havde opsøgt mig. Han havde tiltraadt sin Plads paa Farmen Lørdag Aften, men der var saa mange Køer at malke, at han allerede havde faaet nok af det Lørdag Aften og Søndag. En Svensker, som havde været der i to Dage, da Carl kom, havde ogsaa faaet sin Lyst styret. Han stod op Mandag Morgen ved Firetiden, pakkede sit Tøj og sagde til Carl, at nu havde han besluttet sig til at rejse. Da Carl hørte dette, var han ogsaa snart betænkt, og de forlod da Pladsen begge to i den tidlige Morgentime.

Om Tirsdagen havde Carl været ude at høre om Arbejde, og da jeg om Aftenen kom hjem, fortalte han mig, at han havde faaet Arbejde i en Grusgrav udenfor Byen.

Om Onsdagen gik jeg ud til Pladsen, hvor Carl

arbejdede og spurgte, om der ikke ogsaa var Arbejde for mig, men det var der ikke.

Stakitsmøreriet havde jeg fuldstændig opgivet!

Om Aftenen læste jeg i Bladene, at en Mand i Maxwiltown søgte om to Grusarbejdere. Jeg fik snart at vide hvor Maxwiltown var og den næste Morgen rejste jeg med Toget ud til en Station, hvorfra jeg havde 3 engelske Mil til Maxwiltown. Ved at spørge mig for, fandt jeg derud, men det værste var tilbage, thi Manden, jeg søgte, var nok bosiddende der, men arbejdede i en Grusgrav 5 Mil derfra.

En Mand, som jeg havde en længere Samtale med, viste mig Vejen, jeg skulde følge, og forsikrede Gang efter Gang, at jeg aldrig kunde tage fejl. Det blev imidlertid en kedelig Tur; jeg gik og gik. Vejen snoede sig som en Slange om ad Kanten af høje Bakker. Paa den ene Side en Bakkeskrænt saa høj som en Mur og paa den anden Side en dyb Afgrænd. Ikke et Hus var der at se og intet Menneske mødte jeg.

Jeg mente at have gaaet mindst 5 å 6 Mil, da jeg kom til en Vej, som drejede af til venstre. Denne Vej havde Manden ikke nævnt, da han havde sagt, at jeg aldrig kunde tage fejl. Jeg stod stille et Øjeblik og betænkte mig, saa drejede jeg af med Vejen til venstre. Men det skulde jeg ikke have gjort, idet jeg nu kom op paa et højt og mere jævnt Terræn, hvor der altsaa var bedre Udsigt, men Vejen førte ikke til Maalet og Ud-

sigten var slet ikke smuk, idet der næsten ikke var andet at se end afbrændt Skov.

Omsider fik jeg Øje paa en Mand, som stod og læssede Brænde paa en Vogn ikke ret langt fra Vejen. Jeg gik hen og gav mig i Snak med ham og spurgte, om han kendte noget til den Mand jeg søgte. Den tiltalte, en gammel Irlænder, kendte ikke det mindste hverken til Grusgraven eller Manden, som arbejdede i den. Han raadede mig til at gaa tilbage til Maxwiltown, men jeg skulde blot gaa lige gennem Skoven, der gik en Vej, og naar jeg fulgte den, sparede jeg at gaa saa og saa mange Mile. Jeg besluttede at følge hans Raad, skønt jeg unægtelig var ked af at komme tilbage med uforrettet Sag.

Irlænderen spurgte mig om jeg ikke var sulten; dette indrømmede jeg. Han havde levnet et Stykke Mad og lidt The; det var ikke meget at byde en sulten Vandringsmand, men dog bedre end ingenting, sagde han, og deri var jeg fuldstændig enig med ham. Jeg satte mig ned ved en Trærod og nød med god Appetit hvad han havde at give mig. Derefter begav jeg mig ad den anviste Vej gennem Skoven.

Vejen var tydelig nok i Begyndelsen, skønt den ikke saa ud til at være ret meget befærdet, men inden ret længe delte den sig i to; jeg fulgte den ene af dem uden dog at være klar over, om det var den rigtige; ogsaa denne delte sig i to, og før jeg havde gaaet en halv Time, var jeg inde

i en hel Labyrinth af Veje, eller rettere Hjulspor, som krydsede hverandre i alle mulige Retninger. Jeg fortsatte da min Vandring ligefrem uden at tage Spor af Hensyn til Vejene. Da jeg opdagede to Arbejds mænd, som holdt Middag, gik jeg hen til dem for at faa Oplysning om Vejen, idet jeg lagde mig ved Siden af dem og i Korthed fortalte, hvorledes det var gaaet til, at jeg var kommen ud paa denne Skovtur.

Da de med synlig Interesse havde hørt paa min Fortælling, spurgte de, om jeg ikke ønskede noget at spise; de havde rimeligvis lagt Mærke til det graadige Blik, hvormed jeg betragtede deres Mad. De beklagede, at de hverken havde Kød eller Ost, men der var et helt Hvedebrød, en Daase med Smør samt The og Sukker i Overflødighed. Jeg takkede for Gæstfriheden og gav mig straks i Lag med Maaltidet. For hvert Stykke Hvedebrød, jeg satte til Livs, steg Humøret nogle Grader, og da jeg var fuldstændig mæt og havde faaet Piben stoppet og tændt, var jeg i bedste Sindsstemning og begyndte at fortælle et og andet om, hvad jeg havde oplevet, før jeg kom til Ny Zealand.

Den ene af Arbejderne havde som engelsk Soldat deltaget i Krigen mod Boerne og da han hørte, at jeg ogsaa havde været i Syd-Afrika, fik vi en interessant Samtale om dette Land, hvor der var flere Pladser, som vi begge kendte.

Før de genoptog Arbejdet, fulgte den ene af

Arbejderne med mig et lille Stykke for at vise mig Vejen til Maxwiltown. Da jeg kom i Nærheden af Byen, stødte jeg til den Vej, som jeg om Formiddagen havde fulgt derfra. Jeg besluttede da at prøve min Lykke endnu en Gang, og saa undlade at dreje af med den forræderiske Vej til venstre. Jeg var hverken sulten eller tørstig, ellers havde jeg ikke fattet en saadan Plan, nu fuldførte jeg den, og den førte ogsaa til Maalet, idet jeg baade fandt Grusgraven og Manden, men Arbejdet var allerede optaget, saa al Gang havde været forgæves.

Manden var ellers meget flink; han tilbød mig at blive hos dem Natten over, et Tilbud, som jeg med Glæde modtog, da jeg ikke følte Trang til mere Motion den Dag. De boede i Telte og tilberedte selv deres Mad. Vi fik en god, solid Aftensmad. Jeg sov sammen med dem i Teltet om Natten og da jeg den næste Morgen havde faaet min Frokost rejste jeg tilbage til Wangenni.

Om Søndagen var jeg sammen med Carl, og da vi henad Aften fulgtes ud til hans Arbejdsplads, kom vi i Samtale med en Mand, som fortalte, da han fik at vide, jeg var uden Arbejde, at der var Plads ledig paa en Farm der i Nærheden.

Da jeg havde erholdt nærmere Underretning angaaende Pladsen, gik jeg hen og tilbød min Tjeneste. Det var ingen stor Farm; der var 15 Køer at malke. Manden var Tømrer, og var

kun hjemme Søn- og Helligdage. Jeg skulde paa tage mig at hjælpe Konen ved Malkningen samt udføre andet forefaldende Arbejde. Løn: 18 Kr. om Ugen foruden Kost og Logi. Jeg gik villig ind paa Betingelserne.

Men for at de ikke skulde gøre dem altfor store Forhaabninger om min Dygtighed, fortalte jeg, at jeg ikke var meget vant til at malke, thi rigtig nok havde jeg selv haft en Landejendom i Danmark, men der var det mest almindeligt, at Pigerne udførte Malkningen, saa jeg var ikke helt sikker paa at være saa dygtig paa dette Omraade som Mændene i Ny Zealand.

Jeg turde ikke sige, at jeg var helt ukendt med Malkning, thi saa kunde jeg gerne have forkludret hele Sagen. Jeg spiste Aftensmad derude og gik derefter hjem til mit Logi.

Mandag Formiddag tiltraadte jeg Pladsen. Da vi henad Aften skulde til at malke, var jeg besjælet af en lignende Følelse som den første Gang, jeg mødte paa Arbejdspladsen i Syd-Afrika. Jeg ønskede, at min Ven Carl vilde komme mig til Hjælp; det havde han lovet mig. Arbejdstiden i Grusgraven var kun 8 Timer, saa Carl var færdig med sit Dagværk, før vi begyndte at malke; han kom heldigvis ogsaa, og da han havde det Fortrin frem for mig, at han virkelig kunde malke, saa gik det udmærket denne Gang. Jeg takkede ham for Hjælpen, og han lovede at komme hver Aften i den første Tid.

Den næste Morgen maatte jeg op allerede før Kl. 4 og ud i Marken efter Køerne. Det var Regnvejr, og før jeg fik Køerne hjem, var jeg vaad til Skindet. Da Carl selvfølgelig ikke kom at hjælpe mig om Morgen, maatte jeg selv se at klare Begreberne, saa godt jeg kunde. Det gik dog slet ikke saa helt galt. Konen kunde vel nok se, at Villien var god, og saa trøstede hun sig vel med, at Evnen kunde blive mere udviklet med Tiden.

Jeg tror nok, at jeg kunde have fundet mig i at blive der i nogle Uger, skønt Arbejdstiden var urimelig lang, fra 4 Morgen til 6 Aften; men Kosten var god og Konen flink, saa jeg havde egentlig ingen gyldig Grund til at være misfornøjet. Men min Tjeneste der blev ikke saa lang, at den kunde regnes enten i Maaneder eller Uger.

Onsdag Formiddag, lille Juledag, kom Carl og meddelte, at Grusgraven var skudt sammen, og at han havde faaet sin Afsked. Nu vilde han tilbage til Palmerston, og foreslog mig at følge med, og efter nogen Overvejelse gik jeg ind paa hans Forslag.

Konen og Børnene var kørt til Wangenni for at købe Stads til Juletræet, og Manden ventedes ikke hjem før Aften; men dette spillede ingen Rolle for mig, thi jeg forlangte ingen Betaling for de 2 Dage, jeg havde arbejdet paa Farmen. De 2 Dages Arbejde, jeg havde udført for Maleren, havde jeg faaet udbetalt 16 Shilling for om Lørdagen,

saa jeg havde mit Regnskab i Orden. Vi gik ind og tog os noget at spise samtidig med, at vi nærmere behandlede Planen angaaende den forestaaende Rejse.

Vi bestemte os til at spadsere hele Vejen, dels for at spare de 5 Shilling, som Billetten kostede, dels for at faa lidt mere af Landet at se.

Vi havde hver en Haandkuffert staaende i Wangenni, hvor jeg havde logeret, men dem kunde en af os jo senere hente, naar vi kom i Arbejde i Palmerston eller Omegn. Da vi havde forsynet os godt med Mad og Drikke, snørede jeg min Randsel — Carl havde snøret sin — og saa begyndte vi vor Vandring. Omtrent samtidig begyndte det at regne, saa vi inden ret længe var gennemblødte, men vi vedblev at gaa og Regnen vedblev at strømme ned. Det blev sandelig ingen hyggelig Juleaften.

Da vi hen paa Aftenen blev sultne, gik vi ind paa en Farm og bad om noget at spise. Vi fik hver to Stykker Smørrebrød, som vi fortærede, da vi kom ud paa Vejen.

Ved Midnatstid kom vi til en stor Halmstak, der blev vi enige om at tilbringe Resten af Natten. Vi borede os ind i Halmen saa godt vi kunde for at beskytte os mod Regnen, men det var alligevel ikke morsomt at tilbringe Juleaften paa den Maade; vi sendte en længselsfuld Tanke hjem til Danmark.

Julemorgen fortsatte vi Rejsen; da vi blev sultne,

gik vi igen ind paa en Farm og bad om noget spise. Der blev vi budt til Bords, og fik et godt Maaltid; man ynkedes vel sagtens over os; vi vi saa virkelig ogsaa ynkværdige ud: gennemvaade, forfrosne og overstænkede med Snavs til op over Knæerne. Et Par dejlige Repræsentanter for den jydsk Gaardmandsstand og den sjællandske Proprietærstand! (Carl var en Proprietærsøn fra Sjælland).

Ved Middagstid kom vi til en Banestation, og da vi ved den Tid havde faaet nok af Eventyr paa Fodrejsen, og vi ikke var helt blottede for Penge, saa blev vi enige om at tilbagelægge Resten af Vejen med næste Tog. Dette var ganske vist ikke nær saa eventyrligt og tillige kostede det Penge, men vi opnaaede at komme hurtigere til Palmerston, og længtes efter at komme til at ligge i en ordentlig Seng, saa vi kunde faa udhvilet.

Da vi kom til Palmerston havde vi nær ikke faaet Nattelogi; at dette kunde være forbunden med Vanskelighed var en Tanke, som vi aldrig havde tænkt os. Vi var paa fem forskellige Logihuse og Hoteller, men hvert Sted fik vi bestemt Afslag. Det sjette Sted var vi mere heldig, der var heller ingen Sengeplads, men for gode Ord og Betaling fik vi Lov at ligge paa Gulvet. Grunden til, at det kneb saa haardt med Logi, var den, at der den næste Dag skulde være Hestevæddeløb der i Byen, og en Masse nysgerrige Menne-

sker var strømmet til for at se dette Narreværk. Det har aldrig interesseret mig at se et saadant Væddeløb, thi jeg ved nok, at ikke alle Heste kan løbe lige stærkt, og om det er en rød, en brun eller en graa, der først naar Maalet, det er mig saa knusende ligegyldigt.

Havde alle andre været sindet ligesom jeg, saa havde der ikke været saa mange tilrejsende i Palmerston store Juledag i Anledning af Væddeløbet, som først skulde finde 2den Juledag, og saa kunde Carl og jeg maaske lettere have faaet Nattelogi.

Anden Juledag gik vi til Karene, halvanden Times Gang fra Palmerston, der boede en dansk Farmer, hvis Adresse jeg havde faaet, før jeg forlod Danmark. Jeg havde nemlig været hos en Gaardmand i vort Nabosogn, som havde opholdt sig i Ny Zealand i otte Aar, og han havde givet mig Adressen.

Vi fandt Pladsen, men Manden var ikke hjemme; dette havde nu ogsaa mindre at betyde, thi vi talte med Konen, og hun sagde, at de intet Arbejde havde for os, men hun mente, at vi muligvis kunde faa Arbejde hos en anden Dansker der i Nærheden. Hun viste os Farmen, og da vi kom derover, blev vi glædelig overrasket ved der at træffe vor Rejsekammerat, Skou, som havde arbejdet der siden Dagen efter, at vi havde forladt ham i Palmerston. Han var meget godt tilfreds. Han fulgte Hestene, og Malkningen havde han

ikke noget med at gøre. Farmeren, han arbejdede for, var en ung Mand ved Navn Oscar Monrad, en Sønsøn af den bekendte danske Minister, Biskop og Folketingsmand Monrad.

Vi fik noget at spise, og ikke nok dermed; vi blev ogsaa lovet Arbejde ved Højbjergningen og kunde begynde den næste Morgen. Lønnen var 90 Øre i Timen.

Oscar Monrads Broder, Ditlev, ejede Nabofarmeren; hos ham fik vi et Værelse og saa holdt vi os selv med Kost. Det blev det billigste, og det kom jo an paa at spare saa meget som muligt, indtil vi blev bedre stillet i økonomisk Henseende. Vor Mad bestod hovedsagelig af Faarekød, Hvedebrød og The. Faarekød var meget billig, kun 3 Pence ($22\frac{1}{2}$ Øre) pr. Pd.

Da vi var færdige med Høet hos Oscar, kom vi til at hjælpe hos Ditlev og derefter hos to andre Farmere. Paa den Maade vedblev vi at arbejde i Høet til 11. Februar.

I den Tid tjente vi hver ca. 160 Kr. foruden Kosten, men havde Vejret været gunstigt, kunde vi have tjent det samme Beløb i meget kortere Tid. Vi var ofte hindret i Arbejdet paa Grund af Regnvejr, men vi var nu alligevel godt tilfreds med Fortjenesten.

Efter endt Høstarbejde fik vi Arbejde hos en Vendelbo ved Navn Knudsen, som boede i Nærheden af Karene. Der kom vi til at rense Grøfter, og Timelønnen var den samme som ved Høst-

arbejdet, 90 Øre. For Kost og Logi, som vi fik hos Knudsen, betalte vi 12 Shilling om Ugen. Da vi havde været der i 4 Uger kom Skou ogsaa derud og fik Arbejde.

Det meste af Landet deromkring var lavt og sumpet og var derfor gennemskaaren af dybe Grøfter, som blev rensed hvert Aar. Dette Arbejde blev udbudt til Licitation af et Raad eller en Bestyrelse, om man foretrækker den Benævnelse, paa engelsk hed det „Draining-Bord“. Dette Raad bestod af 7 Mand, som holdt Møde i Palmerston en Gang om Maaneden. Hver Grøft havde sit Nummer. De Mænd, som havde Lyst til at paatage sig det udbudte Arbejde, kunde henvende sig paa Raadets Kontor og se Overslag og Konditioner, og saa indgive deres skriftlige Tilbud.

De første 10 à 11 Uger, jeg arbejdede hos Knudsen, var Fortjenesten meget god, skønt der jo nok gik en Dag væk for os af og til grundet paa Regnvejr. Men i Maj og Juni blev det helt daarligt, idet jeg da næsten kun tjente til Opholdet. Det regnede og regnede saa det var ligefrem irriterende for Folk som arbejdede for Timeløn ved Arbejde, som ikke kunde udføres naar det regnede.

Den 28. Juni forlod jeg Knudsen og gik i Compagni med en Kulsvier ved Navn Jens Hansen. Arbejdet hos Kulsvieren var af samme Slags som hos Knudsen, men Fortjenesten var bedre, thi det

var en god Akkord, vi havde, saa vi kunde tjene 10 à 20 Shilling om Dagen, og den værste Regntid var nu forbi, saa der gik ikke saa mange Dage tabt.

Jeg arbejdede der til hen i Oktober, da vi fik vor Akkord færdig. Jeg vidste, at der ikke vilde blive mere af den Slags Arbejde før i Slutningen af December eller Begyndelsen af Januar, og maatte derfor til at se mig om efter noget andet, men jeg nærrede ingen Bekymringer for Fremtiden, thi jeg var for længe siden bleven klar over, at naar man først var kendt paa en Plads, kunde man let faa Arbejde.

Jeg paatog mig at save og kløve Brænde for en Farmer. Træet savede jeg i Stykker paa fire Fods Længde, derefter blev det kløvet og stablet op. Jeg fik 5 Shilling pr. Cord. En Cord er 4 Fod bred, 4 Fod høj og 8 Fod lang. Jeg tjente ikke ret meget, thi for det første var Træet vanskeligt at kløve og for det andet var jeg slet ikke ihærdig.

Somme Tider udførte jeg forskelligt Arbejde for andre Farmere deromkring, naar en af dem manglede en Mand til et eller andet. En halv Snes Dage arbejdede jeg ved en Damptærskemaskine; der tjente jeg 90 Øre i Timen, men det blev alligevel ikke til ret meget, thi naar det regnede, kunde vi selvfølgelig ikke arbejde, og den Tid, der gik med at flytte fra et Sted til et andet, fik vi heller ingen Betaling for.

Lige før Jul paatog mig paa egen Regning og Risiko at rense nogle Grøfter ude i et stort sumpet Terræn. Der var ingen Beboere i Nærheden, saa jeg var nødt til at begynde med egen Husholdning igen, hvorfor jeg gik til Palmerston og købte et Telt, de nødvendige Husholdningsartikler og nogle Fødevarer. Saa vandrede jeg ud i Mosen og opstillede mit Telt, som var 6 Fod bredt og 8 Fod langt. I den ene Ende af Teltet anbragte jeg en Bunke Straa, som jeg saa kaldte min Seng; Hovedpuden bestod af en Sæk, fyldt med Straa og mit Rejsetæppe og en gammel Overfrakke gjorde Tjeneste som Dyne.

Udenfor Teltet indrettede jeg et Ildsted, hvor jeg kogte min Mad. Træ var der nok af, saa jeg kom ikke til at mangle Brændsel. Det vilde utvivlsomt vække stor Opsigt her hjemme i Danmark om en Mand her vilde føre en saadan Tilværelse, men i Ny-Zealand blev det betragtet som noget ganske almindeligt, thi der var Tusinder af Arbejdere, som levede i Telt hele Aaret og selv tilavede deres Mad.

Naar Vejret var godt, var jeg helt tilfreds med mit Eneboerliv, thi da hængte jeg i med mit Arbejde for at tjene saa meget som muligt, hvorfor jeg slet ikke havde Tid til at kede mig. Men naar der indtraf en Regnvejrsdag, saa var det værre; det hændte flere Gange, at jeg maatte holde mig inde i Teltet en hel Dag, fordi det regnede uafbrudt. Saadanne Dage maatte jeg saa nøjes med

Smørrebrød og koldt Vand, da jeg ikke kunde komme til mit Fyrsted.

En eller to Gange om Ugen maatte jeg holde op med Arbejdet Kl. 4 om Eftermiddagen for at gaa til Købmanden efter Proviant. Jeg holdt ikke af at foretage denne lange Spadseretur oftere end nødvendigt; men Brødet kunde desværre ikke holde sig frisk længere end 4 Dage.

I Begyndelsen af Marts fik jeg min Akkord færdig, og da Arbejdet var eftersat og godkendt, fik jeg mine Penge. Samme Dag traf jeg tilfældigvis sammen med Ejeren af den Damptærskemaskine, som jeg havde arbejdet ved nogle Dage i Oktober og November; da han hørte, at jeg var uden Arbejde, og han netop manglede en Mand, blev det bestemt, at jeg skulde begynde at arbejde hos ham den næste Morgen og blive hos ham, til han var færdig med at tærske.

Jeg var egentlig ikke videre begejstret for dette Arbejde, thi jeg huskede nok, hvor meget, eller rettere hvor lidt, jeg havde tjent, da jeg før arbejdede hos ham. Jeg lod ogsaa en Ytring falde derom, men han trøstede mig med, at Fortjenesten var meget bedre nu lige efter Høsten, thi da havde Farmerne mere, som skulde tærskes, saa vi ikke behøvede at flytte saa ofte, og tillige var Vejret mere stadigt.

Den første Dag, jeg arbejdede ved Maskinen, gik det udmærket godt; vi arbejdede i 10 Timer og tjente altsaa 10 Shilling. Det var jo en meget

tilfredsstillende Begyndelse, men Fortsættelsen blev ikke fuldt saa god; der indtraf nemlig Regnvejr, og naar det regnede en Times Tid, saa var vort Arbejde standset for den Dag.

Den første Uge tjente jeg 32 Shilling, men derfra skulde jo saa drages 12 Shilling for Kosten. Manden, som ejede Maskinen, kostede os, og saa førte vi to Telte med os, som vi sov i. En stor, tyk, rødskægget Irlænder forestod Madlavningen. Kosten var god, men vi maatte finde os i at sidde eller ligge paa Jorden, naar vi spiste, thi saadanne Luksusartikler som Borde eller Bænke medførte vi ikke.

Jeg var misfornøjet med den første Uges Fortjeneste, og siden blev det endda ringere. To af Mandskabet kvittede, fordi de vidste, at de kunde tjene mere ved andet Arbejde, hvor Regnvejret ikke virkede saa forstyrrende. Jeg havde fulgt deres Eksempel, hvis det ikke havde været, fordi det var en ualmindelig flink Mand, jeg havde med at gøre, men af den Grund blev jeg hos ham, indtil vi i Midten af April Maaned blev færdig med Tærskningen.

Jeg havde længe tænkt paa at forlade Ny-Zealand og rejse til California, og hvis denne Plan skulde realiseres, saa fandt jeg, at Tiden netop nu var belejligst, thi jeg kunde da komme til California lige til Sommerens Begyndelse.

Jeg besluttede at rejse og gik derfor ud til Kulsvieren og Skou, som den Gang arbejdede i Com-

pagni, og gjorde dem bekendt med min Rejseplan. Da jeg havde opholdt mig der en Dag, rejste jeg ned til Wellington og købte Billet til San Francisco; men da Skibet, jeg skulde med, ikke afsejlede fra Auchland før 29. April, havde jeg god Tid til at ordne mine Sager.

Da jeg kom tilbage fra Wellington, tilbød Kulsvieren mig, at jeg kunde hjælpe ham og Skou med deres Arbejde indtil Afrejsen. Dette Tilbud modtog jeg med Glæde, ikke alene for Fortjenestens Skyld, men ogsaa for at faa Tiden til at gaa. —

Tirsdag Middag den 26. April forlod jeg Palmerston, og efter 9 Timers Kørsel med Toget ankom jeg til Ny-Plymouth, hvor jeg straks gik om Bord paa en lille Kystdamper, som lettede Anker en halv Times Tid efter, saa jeg fik ikke Tid til at se noget af Byen, men den har vistnok heller ingen Seværdigheder; det er kun en lille tarvelig By med nogle faa Tusinde Indbyggere.

Den næste Morgen ankom vi til Onehunge og rejste derfra til Auchland med Toget. Onehunge ligger inde ved en stor Bugt paa Vestkysten og Auchland ligger ved en Bugt paa Østkysten, saa Afstanden mellem de to Byer er kun 6 engelske Mile.

Auchland er den største By paa Nordøen, ca. 60,000 Indbyggere, om jeg ikke husker fejl. Den har tidligere været Ny-Zealands Hovedstad, men

nu er Wellington Hovedstaden paa Grund af dens mere centrale Beliggenhed.

Der var bleven mig fortalt, at Auchland var en baade smuk og livlig By med mange Særværdigheder. Det fik jeg ikke Indtryk af i de to Dage, jeg opholdt mig der, men jeg led ogsaa af en frygtelig Forkølelse og var som Følge deraf i daarligt Humør, og under saadanne Omstændigheder er man altid mest tilbøjelig til at se alt fra den mørke Side.

Fredag den 29. gik jeg om Bord paa „Sonoma“ (Australien-Amerika-Linien), og hen paa Eftermiddagen vendte jeg Ny-Zealand Ryggen. „Sonoma“ var ikke ret stor, kun 6000 Tons. Af Passagerer var vi omtrent 300, men kun 58 af os rejste paa 3die Klasse, Resten var 1ste og 2den Klasses Passagerer.

Efter 4 Dages Sejlads anløb vi Pago-Pago, en af Samoaerne. Den Del af Øen, vi kunde se, var meget smuk. Vi sejlede ind gennem en lang, smal Bugt, som paa begge Sider begrænsedes af høje Bjerge, tæt bevokset med Skov. Øens Befolkning er vist ikke ret talrig, og der var kun nogle faa Træhuse af nogenlunde anstændigt Udseende, som beboedes af Hvide. De Indfødte levede i smaa, græstækkede Hytter, af hvilke der saas en lille Gruppe hist og her langs Bredden af Bugten.

Den indfødte Race er rødbrun, med sort, krøllet Haar, forresten ret smukke Folk, kraftig byggede, og deres Klædedragt var af en saa let Be-

skaffenhed, at den ikke skjulte Legemets smukke Form. Da Skibet havde kastet Anker kom de ud til os i deres smaa Baade, bestaaende af udhulede Træstammer, og falbød Frugt til en fabelagtig billig Pris. For at handle med dem maatte vi benytte os af Tegn, da de ikke forstod det engelske Sprog.

Efter nogle Timers Ophold gled „Sonoma“ atter ud af Bugten.

Den 7. Maj passerede vi Fanning-Øerne, ved en af dem havde vi et kort Ophold. To Mand kom i en lille Baad ud til Skibet og modtog Postsager samt nogle Kasser med Proviant.

Den 10. om Morgenen tidlig ankom vi til Honolulu. „Sonoma“ gik lige ind til Bolværket, saa der var god Lejlighed til at gaa i Land, en Lejlighed, som det vilde have været en Skam ikke at benytte sig af.

Honolulu, som ligger paa Oahu, en af Sandwich-Øerne, er en By med ca. 40,000 Indbyggere, hvoraf vistnok Halvparten er Kinesere og Japanesere, Resten er dels hvide af forskellige Nationer, dels indfødte; sidstnævnte er af brun Hudfarve. Byen ejer et stort Museum, som er beliggende i en dejlig Park udenfor Byen; for 5 Cents kunde man komme derud med elektrisk Sporvogn. En af mine Rejsekammerater og jeg tog derud en Tur og opholdt os der 3 á 4 Timer; havde Tiden tilladt os det, var vi blevet der noget længere, thi der var meget baade smukt og interessant at

se. I et af Værelserne saa vi en Buste af Sandwich-Øernes sidste Konge, samt hans forskellige Uniformer og Vaaben; denne Konge døde 1892. Indtil den Tid var Øerne et selvstændigt Kongerige, senere regeredes de en kort Tid af en Dronning, men hende var Folket misfornøjet med, hvorfor hun blev jaget i Landflygtighed, og Øerne blev Republik.

I 1899 var det vistnok, de kom ind under de forenede Stater og er siden den Tid gaaet stærk fremad paa alle Omraader. Klimaet er sundt og behageligt. Sukkerproduktionen er den vigtigste Indtægtskilde; men tillige dyrkes næsten alle mulige Slags Frugt. Ris dyrkes ogsaa i store Mængder; paa vor Vej ud til Museet saa vi store Rismarker.

Kl. 5 om Eftermiddagen forlod vi Honolulu efter at have faaet 22,000 Sække Sukker, nogle Tusind Pund Frugt og 50 Japanesere om Bord.

Mandag Morgen den 16. Maj naede vi San Francisko; Indsejlingen dertil er meget smuk. Man sejler gennem en snæver Bugt for at komme ind i Havnen, idet Byen nemlig ligger paa en langstrakt Halvø, som man maa sejle nord om for at komme ind i Havnen, der findes inde i Bugten paa Byens Østside. Det snævraste Sted i Indsejlingen hedder „The golden Gate“ (Den gyldne Port).

Det blev Middag, før vi kom i Land, thi der var mange Forsigtighedsregler, som skulde iagt-

tages, for at ingen uværdig skulde faa Lejlighed til at betræde det forjættede Land.

Først maatte vi alle, en for en, frem for Lægen, som betragtede os med et gennemborende Blik. Hvis han ikke opdagede noget mistænkeligt ved vort Udseende, fik vi Lov at passere uanstastede, men vé de Ulykkelige, som ikke bar Sundhedens Præg. De fik Ordre til at stille sig ved Lægens venstre Side, hvor en af Skibets Officerer holdt Øje med dem, for at ingen skulde snige sig bort. Bag efter maatte de følge med Lægen ind i hans private Kahyt, hvor de blev underkastede en nærmere Undersøgelse, som dog endte med, at de fik Lov at passere med Undtagelse af tre.

Da Lægeundersøgelsen var sluttet, begyndte 2den Akt af Forestillingen, som spilledes paa den Maade, at vi blev kaldt frem for en bredskuldret, mørkskægget Herre, der sad ved et Bord med en stor Protokol foran sig. Hver Passagers Navn var indført i Protokollen og blev opraabt i Følgeorden. Naar Navnet blev raabt op, maatte vedkommende Passager frem og besvare en lang Række mer eller mindre nærgaaende Spørgsmaal angaaende Nationalitet, Familieforhold, Livsstilling, Formueomstændigheder, Fremtidsplaner osv. osv. Dette Forhør tog lang Tid, men da det endelig var forbi, fik vi Tilladelse til at forlade Skibet, en Tilladelse, som vi ikke ventedelænge med at benytte os af.

Da Toldbetjentene havde gennemrodet vort Tøj, mente jeg, at nu stod jeg da som en fri Mand i et frit Land og kunde gaa, hvorhen jeg vilde; men der var Maade med Friheden. Endnu var der en Skærsild at gennemgaa, thi udenfor Toldboden holdt mindst 50 Drosker, og Kuskene søgte at overgaa hverandre i at raabe af deres Lungers fulde Kraft for at gøre os opmærksom paa deres Nærværelse, og ikke nok dermed, et Par Hundrede Dragere formelig spærrede Gaden for os, og de stod ikke i nogen Maade tilbage for Droskekuskene, hvad Højrosthed angik. En kæmpestor Politibetjent maatte gentagne Gange splitte Mængden for at gøre det muligt for os at passere.

Et Par af mine Kammerater og jeg sprang ind i en Droske, hvorpaa der med store, forgyldte Bogstaver stod malet „International Hotel“. Vi kendte selvfølgelig ikke det mindste til nævnte Hotel, men jeg har nu altid en vis Forkærlighed for det internationale, og det viste sig da ogsaa, at Hotellet var saaledes i enhver Henseende, at vi næppe kunde have fundet en bedre Plads.

Jeg opholdt mig der i to Dage, eller rettere sagt to Nætter, thi om Dagen var jeg der ikke ret meget, da gennemstrefede jeg Byen paa kryds og tværs.

I San Francisco kan man let faa Tiden til at gaa uden at kede sig. Dagen efter min Ankomst var jeg ude i Golden Gate Park, hvor jeg tilbragte det meste af Dagen. Denne Park er over

1000 Acres, og den er saa smuk, at den ikke uden Grund er Byens Stolthed. Der er et stort Museum og Kunstsamling derude, der er Zoologisk Have, botanisk Have og mange andre Seværdigheder, som jeg slet ikke kan overkomme at nævne, og som jeg heller ikke vilde være i Stand til at give en tilfredsstillende Beskrivelse af. Da jeg om Aftenen kom tilbage til Hotellet, traf jeg sammen med 9 af mine Rejsefæller; de havde besluttet at foretage en Tur gennem Kineserkvarteret, hvor der bor 70,000 Kinesere; jeg blev opfordret til at gaa med og lod mig ikke længe nøde, thi jeg havde Lyst til at se Byen og ingen kender noget til San Francisko, før han har været gennem Kineserkvarteret; men det er ikke paalideligt at gaa derigennem uden Fører og især om Aftenen, hvorfor vi henvendte os til en Mand, hvis Levebrød det var at føre nysgerrige Mennesker omkring i denne mistænkelige Del af San Francisko.

Vi betalte Føreren 50 Cents hver for hans Ulejlighed. Han førte os til Kinesernes Afgudstempel, hvis pragtfulde Udstyrelse vakte vor største Forbauselse og stod i en skærende Modsætning til det elendige Kvarter, hvori Templet var beliggende. Føreren gav os en Skildring af Kinesernes Religion, som han var meget fortrolig med, da han i over 20 Aar havde bevæget sig blandt Kineserne og talte deres Sprog til Fuldkommenhed.

Fra Templets Herlighed gik vi lige til Opiums-

hulens Elendighed. Vi førtes om i en snever, bælgmørk Gyde, dybt Mørke og en uhyggelig Stilhed rugede overalt, og dog boede der Tusinder af Kinesere her i overfyldte Kaserner, men ikke et Lysglimt trængte ud fra Husene, alle Vinduer var forsynede med tætsluttende Skodder.

Efter en længere Spadseretur i dette ægyptiske Mørke standsede Føreren og bankede paa en Dør samtidig med, at han udtalte nogle Ord paa Kinesisk. Døren blev straks aabnet, og vi fik Lov at slippe ind i en ussel Lejlighed. I det første Værelse sad to gamle, skindmagre Kinesere og nød deres Livret, kogt Ris, som de førte til Munden med to lange Pinde. I et lille Værelse bagved, kun adskilt fra det første ved et Tæppe, som blev slaaet til Side, laa to Opiumsrøgere udstrakt hver paa sin Madrats; men det lod ikke til, de ændsede vor Nærværelse, de var rimeligvis saa langt borte i Drømmenes Rige, at de ikke anede, hvad der foregik omkring dem.

Vor Fører skildrede os Opiumens bedøvende Egenskaber og svækkende Virkninger. Han paa-stod, at ikke alene Kineserne, men ogsaa mange Hvide var hengivne til denne skrækkelige Last, som Opiumsrøgning unægtelig er, han havde selv i sine yngre Aar begyndt at røge Opium blot af Nysgerrighed, men var inden ret længe bløven saa hengiven dertil, at han med stor Vanskelighed overvandt Lysten.

Jeg stod og længtes efter, at han skulde slutte sin Opiumstale, og vi igen kunde komme ud i frisk Luft, thi Atmosfæren var saa trykkende inde i denne Lastens Hule, at jeg hele Tiden havde en Følelse, som om jeg skulde kvæles.

Det næste Sted, vi førtes til, var Kinesernes Apothek, hvor vor sagkyndige Fører lod os lugte til Pulvere, Piller og Mikstur, alt medens han med utrættelig Iver forklarede os, hvad de forskellige Mediciner bestod af, og hvorledes de tilberedtes.

Apothekeren sad ved et lille Bord, beskæftiget med at skære tørrede Apelsinskaller i Stykker, som derefter skulde stødes til Pulver.

Efter at have faaet vore Kundskaber paa Medicinens Omraade betydeligt udvidet førtes vi omkring til adskillige andre Pladser af mindre Interesse, og da Føreren syntes, han havde gjort Arbejde nok for Pengene, førte han os ud af dette interessante, men højst uhyggelige Kvarter og erklærede, at nu var der ikke mere, som var værd at se. Dette var nu ikke helt rigtigt, tror jeg, thi vi havde hverken været i Kinesernes Theater eller i deres meget omtalte underjordiske Boliger, men vi skulde nok lade være med at gaa der uden Fører.

Den næste Morgen pakkede jeg min Kuffert og rejste over til Oakland, hvor jeg havde en Bekendt, hvis Adresse jeg var i Besiddelse af.

Oakland ligger paa den modsatte Side af Bug-

ten. Rejsen derover koster kun ti Cents; der gaar Færge mellem de to Byer flere Gange i Timen fra Kl. 5 om Morgenen til Midnat.

Jeg opholdt mig der i 8 Dage, men var hver Dag en Tur i San Francisco; thi ganske vist er Oakland en smuk By med mange Parkanlæg, men alligevel staar den langt tilbage for sin store Genbo med Hensyn til Seværdigheder, men den er langt mere hyggelig og rolig.

Tiden svandt hurtigt for mig og Pengene lige-saa. Jeg gjorde snart den Opdagelse, at det var lettere at sætte sine Penge til i Amerika end at tjene dem i Ny-Zealand, og besluttede derfor at forandre min Stilling fra Dagdriver til Arbejder.

Der var Arbejde nok at faa, der var næsten altfor meget; thi naar jeg læste Bekendtgørelserne i Bladene, blev jeg helt raadvild, før jeg blev færdig med at læse den lange Række af Tilbud om Arbejde af mulige Slags.

Jeg foretrak at komme ud paa Landet fremfor at arbejde i Byen, og da jeg havde lægt Mærke til, at der paa nogle af de elektriske Sporvogne stod „Hayward“, sluttede jeg, at naar jeg kørte med en saadan Vogn, saa langt som den gik, saa maatte jeg komme til et Sted, hvor der var meget Hø, thi Hay betyder Hø; og da Høslætten lige var begyndt, maatte der jo være god Udsigt til at faa Arbejde et saadant Sted.

Jeg kørte altsaa ud til Hayward, en lille By

med 1000—1200 Indbyggere; ankommen dertil gik jeg ind paa et Hotel for at faa et Glas Øl og tillige for om muligt at faa Underretning om Arbejdsforholdene der i Omegnen; jeg fik baade det ene og det andet. Øllet betalte jeg 5 Cents for, Oplysningerne var gratis.

Jeg blev raadet til at gaa ud paa en stor Farm en halv Snes Minutters Gang fra Byen. Jeg begav mig straks der ud og var ogsaa saa heldig at træffe Forvalteren hjemme. Jeg tilbød min Arbejdskraft, og han modtog Tilbudet med Glæde, thi han var i stor Forlegenhed for Folk.

Jeg hentede mit Tøj i Oakland samme Eftermiddag, og henad Aften tiltraadte jeg Tjenesten.

Farmen hed „Meeks Estate“ og var den største i flere Miles Omkreds. Den var, ligesom de fleste andre Farme der paa Egnen, særlig baseret paa Frugtavl, hvorfor der udkrævedes stor Arbejdskraft i Sommertiden, medens Frugten skulde bjerges. Frugtplukningen besørgedes af Japansere, af hvilke der beskæftiges et stort Antal. De boede i store Træskure og holdt dem selv med Kost. Deres Dagløn var 1 Dollar 25 Cents. Vi Hvide fik kun 1 Dollar om Dagen, men saa fik vi jo Kost og Logi.

Det var ikke min Agt at blive der ret længe, thi Daglønnen var jo ikke efter højeste Skala, jeg kunde jo nok have tjent ikke saa lidt mere paa andre Pladser, men saa havde Arbejdet ogsaa været strængere og ikke stadigt, jeg kunde

risikere at komme til at gaa arbejdsløs om Vinteren. Jeg slog mig derfor til Ro, hvor jeg var, thi jeg var saa godt tilfreds, som jeg kunde tænke mig at blive i et fremmed Land. Jeg syntes i det hele taget udmærket godt om Californien, det vil sige i Begyndelsen, saa længe alt havde Nyhedens Interesse, siden gik det gradvis ned ad med Tilfredsheden; men det var ikke Landets Skyld, thi jeg havde ikke Spor af Grund til at være utilfreds. Klimaet derude paa Kysten var baade behageligt og sundt, Varmen var aldrig saa stærk, at den var generende. Landet var overmaade skønt og frugtbart, Frugt af mange forskellige Slags fandtes i Overflødighed; kort sagt, alt var saare godt, men det har aldrig ligget for mig at slaa mig til Ro i Udlandet.

I San Francisco udgik et dansk Ugeblad, „Bien“, som jeg stadig læste, tillige læste jeg „Den danske Pioner“, saa jeg fulgte godt med i Begivenhedernes Gang baade i Danmark og Amerika og følte mig derfor mere hjemlig tilmode end i Ny-Zealand, hvor der ikke fandtes danske Blade. Danske Foreninger var der ogsaa, ikke alene i de større Byer, men ogsaa i mange Smaabyer, f. Eks. Hayward.

Den af de danske Foreninger, jeg hørte mest Tale om, var „Dansk Brodersamfund“, som havde Loger overalt i de forenede Stater; ved at være Medlem af denne Forening var man berettiget til Understøttelse i Sygdomstilfælde. Jeg tror nok,

Foreningen var meget god, og jeg vilde sikkert have været Medlem af den, hvis det havde været min Agt at blive i Amerika i en længere Aarrække, men da dette ikke var Tilfældet, brød jeg mig ikke om at gaa med, thi det var forbunden med betydelige Udgifter; ikke alene hvad selve Medlemsbidraget angik, men der holdtes en Række Møder og Fester, saa man kunde næsten gøre Regning paa at sætte det meste af sin Fortjeneste i Cirkulation, hvis man skulde med til alt. Dette harmonerede ikke med min Fremtidsplan. Jeg vilde samle Penge, og saa af Sted, hjem til Danmark.

Om Sommeren regner det ikke i Californien, men i Slutningen af September indfandt Regnen sig, dog ikke saa heftig som i Ny-Zealand, men alligevel blev det en lille Brøk i Fortjenesten; ganske vist var Daglønnen den samme om Vinteren som om Sommeren, men naar Regnvejret hindrede os i vort Arbejde, saa var der jo ikke noget der hed Fortjeneste.

Det gik dog ikke helt galt før efter Nytaar. Januar og Februar var de to daarligste Maaneder, da tjente jeg kun 15 Dollars 75 Cents pr. Maaned. Marts tegnede til at blive ret god, men jeg blev der ikke hele Maaneden. Jeg havde hørt saa megen Tale om Savmøllestrikterne i Humbolt County i den nordlige Del af Californien; der var efter Sigende Masse af Arbejde og god Fortjeneste. Dette fristede mig i den Grad, at jeg den

16. Marts forlod „Meeks Estate“, rejste ind til San Francisko, og efter nogle Dages Ophold rejste jeg med Damperen til Eureka, den største By i Humbolt County. Turen derop tog 21 Timer; for mig maatte den gerne have taget 21 Dage, da jeg var kommen tidsnok alligevel.

De første 10 Dage regnede det næsten uafbrudt; derefter blev Vejret ret godt; men til Arbejde var der ikke nogen Udsigt. Der var Savmøller nok, men der arbejdedes kun med en ubetydelig Styrke. Man sagde nok, at der ret snart vilde blive begyndt med fuld Kraft, og at der da vilde blive Mangel paa Arbejdskraft, men hvornaar denne Tid oprandt, vidste ingen med Bestemthed. Jeg levede i Haabet, men jo længere Tiden trak ud, jo svagere blev Haabet, og Pengebeløbet, jeg havde medbragt, blev for hver Dag mindre.

Jeg var ikke den eneste, der ventede efter Arbejde; der gik adskillige Hundrede arbejdsløse, og Antallet forøgedes stadigt, thi hver tredie Dag ankom Damperen fra San Francisko, og denne medbragte hver Gang et større eller mindre Antal Arbejdsløse.

Jeg kunde have faaet Arbejde paa en Farm, hvis jeg vilde have paataget mig at malke tyve Køer og desuden udføre andet forefaldende Arbejde. Men jeg betakkede mig; jeg huskede nok, hvorledes det var gaaet mig i Ny-Zealand, da jeg der vilde agere Malker.

I 3 Uger opholdt jeg mig i Eureka og naaede

i den Tid at blive saa grundig ked af Byen, at jeg næppe havde taget Arbejde der, selv om jeg kunde have faaet det.

Derpaa rejste jeg tilbage til San Francisko, men ikke for at søge Arbejde, thi den Begejstring, jeg havde følt for Californien straks efter min Ankomst til Landet, var for længe siden fuldstændig afkølet. Nu var jeg kommen ud af min Stilling, Rejselysten overmandede mig, jeg vilde hjem til Danmark. Før jeg forlod Eureka, havde jeg allerede min Rejseplan i Orden. Jeg vilde ikke rejse pr. Bane gennem de forenede Stater, som de fleste da ellers gør, naar de rejser fra Californien til New York. Nej, jeg vilde med Damper til Panama, derfra med Toget til Colon, som ligger paa Republikens Østkyst, og videre fra Colon til New York med Damper.

Denne Rejse vilde selvfølgelig blive langt mere langsom, men efter min Mening mere behagelig, thi om Bord paa en Damper plejer jeg at befinde mig meget vel, men sidde i en Jernbanekupé i 5 eller 6 Døgn vilde for mig være en frygtelig Tortur.

Efter Ankomsten til San Francisko begyndte jeg straks at træffe Forberedelser til Afrejsen. Først rejste jeg over til Oakland og hævede mine Penge, som jeg havde staaende i en derværende Bank. Derefter tilbage til San Francisko, hvor, jeg henvendte mig til en Udvandreragent for at erholde Billet samt de nødvendige Oplysninger

vedrørende Rejsen. Der afgik Damper til Panama hver Lørdag Middag, saa jeg behøvede heldigvis ikke at vente længe.

Billetten til New York kostede kun 40 Dollars, men hvis jeg ikke vilde have været længere end til Panama skulde jeg have betalt 50 Dollars, og for at jeg ikke skulde „snyde“ Selskabet ved at blive i Panama, maatte jeg betale de 50 Dollars; for de 10 Dollars fik jeg et Bevis, saa jeg kunde hæve dette Beløb ved Ankomsten til New York, naar jeg der henvendte mig paa Selskabets Kontor med mit Bevis. Jeg kunde ikke lade være med at udtale min Forbauselse over denne forrykte Forholdsregel. Agenten gav mig Ret i, at det saa underligt ud, men det var Selskabets Ordre, og dermed Basta.

Sagen er alligevel mere ligefrem, end den i første Øjeblik ser ud til. De Passagerer, som ikke skal længere end til Panama, har intet Valg, da der kun gaar denne ene Linje dertil. Dette er Dampskibsselskabet uforskammet nok til at benytte sig af og har derfor skruet Prisen op; men overfor Passagererne til New York er Selskabet meget liberalt med Betalingen; ellers fik de vist heller ingen til at gøre den lange Omvej. Jeg skal nu heller ikke tilraade nogen at foretage denne Tur; ganske vist er det betydelig billigere end pr. Bane, men det er rigtignok en drøj Tur; derom kan jeg tale af Erfaring. Det er den kedeligste Sejltur, jeg har foretaget.

Vi forlod San Francisko Lørdag den 15. April Damperen var en gammel Kasse, som bar det ret velklingende Navn „City af Sidney“.

Jeg førte Dagbog paa Rejsen, og disse Optegnelser kan jeg nu her benytte:

Den 23. April (Paaskedag). —

Nu vil jeg af bare Kedsomhed til at føre Dagbog, thi jeg begriber virkelig ikke, hvad jeg skal faa Tiden til at gaa med. I Gaar var det en Uge siden, vi forlod San Francisko, og i Dag ligger vi her i Acapalco, en lille Havneby i Mexiko. De fleste af Passagererne er i Land; denne Fornøjelse koster 50 Cents, og dette er efter min Mening $\frac{1}{2}$ Dollar for meget. Byen er ikke større, end at jeg kan staa her paa Skibet og tælle Husene, og Omgivelserne er ikke andet end nøgne Bjerger. De Indfødte er kommen herud til Skibet i deres Smaabaade og falbyder Frugt og Cigarer. Jeg har allerede forsynet mig med begge Dele, thi Prisen er meget billig. Dette tyder paa, at Mexiko maa være et frugtbart Land, men dette Indtryk faar man just ikke ved at se det her fra Kysten. Vi faar Kul om Bord, saa vi kommer næppe herfra før i Aften.

Vi er kun 22 Passagerer paa 3die Klasse; hvor mange der er paa 1ste Klasse ved jeg ikke bestemt, der er vist ikke mere end en halv Snes Stykker. Der findes ingen 2den Klasse paa dette Skib; kun 1ste og 3die.

Kosten er mildest talt sløj, og med Bekvemmeligheder staar det sørgeligt til.

Den 26. April. —

Champerico er Navnet paa den Plads, hvor vi nu opholder os. Denne By har en slaaende Lighed med Acapalco, baade hvad Størrelse og Skønhed angaar. Her kommer slet ingen Handelsfolk ud til os med Cigarer og Frugt. Naa, for min Skyld ingen Allarm! Frugt kan jeg undvære og Cigarer er jeg rigelig forsynet med.

Man siger, at vi ikke kommer herfra før i Morgen Aften, da Skibet har en Mængde Fragt til denne Plads, og det gaar irriterende langsomt med Losningen.

Jeg troede, at det var en Passagerdamper, vi var kommen med, men har nu opdaget, at det er en Fragtdamper. Passagertrafikken betragtes kun som en Biting, det kan man tydelig mærke.

Den 28. April. —

I Gaar Eftermiddags Kl. 6 forlod vi Champerico, og i Morges tidlig ankom vi her til San José, som ligger i Republikken Guatemala. Jeg maa med Skam indrømme, at jeg aldrig har vidst, at der ekisterede en Republik af det Navn; jeg er helt sikker paa ikke at have lært noget derom i min Skoletid, hvorfor jeg uden Samvittigheds-skrupler giver Lærerne Skylden for denne min Uvidenhed. Fakta er imidlertid, at nævnte Repu-

blik virkelig findes. Jeg har nu set den, men ikke betraadt den. Landet er fladt herude paa Kysten, men langt borte i Horisonten skimter man høje Bjerge.

Vi har faaet en Snes Passagerer om Bord, deriblandt en ung Mand fra de forenede Stater; han er den eneste af dem alle, jeg kan tale med. Resten er Spaniere eller Mexikanere, som kun kan tale Spansk, men dette Sprog taler de rigtignok ogsaa med Færdighed; jeg skulde ikke have noget imod, at de sparede lidt paa Mundlæderet.

Jeg har haft en længere Samtale med Amerikaneren; han har opholdt sig i Guatemala i seks Maaneder og skildrede Landet som meget frugtbart, men Klimaet er usundt, altfor varmt og tillige feberagtigt. Kaffe og Sukker er det vigtigste af, hvad der dyrkes.

Den 30. April. —

Ved Midnatstid forlod vi San José, og i Morgenstunden kom vi her til Acajutla i Republikken San Salvador. Byen er, saavidt jeg kan se, af samme Størrelse som de andre Pladser, vi har anløbet; de udmærker sig mere ved deres Tarvelighed end deres Skønhed.

Vi kommer vistnok til at opholde her mindst et Par Dage, thi der er en Masse Fragt at aflevere, og vi modtager ogsaa meget.

Varmen er forfærdelig generende. Oppe paa Dækket er der saa fuldt af Tønder, Sække og

Tømmer, at man næsten ikke kan røre sig, og her nede i Kahytten er det saa varmt som i en Bagerovn. Et Bad er der ikke Tale om at faa, idet der ikke findes Badeværelser for 3die Klasses Passagerer. Vi kan faa Lov at bade os i vort eget Fedt. Det er baade første og sidste Gang jeg rejser med denne Linie.

Den 2. Maj. —

Det er kun 3 Timer siden, vi forlod Acajutla, og nu er vi i La Libertad. Der er ikke langt mellem Stationerne. Det er meget værre end at køre med blandet Tog i Vestjylland, thi Opholdene er saa fordømt lange.

La Libertad er den smukkeste Plads, vi hidtil har anløbet; jeg mener ikke selve Byen, thi den er kun grumme tarvelig, men den har en smuk Beliggenhed. Den ligger i en Dal, omgivet paa de tre Sider af dejlige, skovklædte Bjerge.

Vi kommer nok til at ligge her i mindst 36 Timer.

Den 4. Maj.

I Dag ligger vi i La Arnion. Dette er den 1. Plads, vi anløber i San Salvador, skønt Republikken ikke er ret stor; den udgør en lang, smal Strimmel langs Kysten.

Jeg kan ikke skrive mere denne Gang; Varmen er næsten uudholdelig. Jeg maa dog fortælle lidt om La Arnion, før jeg slutter. Her synes at være

mere Handelsblod i Folkene, end vi er vant til fra de sidste Pladser, vi har anløbet. De Indfødte er her ude at falbyde Frugt, Cigarer og grønne Papegøjer; med sidstnævnte Artikel er der en meget livlig Omsætning. Prisen er 1 Dollar pr. Stk. Efter sagkyndiges Udsagn skal disse grønne Papegøjer være de mest snakkesalige af alle Papegøjeracer. Jeg har intet Indkøb gjort, thi hvad jeg trænger mest til er et mere køligt Klima, og dette er ikke til at faa for Penge.

Jeg tilbringer den meste Tid i Køjen, badende mig i mit Ansigts Sved og viftende mig med et gennemsvedigt Lommetørkløde.

Jeg har klaget meget over Tilværelsen her paa „City of Sidney“, men der er da ogsaa noget godt, som det vilde være en Skam ikke at nævne; dette er med Hensyn til Rygning. Rygning plejer altid at være strengt forbudt i Kahytterne; det har det været i alle de Dampere, jeg hidtil har sejlet med, men her er det tilladt, og vi benytter os deraf i videste Udstrækning, til stor Rædsel og Afsky for de enkelte ikke-rygende Passagerer, som aldeles ikke fryder sig over at indaande Duften af vore 1-Øres Cigarer, som vi blev saa vel forsynet med i Acapulca.

Den 5. Maj. —

I Aftes, da jeg gik til Køjs, laa vi for Anker i La Union, men i Morges da jeg kom op laa vi for Anker her i Amapala i Republikken Honduras.

Det ser ud, som om vi ligger midt i en Indsø, omgiven af Bjærgene til alle Sider, men der maa vel nok være en Aabning et eller andet Sted mellem Bjærgene.

Nu tror jeg nok, at jeg vil i Land, ikke fordi jeg antager, at der er noget, der ligner Seværdigheder, men det kan dog være en Afveksling fra den ensformige Tilværelse her paa Skibet, og det koster kun 26 Cents for at blive sejlet frem og tilbage.

Den 6. Maj. —

I Dag er vi i Corinto, Republikken Nicaragua. Mange af Passagererne er i Land, men jeg finder det ikke Umagen værd; jeg var jo i Land i Gaar, og dette vil være tilstrækkeligt for mig, til vi naar Panama. Et Held var det da, at jeg ikke havde gjort mig altfor store Forestillinger om Amapala, thi i saa Fald vilde jeg være bleven bitterlig skuffet, da der ikke var noget, der var værd at se. Husene var kun smaa og uanseelige, opførte af Brædder og tækkede med Tagsten. Der var kun 4 Bygninger med 2 Etager. Gader var der ikke, kun grusede, støvede Veje med dybe Hjulspor. Vi var inde i en katholsk Kirke; den saa ret imponerende ud i Afstand, idet den nemlig ikke havde mindre end tre Taarne. Men da vi kom i Nærheden af den, viste det sig, at Flotheden kun var synlig paa Afstand. Facaden var opført af Mursten, Resten af Brædder, som rimeligvis har

været fugtige, da de er bleven smækket op, thi nu, da de var tørre, var de skrumpet ind, saa der var fremkommen store Aabninger imellem dem.

Der var hverken Stole eller Bænke i Kirken, men Gulvet var dækket dels med Tæpper dels med Straamaatter, som Menigheden knælede paa under Gudstjenesten. Paa Alteret prangede syv store Lysstager som vel sagtens skulde forestille at være af Guld, men jeg tror nu ikke, det var andet end Messing. Over Lysstagerne hang et Billede af Jomfru Maria, og dette er omtrent alt, hvad der er at sige om Kirkens Udstyrelse.

Paa det midterste Taarn var anbragt en stor Uhrskive, mindst tre Fod i Diameter, men der var ingen Viser derpaa; der var vel sagtens heller intet Værk bagved Skiven, og et Uhr uden Værk og Viser er unægtelig meget mangelfuldt.

Byens hvide Befolkning var meget faatallig. Der var en amerikansk og nogle europæiske Konsuler samt et Par tyske Købmænd, ellers var der kun Indfødte.

Jeg saa dog noget, som mindede mig om gamle Danmark: en stor Reklame for dansk Smør fra L. E. Brun, København.

I Morgen skal vi ifølge Sejlingslisten, være i Panama, men det bliver der nu ikke noget af, thi vi er allerede tre Dage forsinket, skønt vi ikke har haft Spor af Blæst; det er altsaa ikke

Vejrets Skyld; men saadan er det at rejse med en Fragtdamper.

Vi kommer vist ikke til Panama før Onsdag Aften eller Torsdag Morgen, og Damperen, som skal sejle os fra Colon til Ny York, skal afsejle Tirsdag. Spørgsmaalet er nu, om Damperen vil vente efter os, eller den afsejler præcis og lader os vente til næste Damper. Dette Spørgsmaal diskuteres med en brændende Iver i disse Dage blandt os, og Meningerne er meget delte. Nogle siger, at Ny York-Damperen vil vente efter os i 48 Timer, andre siger, at vi vil sikkert komme til at vente til den følgende Tirsdag; men, tilføjer de, vi kan i Ventetiden opholde os om Bord paa „City of Sidney“, saa Opholdet kommer ikke til at koste os noget, atter andre ser Sagen fra den mørkeste og mest uhyggelige Side, de paastaar med haarnakket Bestemthed, at vi vil komme til at vente omtrent en Uge, Opholdet vil blive paa vor egen Bekostning, og det er forfærdelig dyrt at leve i Panama, 3 Dollars om Dagen er den laveste Pris, jeg har hørt nævne, og det værste er, at de fleste af Passagererne er omtrent blottede for Penge. Man kan jo nok tænke, at Folk, som har Penge, rejser ikke denne Vej til Ny York.

Den 26. Maj. --

Nu er det længe siden, jeg har skrevet noget i Dagbogen, men jeg vil nu indhente det forsømte.

Jeg har jo intet skrevet, siden vi var i Corinto, og dette var den næstsidste Plads, vi anløb, før Ankomsten til Panama.

Onsdag Aften den 10. Maj fik vi Panama i Sigte, men Skibet kastede Anker langt udenfor Havnen, og der blev vi Natten over. Den næste Morgen kom en lille Damper ud og tog baade os Passagerer og vor Bagage ind til Ancon, hvorfra vi med Toget kørte til Byen Panama.

Det var Dampskibsselskabets Beregning, at Opholdet i Land skulde være paa vor egen Regning og Risiko. Hotelværterne havde vistnok gjort et Overslag over, hvormeget de kunde tjene paa os i de to Dage, vi skulde vente, intil Ny York-Damperen skulde afgaa fra Colon. Jeg følte mig lettet, da jeg hørte, at vi skulde af Sted om Lørdagen, det var dog altid bedre end at vente til Tirsdag.

Hotelværterne modtog os ved Landstigningen og bød os hjertelig velkommen samtidig med, at de trykkede os deres Kort i Haanden, og hver især paa det varmeste anbefalede sit Hotel som det absolut bedste og billigste. Men vi modtog deres hjertevarme Anbefalinger med en isnende Kulde, thi hvad de kaldte billigt, var efter vore Begreber knusende dyrt. De fulgte med os i Toget til Panama og benyttede denne korte Tid til at forandre lidt ved Priscuranten, for at faa den nærmere i Overensstemmelse med vore Begreber om Billighed; men alligevel var der kun 3 Mand, der bed paa Krogen. Alle vi andre afholdt en

Slags Generalforsamling, da vi ankom til Stationen. Spørgsmaalet paa Dagsordenen var dette: Hvad skal vi?

Efter en kort Raadslagning vedtoges det, at to Mand skulde blive paa Stationen for at holde Øje med Bagagen, og dette Hverv overtoges af en Amerikaner og mig, medens de øvrige skulde gaa til Dampskibsselskabets Kontor og fordre Ophold paa Selskabets Regning.

Efter en Times Forløb kom de glædesstraalende tilbage og fortalte, at Sagen var ordnet. Agenten havde i Begyndelsen intet villet høre om vort Krav, men de lod sig ikke saa let afvise. De havde paastaaet, at de ingen Penge havde og derfor var ude af Stand til selv at betale Opholdet. Amerikanerne truede med at gaa til den amerikanske Konsul og forelægge ham Sagen. Englænderne vilde selvfølgelig til den engelske Konsul og et Par Tyskere vilde søge Bistand og Beskyttelse under den tyske Konsuls kraftige Ørnevinger. Overfor alle disse Trusler blev Agenten saa nervøs, at han indvilligede i, at vi rejste til Colon samme Dag og straks gik om Bord paa Ny York Damperen.

Vi var udmærket godt tilfreds med dette Resultat og begyndte at studere Togplanen. Det første Tog afgik 12,45, saa vi havde endnu omtrent 3 Timer at vente. Denne Tid kunde passende benyttes til at se os om i Byen, hvad de fleste af os ogsaa gjorde; men jeg tabte snart Interessen

derfor, da det regnede uafbrudt, og Byen havde et smudsigt Udseende. Ingen Gader, kun lerede opkørte Veje, som næsten ikke var til at befærde. Der blev sagt, at der fandtes en smuk Ende ved Byen, med brolagte Gader og anseelige Bygninger, men jeg naaede ikke saa vidt, at jeg fik denne Bydel at se.

Fra Panama til Colon er der kun 47 engelske Mil, og Rejsen kan gøres i to Timer, men Toget, vi var med, var et blandet Tog, som holdt ved alle Mellemstationer, og af dem var der forbausende mange, hvorfor Rejsen varede 4 Timer. Dette havde mindre at betyde for os, thi vi havde Tid nok, og Omgivelserne var saa smukke, at vi ikke kunde blive trætte af at nyde Udsigten.

Landet bestaar af Bjerge og Dale; Banen snor sig som en Slange udenom Bjærgene. Jeg sad hele Tiden og gløede efter Panamakanalen, men det var kun grumme lidt, jeg fik se af den, thi Udsigten spærredes af en uigennemsigtig Urskov, kun enkelte Steder lykkedes det mig at opfange et Glimt af Kanalarbejdet. Men Tipvogne og mange forskellige Slags Maskiner, som skulde benyttes ved Kanalens Gennemførelse, kunde ses langs hele Linien.

Ankomsten til Colon, gik vi straks om Bord paa Ny York Damperen „Advance“. Denne var i enhver Henseende bedre end „City of Sydney“. Vi havde ingen Grund til Klage, hverken hvad

Kost eller Bekvemmelighed angik. Da vi ikke skulde afsejle før Lørdag Eftermiddag, forsløg vi selvfølgelig de to Dage med at gaa omkring i Byen, men for at se dens Mærkværdigheder vilde to Timer have været mere end nok. Byen er kun lille og har ingen Seværdigheder, men er ren og ser godt ud, trods dens Tarvelighed.

Der indtraf ikke noget af Interesse paa Vejen fra Colon til Ny York. I Forhold til Skibets Størrelse var vi altfor mange Passagerer; men der blev gjort alt, hvad der kunde gøres, for vor Bekvemmelighed. Vi, som kom fra San Francisco, var ikke vant til, at der blev taget Hensyn til os, saa vi følte os ganske henrykte.

De ny Passagerer, som var kommen med fra Colon, var alle sammen Mænd, som havde arbejdet ved Panama-Kanalen, og som nu vendte tilbage til de forenede Stater, hvorfra de var kommen. Det var ikke hyggelige Skildringer, de gav af Forholdene i Panama. Klimaet var frygtelig feberagtigt, dette fremgik af deres Tale og stadfæstedes af deres Udseende; de lignede levende Lig, og dog havde ingen af dem været mere end 4 Maaneder dernede, de fleste ikke engang saa længe.

Det lod til, at de alle som en var hengivne til Spil; fra Morgen til Aften sad eller laa de oppe paa Dækket og spillede Pogger (et Slags Hasardspil, som Amerikanerne er meget dukdrevne i).

Vi ankom til Ny York Lørdag den 20. Maj, altsaa fem Uger efter, vi havde forladt San Francisco. Før vi fik Lov at komme i Land, blev vi underkastet en skarp Lægeundersøgelse, hver Passager fik sin Temperatur maalt; denne Forsigtighedsregel var ikke ubegrundet, thi den gule Feber rasede i Panama, og da vi kom direkte derfra, kunde der jo være Fare for, at vi medførte denne frygtelige Sygdom. Hvis en eneste af os havde været angrebet, var vi kommet til at ligge i Karantæne, ingen havde faaet Lov at forlade Skibet, før dette var erklæret for smittefrit.

Jeg var slet ikke helt glad, da Undersøgelsen foretoges, thi rigtignok var jeg sikker paa, at jeg ikke selv fejlede noget, men de gulgustne Kanalarbejdere havde jeg ikke den bedste Tro til. Min Frygt angaaende deres Sundhedstilstand var heldigvis ugrundet. De havde været underkastet strængt Lægeeftersyn, før de kom om Bord i Colon.

Vi bestod alle Prøven, og saa gik „Advance“ ind til Bolværket, og vi gik i Land uden at gennemgaa Krydsforhør, da vi jo ikke betragtedes som Udlændinge, eftersom vi kom fra San Francisco.

Jeg gik straks til Dampskibsselskabets Kontor og fik de 10 Dollars, som jeg havde givet for meget for Billetten, derpaa gik jeg til en Udvan-dringsagent og købte Billet til Danmark med

Damperen „United States“, som skulde afgaa den følgende Onsdag.

Jeg havde altsaa 4 Dage til min Raadighed, men det var paa ingen Maade for meget, thi Ny York er en By med Seværdigheder, der forslaar noget. Havde jeg været Journalist, kunde jeg godt have skrevet 10 eller 15 Ark om Ny York; men et saadant Vøvestykke indlader jeg mig ikke paa, thi jeg ved med Bestemthed, at jeg ikke kan affatte en saadan Skildring, saa den bliver værd at læse; jeg vil derfor fatte mig i Korthed.

Den første Nat logerede jeg paa et skandinavisk Emigranthjem, hvor jeg betalte 25 Cents for Logi. Prisen var der ikke noget at sige til, thi Pladsen var ren og ordentlig, men jeg maatte dele Værelse med to andre, og dette var jeg ikke tilfreds med. Jeg foretrækker altid at have et Værelse for mig selv, naar jeg er paa fremmede Pladser; jeg er nemlig meget mistroisk overfor mine Medmennesker, maaske jeg skylder mange for Uret ved at betragte dem med Mistro istedetfor med Tillid, men jeg tror nu alligevel, det er det sikreste, saa længe man ikke rigtig kender Folk.

De følgende tre Nætter logerede jeg paa „Mills Hotel“, et meget stort Hotel med over 1000 Soveværelser, alle Eneværelser. Opholdet der var meget billigt, kun 20 Cents pr. Nat for Logi. Værelset var lille; Sengen og en Stol optog det

meste af Pladsen, men alt var rent, og der herskede en mønsterværdig Orden i dette kæmpemæssige Hotel, som særlig var beregnet paa Folk af den ubemidlede Klasse, der ikke har Lyst at gaa paa et første Klasses Hotel og betale en ublu Pris for den tvivlsomme Fornøjelse at spise med Sølvgafler, blive opvartet og bagefter overbegrinet af fine Kellnere og til Slutning forlade Bordet uden at være mæt, thi alle de mange Retter, man faar paa de fine Hoteller, lider af den Skavank, at de fylder for lidt. Paa „Mills Hotel“ var Maden billig og god, og Drikkepenge modtoges ikke.

Om Dagen gik jeg og drev omkring i Byen, det meste af Tiden paa „Broad-Way“, thi der findes de verdensbekendte „Skyskrabere“, og det morede mig at se disse Kolosser og sammenligne dem med Husene i de mellemamerikanske Havnepladser, som jeg havde haft saa rig Lejlighed til at tage i Øjesyn paa min Rejse fra San Francisco.

Dagen før min Afrejse fra Ny York var jeg ovre i Brooklyn, ikke for at se Byen, men ene og alene for at se den vældige Bro, som fører derover.

Onsdag Formiddag gik jeg om Bord paa „United States“. Om Eftermiddagen sejlede vi ud, og inden Aften havde vi tabt Ny York af Syne.

Slutning.

Nu er jeg atter hjemme i Danmark. Hjemrejsen var behagelig og Opholdet om Bord paa „United States“ fortrinlig i enhver Henseende baade hvad Mad, Bekvemmelighed og Behandling angik.

Søndag Morgen den 4. Juni kom vi i Land i København og to Dage senere var jeg hjemme i Vestjylland, hvor jeg nu agter at henleve Resten af mit Liv i Ro, thi jeg skønner paa, at jeg nu har rejst saa meget, at jeg passende kan melde mig færdig med Langfarterne.

